D
34

LIBRARY
OF
TUFTS COLLEGE.

THE GIFT OF

the Rev. Convers Francis, D.D. Professor of
Sacred Eloquence,
Cambridge.
Feb. 28. 1861.
(7038.)

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/aischinouhokatak00aesc_0

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὁ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ.

AESCHINIS

IN CTESIPHONTEM

ORATIO.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS,

EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXIX.

PA
3823
.A23
1779

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΥ.

ΚΤΗΣΙΦΩΝ ἔγραψε ψήφισμα, ϛεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ ϛεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν ϛέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν, ὅτι διατελοῖ τὰ ἄριϛα λέγων καὶ πράττων τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράψατο Αἰσχίνης παρανόμων, καὶ εἰσάγει κεφάλαια γενικὰ τρία· ἓν μὲν ὅτι ὑπεύθυνον ὄντα τὸν Δημοσθένην ἐϛεφάνωσε, τοῦ νόμου κελεύοντος μὴ ἐξεῖναι ὑπεύθυνον ἄρχοντα ϛεφανοῦν. Περὶ οὐσίας. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεκήρυξε τὸν ϛέφανον, ἀπαγορεύοντος τοῦ νόμου μηδένα ϛεφανοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ. Περὶ ποιότητος. Τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ τὰ ψευδῆ ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι· οὐκ εἶναι γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὴν Δημοσθένην, οὐδὲ ἄξιον τοῦ ϛεφάνου. Καὶ τοῦτο εἰς τὸ παράνομον ἀνακτίον· ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐϛὶν ὁ κωλύων τὰ ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. Εϛι δὲ περὶ ποιότητος. Ὑποφορὰς δὲ λαμβάνει γ΄· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον διςςῶς, ἐροῦντος Δημοσθένους ὅτι οὐκ ἦν ἄρχων, οὐδὲ ἐϛιν ἀρχὴ ἡ τῶν τειχῶν οἰκοδομὴ, ἀλλὰ διακο-

νία τις ϗ ἐπιμέλεια· εἰ δὲ ϗ ἀρχὴ, τῷ γε ἐπιδεδωκέναι ἐκ τῶν ἰδίων, ϗ μηδὲν εἰληφέναι ἐκ τῆς πόλεως, ȣ̓κ ἦν ὑπεύθυνος. Περὶ ποιότητος ἀμφότερα. Πρὸς δὲ τοῦτο Αἰσχίνης εἰσάγει ςοχαςικὸν κεφάλαιον, οὐ μὲν τοι κατασκευάζει. Εἰδὲ μὴ παρ' ἑαυτȣ̃ ἐπέδωκεν, ἀλλ' εἶχε παρὰ τῆς βȣλῆς εἰς τοῦτο δέκα τάλαντα. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον, παρεχομένȣ Δημοσθένους νόμον ἕτερον κελεύοντα ἀνακηρύττειν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἂν ψηφίσηται ὁ δῆμος, Αἰσχίνης οὐ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτὸν εἶναί φησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν ςεφάνων. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον πολλὰ κατὰ μέρος. Οἴεται δὲ τὸν Δημοσθένην εἰς δ' καιρȣ̀ς διῃρηκέναι τὴν ἀπολογίαν, τὰ πράγματα καθέκαςα εἰς τȣ́τȣς μερίσαντα. Πρῶτον μὲν οὖν φησὶν εἶναι καιρὸν τȣ̃ πολέμȣ τȣ̃ πρώτȣ τȣ̃ πρὸς Φίλιππον περὶ Ἀμφιπόλεως γενόμενον. Δεύτερον δὲ τὸν τῆς εἰρήνης. Τρίτον δὲ τὸν τοῦ πολέμȣ τοῦ δευτέρȣ, καὶ τῆς περὶ Χαιρωνείαν ἥττης. Τέταρτον δὲ τὸν παρόντα καιρὸν, τὸν περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον πολιτευμάτων. Ἐν μὲν ȣ̃ν τῷ πρώτῳ αἴτιον αὐτόν φησι γεγονέναι τῆς εἰρήνης αἰσχρᾶς ȣ̓́σης ϗ ἀδόξȣ, ϗ τȣ̃ μὴ μετὰ κοινȣ̃ τῶν Ἑλλήνων Συνεδρίȣ τὴν πόλιν αὐτὴν πεποιῆσθαι. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὅτι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον αὐτὸς παρεσκεύασεν. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι τȣ̃ ἱερου πολέμȣ ϗ τῶν περὶ Φωκέας συμβάντων αἴτιος ἐγένετο, ϗ τῆς ἥττης τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, πείσας μετ' Ἀθηναίων ἀραμένȣς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον παραταξασθαι. Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι μετὰ τὸν πρὸς

Αλέξανδρον ὐκ ἐπολιτεύσατο. Μετὰ ταῦτα ϗ τῦ βίυ παντὸς τῦ Δημοσθένυς κατηγορεῖ, ϗ δὴ ϗ Κτησιφῶντος ἐν ὀλίγοις· ἐν οἷς ἀξιοῖ αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Κτησιφῶντα ἀπολογεῖσθαι. Τὰ μὲν οὖν κεφάλαια, ταῦτ᾽ ἐςίν. Ἐνίκα δὲ τὸν ἀγῶνα Δημοσθένης. Μέμφονται μέν τοί τινες τὸν Αἰσχίνην, ὅτι ὐκ ἐνδιέτριψεν ἐν τῷ παρανόμῳ, ἀλλὰ ϗ τῆς πολιτείας κατηγορεῖ τῦ Δημοσθένυς, καλῶς πεπολιτευμένυ τῦ ἀνδρὸς· αὐτὸς δὲ τὐναντίον τύτῳ μάλιςα διϊσχυρίζεται, λέγων οὕτως· ἔςι δ᾽ ὑπόλοιπον μέρος τῆς κατηγορίας ἐφ᾽ ᾧ μάλιςα σπυδάζω· τοῦτο δ᾽ ἐςιν ἡ πρόφασις δι᾽ ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ ςεφανῦσθαι. Μή ποτε δὲ ἄριςα τῦτο ἔπραξεν; ἐπειδὴ γὰρ εἶχε δόξαν μεγάλην παρὰ πᾶσι καὶ ὑπόληψιν ὁ Δημοσθένης, ὡς λαμπρότατα πεπολιτευμένος, εἰκότως ᾠήθη ψυχρὺς ϗ ὐδενὸς ἀξίυς φανήσεσθαι τοὺς περὶ τῶν παρανόμων λόγους, εἰ μὴ δόξαν αὐτοῖς ἐμποιήσει τὴν ἐναντίαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης κακόνυς ἐςὶ τῷ δήμῳ, ϗ αἰσχρῶς ϗ ἐπιμέμπτως πεπολίτευται. Διὰ τῦτο ἐσπύδασε περὶ τῦτο μάλιςα, ϗ ἐν τύτῳ τῷ μέρει τῆς κατηγορίας τὸ πλεῖςον ἐνδιέτριψε. Μέμψαιτο δ᾽ ἄν τις τὸ προοίμιον ὡς τραγικὸν, ϗ περιττὸν, ϗ ἐπιλόγῳ μᾶλλον ἐοικός.

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὁ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

α'. ΤΗΝ μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν, ὅση γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις, αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς ἥκω, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, δεύτερον δὲ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν ἰσχύειν παρ' ὑμῖν μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.

β'. Ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν, τοὺς Πεντακοσίους, καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι. καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν· ἵνα ἐξῇ, πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς, ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν. δεύτερον δ' ἤδη, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον, καθ' ἡλικίαν, χωρὶς, καὶ ἐν μέρει, περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι. Οὕτω γὰρ ἄν μοι δοκῇ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, αἵ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ

πρότερον ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν νυνὶ καταλέλυται, καὶ γράφουσί τινες ῥᾳδίως παρανόμους γνώμας, καὶ ταῦτα ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς καθεζόμενοι· ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν, καὶ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον, οἱ τὴν πολιτείαν οὐκ ἔτι κοινὴν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν ἡγούμενοι εἶναι, ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν, καταδουλούμενοι τοὺς ἰδιώτας, καὶ δυναστείας ἑαυτοῖς περιποιοῦντες. καὶ τὰς κρίσεις τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι, τὰς δὲ ἐκ τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσι. σεσίγηται τὸ κάλλιστον καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα τῶν ἐν τῇ πόλει, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων, καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων; Τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκ ἔτι κρατεῖν δύνανται οὔθ' οἱ νόμοι, οὔθ' οἱ Πρυτάνεις, οὔθ' οἱ Πρόεδροι, οὔθ' ἡ προεδρεύουσα Φυλὴ, τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως.

γ'. Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἓν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας (εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων) αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε, ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν, ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· Τυραννὶς, καὶ Ὀλιγαρχία, καὶ Δημοκρατία. διοικοῦνται δ' αἱ μὲν

Τυραννίδες ϗ Ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ Δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ᾽ ἀγνοείτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω, ὅτι ὅταν εἰσίῃ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παῤῥησίας. Διόπερ ϗ ὁ Νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ, Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους· ἐκεῖνό γε εὖ εἰδὼς, ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται ϗ ἡ δημοκρατία. Ἃ χρὴ διαμνημονεύοντας ὑμᾶς, μισεῖν τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας, ϗ μηδὲν μικρὸν ἡγεῖσθαι εἶναι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων, ἀλλ᾽ ἕκαστον ὑπερμέγεθες. Καὶ τοῦθ᾽ ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδένα ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας (οἳ ἐπιπολὺν ἤδη χρόνον, συνεργοῦντές τισι τῶν ῥητόρων, λυμαίνονται τὴν πολιτείαν) μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις (οὓς ἀναβιβαζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παράνομον πολιτείαν πολιτευόμενοι·) Ἀλλ᾽ ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω ϗ νῦν αἰσχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων, φύλακες τῆς δημοκρατίας τήνδε τὴν ἡμέραν.

δ΄. Κἀκεῖνο δὲ χρὴ διαμνημονεύειν, ὅτι νῦν ἅπαντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν ὑμῖν, ϗ τὴν πολιτείαν διαπιστεύσαντες, οἱ μὲν πάρεισι ϗ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἄπεισιν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων. Οὓς αἰσχυνόμενοι, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὠμόσατε

μεμνημένοι, καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐλέγξωμεν Κτησιφῶντα καὶ παράνομα γράψαντα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους. Κἂν ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν, ἀκούσητε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, εὖ οἶδ' ὅτι δίκαια καὶ εὔορκα καὶ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε, καὶ πάσῃ τῇ πόλει.

έ. Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας, μετρίως μοι ἐλπίζω προειρῆσθαι. Περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων, οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὑπευθύνων, παρ' οὓς τὸ ψήφισμα τοῦτο τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν βούλομαι. Ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τινες τὰς μεγίστας ἀρχάς, καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες, καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων, προσλαμβάνοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου, πόῤῥωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις καὶ κηρύγμασιν. Ὥστε ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικαστάς. Πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων, ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι, διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων· εἰκότως. Ἠσχύνοντο γὰρ (οἶμαι) οἱ δικασταί, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει (τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ) πρώην μέν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ

δήμου χρυσῷ στεφάνῳ· ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπισχὼν ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς. Ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ, οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου.

ϛ΄. Κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον, καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαῤῥήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν. Καὶ ταῦτα οὕτως εὖ προκατειληφότος τοῦ νομοθέτου, εὕρηνται κρείττονες λόγοι τῶν νόμων· οὓς εἰ μή τις ὑμῖν ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. Τούτων γάρ τινες τῶν τοὺς ὑπευθύνους στεφανούντων παρὰ τοὺς νόμους, οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν (εἰ δή τις ἐστὶ μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων·) ἀλλ᾽ οὖν προβάλλονταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. Προσεγγράφουσι γάρ τι πρὸς τὰ ψηφίσματα, στεφανοῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. Καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται. προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαίνοις καὶ στεφάνοις αἱ εὐθύναι. Ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων ἐνδείκνυται τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι ἐγεγράφει μὲν παράνομα, αἰσχύνεται δὲ ἐφ᾽ οἷς ἡμάρτηκε. Κτησιφῶν δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὑπερπηδήσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευθύνων κείμενον καὶ τὴν πρόφασιν (ἣν ἐγὼ ἀρτίως προεῖπον ὑμῖν) ἀνελὼν, πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας δοῦναι, γέγραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα στεφανοῦν.

ζ΄. Λέξουσι δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἕτερόν τινα λόγον ὑπεναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ· ὡς ἄρα ὅσα τις αἱρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρ-

χὴ, ἀλλ' ἐπιμέλειά τις καὶ διακονία. Ἀρχὰς δὲ φήσουσιν ἐκείνας εἶναι ἃς οἱ Θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ Θησείῳ, κἀκείνας ἃς ὁ δῆμος εἴωθε χειροτονεῖν ἐν ἀρχαιρεσίαις, Στρατηγοὺς καὶ Ἱππάρχους καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀρχάς· τὰ δ' ἄλλα πάντα, πραγματείας προστεταγμένας κατὰ ψήφισμα. Ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς λόγους τούτων νόμον ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς ἐνομοθετήσατε, λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προφάσεις. Ἐν ᾧ διαῤῥήδην γέγραπται, τὰς χειροτονητάς (φησιν) ἀρχὰς ἁπάσας (ἑνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ νομοθέτης, καὶ προσειπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι, ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ) καὶ τοὺς ἐπιστάτας (φησι) τῶν δημοσίων ἔργων (ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς, ἐπιστάτης τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων) καὶ πάντες ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκοντ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων (οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπιστάται πάντες ἡγεμονίᾳ χρῶνται δικαστηρίου.) Τί τούτους κελεύει ποιεῖν; οὐ διακονεῖν, ἀλλ' ἄρχειν, δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ (ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμαστοι, ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι) καὶ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν Γραμματέα καὶ τοὺς Λογιστὰς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς, κελεύει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ὑμῖν ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΙ.

η'. Ὅταν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἃς ὁ νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζει, οὗτοι προσαγορεύωσι πραγματείας καὶ

ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐςὶν ἀπομνημονεύειν καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν· καὶ ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον σοφιςὴν, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν· ἀλλ' ὅσῳ ἄν τις ἄμεινον λέγῃ, παράνομα γεγραφὼς, τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς τεύξεται. Χρὴ γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα, καὶ τὸν νόμον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντίᾳ.

θʹ. Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὅν φησι Δημοσθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Λέξει γὰρ οὗτος, τειχοποιός εἰμι· ὁμολογῶ· ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς ἑκατὸν, καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασαι. Τίνος οὖν εἰμι ὑπεύθυνος, εἰ μή τις ἐςὶν εὐνοίας εὐθύνη; Πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα. Ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαίᾳ οὔσῃ, καὶ τηλικαύτῃ τὸ μέγεθος, οὐδείς ἐςιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσεληλυθότων. Διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδόξων· οἷον τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὰς Ἱερείας καὶ ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας, καὶ χωρὶς ἑκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας, καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐχομένους. Καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμολπίδας, καὶ Κήρυκας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. Πάλιν τοὺς Τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, οὐδ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων προσόδων πολλὰ μὲν ὑφαι-

γυμένυς, βραχέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντάς, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα· ἀλλ' ὁμολογυμένως τὰς πατρῴας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. Οὐ τοίνυν μόνοι οἱ Τριήραρχοι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει Συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων ἔρχεται ψῆφον. Πρῶτον μὲν γὰρ τὴν Βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τὺς Λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον, ϗ εὐθύνας διδόναι, ϗ τῶν ἐκεῖ σκυθρωπῶν καὶ τῶν μεγίστων κύριον ἄγειν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον· Οὐκ ἄρα στεφανωθήσεται ἡ Βυλὴ ἡ ἐξ Αρείυ Πάγυ; ὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν. ὐκ ἄρα φιλοτιμῦνται; πάνυ γε· ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν, ἐάν τις παρ' αὐτοῖς μὴ ἀδικῇ, ἀλλ' ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ, κολάζυσιν. Οἱ δὲ ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. Πάλιν τὴν Βυλὴν, τὺς Πεντακοσίυς, ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης· καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥστ' εὐθέως ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει, ἀρχὴν ὑπεύθυνόν (φησι) μὴ ἀποδημεῖν. Ω Ἡράκλεις (ὑπολάβοι ἄν τις) ὅτι ἦρξα μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν χρήματα τῆς πόλεως, ἢ πράξεις, δρασμῷ χρήσῃ. Πάλιν ὑπεύθυνον ὐκ ἐᾷ τὴν ὐσίαν καθιερῦν, ὐδὲ ἀνάθημα ἀναθεῖναι, οὐδὲ ἐκποίητον γενέσθαι, οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτῦ, ὐδὲ ἄλλα πολλά. Ἑνὶ δὲ λόγῳ, ἐνεχυράζει τὰς ὐσίας ὁ νομοθέτης τὰς τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον ἀποδῶσι τῇ πόλει. Ναί· ἀλλ' ἔστί τις ἄνθρωπος, ὃς ὔτε εἴληφεν ὐδὲν τῶν δημοσίων, ὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν, ϗ τύτων ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τὺς Λογιστάς· Καὶ πῶς ὅγε μηδὲν λαβὼν

μηδ' ἀναλώσας, ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος, ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν, ὅτι οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως οὔτ' ἀνήλωσα. Ἀνεύθυνον δὲ, καὶ ἀζήτητον, καὶ ἀνεξέταστον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

ΝΟΜΟΙ.

ί. Ὅταν τοίνυν μάλιστα θρασύνηται Δημοσθένης, λέγων, ὡς διὰ τὴν ἐπίδοσιν, οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε· οὐκοῦν ἐχρῆν σε, ὦ Δημόσθενες, ἐᾶσαι τὸν τῶν Λογιστῶν κήρυκα κηρύξαι τὸ πάτριον καὶ ἔννομον κήρυγμα τοῦτο, Τίς βούλεται κατηγορεῖν; Ἔασον ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βουλόμενον τῶν πολιτῶν, ὡς οὐκ ἐπιδέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας, δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως εἰληφώς. Μὴ ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν, μηδὲ ἐξαιροῦ τῶν δικαστῶν τὰς ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν· μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμων, ἀλλ' ὕστερος πολιτεύου. Ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δημοκρατίαν. Πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις, ἃς οὗτοι προφασιοῦνται, μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι. Ὅτι δὲ ὄντως ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης, ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν ἀρχὴν, ἄρχων δὲ τὴν τῶν τειχοποιῶν, οὐδετέρας δέ πω τῶν ἀρχῶν τούτων λόγον ὑμῖν οὐδ' εὐθύνας δεδωκὼς, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων

γραμμάτων. Καὶ μοι ἀνάγνωθι ἐπὶ τίνος Ἄρχοντος, ϗ ποίȣ μηνὸς, καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ, ϗ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν, ὅτι μεσȣ͂ντα τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν αὐτὸν ϛεφανȣ͂ν· Ἀναγίνωσκε.

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ἩΜΕΡΩΝ.

Οὐκȣ͂ν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω τȣ́τȣ δείξαιμι, δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν· αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν ȣ̓χ ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ, ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

ιά. Πρότερον μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Ἀντιγραφεὺς ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάϛην Πρυτανείαν ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ. Διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὔϐȣλον γενομένην πίϛιν ὑμῖν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν κεχειροτονημένοι ἦρχον μὲν, πρὶν ἢ τὸν Ἡγήμονος νόμον γενέσθαι, τὴν τοῦ Ἀντιγραφέως ἀρχὴν, ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν καὶ νεωρίων ἀρχὴν, καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμȣν· ἦσαν δὲ ϗ ὁδοποιοὶ, καὶ χεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως· Καὶ οὐ κατηγορῶν αὐτῶν ȣ̓δ' ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βȣ́λομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης, ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίϛης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ, πρὶν ἂν λόγȣς καὶ εὐθύνας δῷ, ϛεφανȣ͂ν· ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημοσθένην, τὸν συλλήϐδην ἁπάσας τὰς Ἀθήνῃσιν ἀρχὰς ἄρχοντα, ȣ̓κ ὤκνησε γράψαι ϛεφανῶσαι.

ιϐ΄. Ὡς τοίνυν ϗ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν, ὅθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραφε, καὶ τὰ δημόσια

χρήματα διεχείριζε, καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλε (καθάπερ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες) καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε, τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι. Ἐπὶ γὰρ Χαιρώνδου Ἄρχοντος, Θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος, ἐκκλησίας οὔσης, ἔγραψε ψήφισμα Δημοσθένης, ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν, Σκιῤῥοφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου καὶ τρίτῃ, καὶ ἐπέταξεν, ἐν τῷ ψηφίσματι, ἑκάστης τῶν φυλῶν ἑλέσθαι τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ταμίας. Καὶ μάλα ὀρθῶς ἵν' ἡ πόλις ἔχῃ ὑπεύθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγον ἀπολήψεσθαι. Καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

ιγ΄. Ναί· ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο, εὐθέως λέγων, ὡς οὔτ' ἔλαχε τειχοποιὸς, οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ περὶ τούτου Δημοσθένης μὲν καὶ Κτησιφῶν πολὺν ποιήσονται λόγον· ὁ δὲ γενόμενος, βραχὺς, καὶ σαφὴς, καὶ ταχὺ λύων τὰς τούτων τέχνας. Μικρὰ δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρῶτον προειπεῖν βούλομαι. Ἔστι γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία· ὧν ἓν μὲν καὶ πᾶσι φανερώτατον, οἱ κληρωτοὶ, καὶ οἱ χειροτονητοὶ ἄρχοντες. Δεύτερον δὲ, ὅσοι τι διαχειρίζουσι τῶν τῆς πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιστάται. Τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι αἱρετοὶ ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβάνουσι, καὶ τούτους ἄρχειν δοκιμασθέντας. Ἐπειδὰν δὲ ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχει-

ροτονημένυς, ϗ τὺς κληρωτὺς ἄρχοντας, καταλείπεται, ὓς αἱ φυλαὶ ϗ αἱ τριττύες ϗ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱρῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἱρετὺς ἄρχοντας εἶναι. Τῦτο δὲ γίνεται, ὅταν, ὥσπερ νῦν, ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρυς ἐξεργάζεσθαι, ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μαθήσεσθε.

ΝΟΜΟΙ.

Αναμνήσθητε δὴ τὺς προειρημένυς λόγους, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης τὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Η δὲ Πανδιονὶς φυλὴ, ἄρχοντα ϗ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικρῦ δεῖν δέκα τάλαντα· Ἕτερος δὲ ἀπαγορεύει νόμος ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ ϛεφανῦν. Ὑμεῖς δὲ ὀμωμόκατε κατὰ τὺς νόμυς ψηφιεῖσθαι· ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον ϛεφανῦν, μὴ προσθεὶς, ἐπειδὰν δῷ λόγον ϗ εὐθύνας.

ιδ'. Εγὼ δὲ ἐξελέγχω τὸ παράνομον, μάρτυρας ἅμα τὺς νόμυς ϗ τὰ ψηφίσματα καὶ τὺς ἀντιδίκους παρεχόμενος· Πῶς ὖν ἄν τις περιφανέϛερον ἐπιδείξειεν ἄνθρωπον παρανομώτατα γεγραφότα; Ὡς τοίνυν ϗ τὴν ἀνάῤῥησιν τῦ ϛεφάνυ παρανόμως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίνεσθαι, ϗ τῦθ' ὑμᾶς διδάξω. Ο γὰρ νόμος διαῤῥήδην κελεύει, ἐὰν μέν τινα ϛεφανοῖ ἡ βυλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύττεσθαι, ἐαν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἄλλοθι δὲ μηδαμῦ. Καὶ μοι λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος ὁ νόμος, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς ἔχει. Οὐ γὰρ, οἶμαι, ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν. Ὁ μὲν νομοθέτης οὕτως· ὁ δὲ Κτησιφῶν πῶς; Ἀναγίνωσκε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν Πνυκὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου ςεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. Κτησιφῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς νόμους μόνον ὑπερβὰς, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκὼν, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν οἷον ἄνδρα τιμῶμεν.

ιέ. Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφὼς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους, ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἃς ἐγὼ δηλώσω, καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. Οὗτοι γὰρ, ὡς μὲν οὐκ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου ςεφανούμενον μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἕξουσι λέγειν· οἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ, κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν. Καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα

τῇδε τῇ γραφῇ, ϗ λέξουσιν, ὡς εἰσὶ τῇ πόλει δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μὲν, ὃν νῦν ἐγὼ παρέχομαι διαῤῥήδην ἀπαγορεύοντα τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ἕτερον δὲ εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ, τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν ποιεῖσθαι τὴν ἀνάῤῥησιν τοῦ στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος. Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γεγραφέναι τὸν Κτησιφῶντα.

ιϛ'. Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέξομαι συνηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ὥσπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. Εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς, ϗ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε ἀκύρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι, ϗ δύο περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταὐτὰ προστάττουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν; Ἀλλ' οὐκ ἔχει ταῦτα οὕτως, μήθ' ὑμεῖς ποτὲ εἰς τοσαύτην ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε· οὔτε ἠμέληται περὶ τῶν τοιούτων τῷ νομοθέτῃ, τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστήσαντι. Ἀλλὰ διαῤῥήδην προστέτακται τοῖς Θεσμοθέταις, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴπου εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. Κἂν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν, ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων· τοὺς δὲ Πρυ-

τάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν, ἐπιγράψαντας νομοθέτας· τὸν δ' Ἐπισάτην τῶν Προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τὺς δὲ καταλείπειν· ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος, καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάσης πράξεως. Καί μοι λέγε τὺς νόμυς.

Ν Ο Μ Ο Ι.

Εἰ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀληθὴς ἦν ὁ παρὰ τύτων λόγος, καὶ ἦσος δυο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης, οἴομαι, τῶν Θεσμοθετῶν ἐξευρόντων, τῶν δὲ Πρυτάνεων ἀποδιδόντων τοῖς νομοθέταις, ἀνῄρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν, ἢ ὁ ἀπαγορεύων. Ὁπότε δὲ μηδὲν τούτων γένηται, φανερῶς δή πυ ἐξελέγχονται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι.

ιζ. Ὅθεν δὲ δὴ τὸ ψευδὲς τῦτο ἐπιφέρυσιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς, προειπὼν ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι ἐτέθησαν οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. Γινομένων γὰρ τῶν ἐν ἄσει τραγῳδῶν, ἀνεκήρυττόν τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν, ὅτι σεφανῦνται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ἄλλοι δὲ τινες ὑποκηρυξάμενοι, τὺς αὐτῶν, οἰκέτας ἀφίεσαν ἀπελευθέρους, μάρτυρας τῆς ἀπελευθερίας τοὺς Ἕλληνας ποιύμενοι· Ὃ δ' ἦν ἐπιφθονώτατον, προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι, διεπράτ]οντο ἀναγορεύεσθαι ὅτι σεφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος (εἰ οὕτω τύχοι) ὁ τῶν Ῥοδίων ἢ Χίων ἢ καὶ ἄλλης τινὸς πόλεως, ἕνεκα

ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας. Καὶ ταῦτα ἔπραττον, οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς ὑμετέρας στεφανούμενοι ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, πείσαντες ὑμᾶς, καὶ μετὰ ψηφίσματος πολλὴν χάριν καταθέμενοι· ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς καὶ τοὺς χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι· τοὺς δὲ ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἀπεδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρὴ στεφανοῦσθαι, καὶ ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι· οἱ δὲ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων· κἀκεῖνοι μὲν μετὰ ψηφίσματος πείσαντες ὑμᾶς, οὗτοι δ' ἄνευ ψηφίσματος. Συνιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων νόμῳ, οὔτε λύσας ἐκεῖνον (οὐδὲ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέατρον) οὔτε ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις τιθεὶς (οὐ γὰρ ἔξεστιν) ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέρου στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ δημοτῶν, καὶ περὶ τῶν τοὺς οἰκέτας ἀπελευθερούντων, καὶ περὶ τῶν Ξενικῶν στεφάνων. Καὶ διαῤῥήδην ἀπαγορεύει μήτε οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, μήτε ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον, μήθ' ὑπ' ἄλλου (φησὶ) μηδενός· ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

ιγ'. Ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς στεφανουμένοις, εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναῤῥηθῆναι, τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς

δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν ϛεφανȣμένοις ϗ φυλετῶν ἀπεῖπε μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς, ἐρανίζων ϛεφάνȣς καὶ κηρύγματα ψευδῆ, φιλοτιμίαν κτᾶται· προσαπεῖπε δὲ ἐν τῷ νόμῳ μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι, ἀπȣ́σης Βȣλῆς ϗ δήμȣ, ϗ φυλετῶν, ϗ δημοτῶν· ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέληται, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐϛι, πλὴν οἱ Ξενικοὶ ϛέφανοι; Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, μέγα σημεῖον ὑμῖν τȣ́του ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἀποδείξω. Αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσȣ̃ν ϛέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν ἄϛει ἀναῤῥηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν ϛεφανȣ́μενον. Καί τοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων; μὴ γὰρ ὅτι πόλις ἀλλ' ȣ̓δ' ἂν ἰδιώτης ȣ̓δεὶς ȣ̈́τως ἀγενὴς γένοιτο, ὥϛε, ὃν αὐτὸς ἔδωκε ϛέφανον, ἅμα ἀνακηρύττειν ϗ ἀφαιρεῖσθαι ϗ καθιερȣ̃ν. Ἀλλ' οἶμαι, διὰ τὸ Ξενικὸν εἶναι τὸν ϛέφανον, ϗ καθιέρωσις γεγένηται· ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιȣ́μενος τῆς πατρίδος, χείρων γένηται τὴν ψυχήν. Ἀλλ' ȣ̓κ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναῤῥηθέντα ϛέφανον ȣ̓δεὶς καθιεροῖ· ἀλλ' ἔξεϛι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ ϗ οἱ ἐξ ἐκείνȣ ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίνωνται. Καὶ διὰ τȣ̃το προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριο νϛέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, Ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν' ἡ πόλις ἡ βȣλομένη τινὰ τῶν ἡμετέρων ϛεφανȣ̃ν, πρέσβεις πέμψασα, δεηθῇ τȣ̃ δήμου· ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τοῦ ϛεφάνου ὑμῖν,

ἢ τοῖς ςεφανῦσιν, ὅτι κηρύξαι ἐπιτρέψατε. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκῦσατε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ. ἐξεῖναι ςεφανῦν, Ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος· ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβαλεῖν, καὶ, εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις ςεφανοῖ. εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ἀποδέδεικταί σοι τόπος ὅπῦ δεῖ τῦτο γενέσθαι, ἀπείρηται σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι. Τὸ γὰρ [Ἄλλοθι δὲ μηδαμῦ] ὅ,τι ἐςὶν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε, ὐ γὰρ ἀποδείξεις ὡς ἔννομα γέγραφας.

ιθ'. Ἐςι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ' ᾧ μάλιςα σπῦδάζω· τῦτο δέ ἐςιν ἡ πρόφασις, δι' ἣν αὐτὸν ἀξιο ςεφανῦσθαι. Λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῷ ψηφίσματι, Καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τῦς Ἕλληνας, ὅτι ςεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ (τὸ μέγιςον) ὅτι διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριςα τῷ δήμῳ. Ἁπλῦς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα ἡμῖν λόγος γίνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι κρῖναι εὐμαθής. Δεῖ γάρ δή που τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεικνῦναι, ὡς εἰσιν οἱ κατὰ Δημοσθένους ἔπαινοι ψευδεῖς, καὶ ὡς ὔτ' ἤρξατο λέγειν τὰ βέλτιςα, ὔτε νοῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. Κἂν τῦτο ἐπιδείξω, δικαίως δή πῦ τὴν γραφὴν ἁλώ-

σεται Κτησιφῶν· ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι. Τῷ δ' ἀπολογουμένῳ τοὐναντίον τούτου δεικτέον ἐστίν. Ὑμεῖς δ' ἡμῖν ἔσεσθε τῶν λόγων κριταί· ἔχει δ' οὕτως.

κ΄. Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μακροτέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. Τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν αὐτῷ συμβεβηκότα, ὅτ' ἐγράψατο εἰς Ἄρειον Πάγον Δημομέλη τὸν Παιανιέα, ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπιτομήν; ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου στρατηγίαν, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς Ἑλλήσποντον; ὅτε εἷς ὢν τῶν τριηράρχων Δημοσθένης, καὶ περιάγων τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς νεώς, καὶ συσσιτῶν, καὶ συνθύων, καὶ συσπένδων (καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ πατρικὸς αὐτῷ φίλος εἶναι) οὐκ ὤκνησεν ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου περὶ θανάτου κατήγορος γενέσθαι. Καὶ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ Μειδίαν, καὶ τοὺς κονδύλους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὤν; καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα τε τὴν εἰς αὐτὸν ὕβριν, καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατεχειροτόνησε Μειδίου. Ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ, καὶ τἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς, οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος, μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαντήσῃ τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα. Καί τοι, ὦ Κτησιφῶν, ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν οὕτως ἐστὶ πιστὰ καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὡς τὸν κατήγορον μὴ δοκεῖν

ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ παλαιὰ ϗ λίαν προσωμολογημένα, πότερα αὐτὸν δεῖ χρυσῷ ςεφανωθῆναι, ἢ ψέγεσθαι; καί σε τὸν ψευδῆ ϗ παράνομα τολμῶντα γράφειν, πότερα χρὴ καταφρονεῖν τῶν δικαςηρίων, ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;

κά. Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι σαφέςερον εἰπεῖν. Καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δημοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γεγένηνται καιροὶ, ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. Ὧν ἕνα μὲν ϗ πρῶτον (ὡς ἔγωγε ἀκούω) καταλογίζεται ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἐπολεμȣ̃μεν· τȣ̃τον δ' ἀφορίζεται τὸν χρόνον, τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ ϗ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ Ἁγνȣ́σιος ἔγραψε. ϗ αὐτὸς ȣ̃τος μετ' ἐκείνȣ, ὡς ἐγὼ δείξω. Δεύτερον δὲ καιρόν φησι γενέσθαι, ὃν ἤγομεν χρόνον τὴν εἰρήνην· δηλονότι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ καταλύσας τὴν ὑπάρχȣσαν εἰρήνην τῇ πόλει, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον. Τρίτον δὲ, ὃν ἐπολεμȣ̃μεν χρόνον, μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ. Τέταρτον δὲ, τὸν νῦν παρόντα καιρόν. Ταῦτα δὲ καταριθμησάμενος (ὡς ἀκȣ́ω) μέλλει με καλεῖν, ϗ ἐπερωτᾷν, ὁποίȣ τȣ́των τῶν τεττάρων αὐτȣ̃ καιρῶν κατηγορῶ, καὶ πότε αὐτὸν ȣ̓ τὰ βέλτιςά φημι τῷ δήμῳ πεπολιτεῦσθαι· κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐγκαλύπτωμαι, ϗ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύψειν μέ φησι προσελθὼν. ϗ ἄξειν ἐπὶ τὸ βῆμα, ϗ ἀναγκάσειν ἀποκρίνασθαι. Ἵν' ȣ̃ν μήθ' ȣ̃τος ἰσχυρίζηται, ὑ-

μεῖς τε προσάδηλε. ἐγώ τε ἀποκρίνωμαι ἐναντίον σοι τῶν δικαςῶν Δημόσθενες, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅσοι δὴ ἔξωθεν περιεςᾶσι, καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ὑπακȣ́ειν τῆς δὲ τῆς κρίσεως (ὁρῶ δὲ ȣ̓κ ὀλίγους παρόντας, ἀλλ᾽ ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγενομένȣς) ἀποκρίνομαι, ὅτι ἁπάντων τῶν τεττάρων καιρῶν κατηγορῶ σȣ, ὡς σὺ διαιρῇ. Κἂν οἵ τε Θεοὶ θέλωσι, καὶ οἱ δικαςαὶ ἐξίσȣ ἡμῶν ἀκȣ́ωσι, κἀγὼ δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι, ἃ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἀποδείξειν τοῖς δικαςαῖς, τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τȣ̀ς Θεȣ̀ς αἰτίȣς γεγενημένȣς, καὶ τȣ̀ς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους· τῶν δὲ ἀτυχημάτων ἁπάντων Δημοσθένην αἴτιον γεγενημένον. Καὶ χρήσομαι τῇ τȣ̃ λόγȣ τάξει ταύτῃ, ἣν τȣ̃τον πυνθάνομαι ποιεῖσθαι μέλλειν. Λέξω δὲ πρῶτον περὶ τȣ̃ πρώτου καιρȣ̃, καὶ δεύτερον περὶ τȣ̃ δευτέρȣ, καὶ τρίτον περὶ τȣ̃ ἐφεξῆς, καὶ τέταρτον περὶ τῶν νῦν καθεςηκότων πραγμάτων.

κϐ΄. Καὶ δὴ ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ τὴν εἰρήνην, ἣν Σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε. Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετο ἂν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινȣ̃ συνεδρίȣ τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ὑμᾶς εἴασαν περιμεῖναι τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλȣ̃ντες ἐπὶ Φίλιππον μετάσχειν Ἑλληνικȣ̃ συνεδρίȣ· καὶ προϊόντος τȣ̃ χρόνȣ, παρ᾽ ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων ἀπολαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ τούτων ἀπεςερήθητε

διὰ Δημοσθένην ϗ Φιλοκράτην, ϗ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς ἐδωροδόκησαν συστάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον. Εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπιςότερος προσπίπτωκεν ὁ τοιοῦτος λόγος. ἐκείνως τὴν ὑπόλοιπον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων ἀνηλωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα ἐπὶ τοὺς λογισμούς· ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν ἐνίοτε δόξας ἔχοντες κατὰ τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, οὐδεὶς ὑμῶν ἐςὶν οὕτω δύσκολος τὴν φύσιν, ὅς τις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμολογήσας ϗ ἐπινεύσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ. Οὕτω ϗ νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσασθε· εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης οὐδέν πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συςὰς μετὰ Φιλοκράτους· ὅς τις οὕτω διάκειται, μήτε ἀπογνώτω μηδὲν, μήτε καταγνώτω, πρὶν ἀκούσῃ· οὐ γὰρ δίκαιον. Ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντος τοὺς καιροὺς, ϗ τὸ ψήφισμα παρεχομένου, ὃ μετὰ Φιλοκράτους ἔγραψε Δημοσθένης· ἐὰν αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλαμβάνῃ τὸν Δημοσθένην, πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα μετὰ Φιλοκράτους περὶ τῆς ἐξαρχῆς εἰρήνης ϗ συμμαχίας, καθ' ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον, ϗ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα, αἴτιον δὲ γεγονότα τῷ δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ Φιλίππῳ πεποιηκότα Κερσοβλέπτην τὸν Θρᾴκης βασιλέα, ἄνδρα

φίλον, ϗ σύμμαχον τῇ πόλει· ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν σαφῶς ἐπιδείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν, ἐπινεύσατέ μοι πρὸς Θεῶν, τὸν πρῶτον τῶν τεττάρων καιρῶν μὴ καλῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. Λέξω δὲ, ὅθεν μαλιςα παρακολεθήσετε.

κγ'. Εγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκας ϗ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης ϗ συμμαχίας. Τϛτο τὸ ψήφισμα ἐγράφη παρανόμων. Ἧκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· κατηγόρει μὲν Λυκῖνος ὁ γραψάμενος, ἀπελογεῖτο Φιλοκράτης, συναπελογεῖτο δὲ καὶ Δημοσθένης, ἀπέφυγε Φιλοκράτης. Μετὰ ταῦτα ἐπήει ὁ χρόνος, Θεμιςοκλῆς ἄρχων· ἐνταῦθα εἰσέρχεται βϛλευτὴς εἰς τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, ὄτε λαχὼν, ὄτε ἐπιλαχὼν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν' εἰς ὑποδοχὴν ἅπαντα ϗ λέγῃ καὶ πράττῃ Φιλοκράτει. ὡς αὐτὸ ἔδειξε τὸ ἔργον. Νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα Φιλοκράτης, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵ τινες ἀφικόμενοι πρὸς Φίλιππον, ἀξιώσϛσιν αὐτὸν δεῦρο πρέσβεις αὐτοκράτορας πέμπειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Τϛτων εἷς ἦν Δημοσθένης· κἀκεῖθεν ἐπανήκων, ἐπαινέτης ἦν τῆς εἰρήνης, ϗ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγγειλε· καὶ μόνος τῶν βϛλευτῶν ἔγραψε σπείσασθαι τῷ κήρυκι τῷ ὑπὸ τοῦ Φιλίππϛ καὶ τοῖς πρέσβεσιν, ἀκόλϛθα γράφων Φιλοκράτει· ὁ μέν γε τὴν ἐξϛσίαν δέδωκε τϛ δεῦρο κήρυκας ϗ πρέσβεις πέμπεσθαι· ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ σπένδεται. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἤδη μοι σφόδρα προσέχετε τὸν νϛν. Επραττετο γὰρ οὐ πρὸς τϛς ἄλλϛς πρέσβεις

τὰ πολλὰ, συκοφαντηθέντας ὕϛερον ἐκ μεταβολῆς ὑπὸ Δημοσθένους, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην· εἰκότως· τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ τὰ ψηφίσματα γράφοντας. Πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ περιμείνητε τοὺς πρέσβεις, οὓς ἦτε ἐκπεπομφότες, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Δεύτερον δ᾽ ὅπως μὴ μόνον τὴν εἰρήνην ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον· ἵν᾽ εἴ τινες προσέχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, εἰς τὴν ἐϛάτην ἐμπέσοιεν ἀθυμίαν, ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν ἐψηφισμένους ποιεῖσθαι. Τρίτον δὲ, ὅπως Κερσοβλέπτης ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔϛαι ἔνορκος, μήτε μετέϛαι τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ· παρηγγέλλετο δὲ ἐπ᾽ αὐτὸν ἤδη ϛρατιά.

κδ΄. Καὶ ταῦθ᾽ ὁ μὲν ἐξωνούμενος οὐκ ἠδίκει· (πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα) οἱ δὲ ἀποδόμενοι καὶ κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως ἰσχυρὰ, μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος νυνὶ φάσκων εἶναι, καὶ τότε μισοφίλιππος Δημοσθένης, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου, γράφει ψήφισμα, τοὺς καιροὺς τῆς πόλεως ὑφαιρούμενος, ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς Πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἱϛαμένου τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτε ἦν τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία· καὶ ὁ προαγὼν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ὃ πρότερον οὐδεὶς μέμνηται γενόμενον. Τίνα πρόφασιν ποιησάμενος; ἵνα, φησὶν, ἐὰν ἤδη πα-

ρῶσιν οἱ Φιλίππου πρέσβεις, βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα περὶ τῶν πρὸς Φίλιππον πρέσβεων· τοῖς οὔπω παροῦσι πρέσβεσι προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς χρόνους ὑμῶν ὑποτεμνόμενος καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων, ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἧκον οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις, οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. Ἐνταῦθα ἕτερον ψήφισμα νικᾷ Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ συμμαχίας ὑμᾶς βουλεύσασθαι, μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν ψηφισμάτων.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

κέ. Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, παρεληλύθει τὰ Διονύσια, ἐγίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι· ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα κοινὸν τῶν συμμάχων, οὗ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι· τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερέβησαν, οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι. Ἔπειτα ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δωροδόκημα, καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ

βουλομένῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν στήλην ἀναγεγράφθαι μετ᾽ Ἀθηναίων, καὶ μετέχειν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν· δύο μέγιστα προκαταλαμβάνοντες· πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου ταῖς τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν γενέσθαι παρασκευάζοντες· ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει μετὰ κοινοῦ συνεδρίου κτώμενοι, ἵν᾽ εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ᾽ ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν· ἃ νῦν ἡμῖν παθεῖν συνέβη διὰ Δημοσθένην. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΜΑΧΩΝ.

κϛ΄. Τούτῳ τῷ δόγματι συνειπεῖν ὁμολογῶ· καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες. καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν εἰληφώς, ὡς ἔσται μὲν εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη διὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύσασθαι· ἔσται δὲ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων. Νὺξ ἐν μέσῳ· καὶ παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐνταῦθα δὴ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον, οὐδὲν ὄφελος ἔφη τῶν χθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ᾽ οἱ Φιλίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις· οὐδὲ γινώσκειν ἔφη τὴν εἰρήνην, ἀπούσης συμμαχίας. Οὐ γὰρ ἔφη δεῖν (καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε, διὰ τὴν ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος) ἀπορρῆξαι τῆς εἰρήνης τὴν συμ-

μαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμένειν μελλήματα· ἀλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτὰς, ἢ τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι. Καὶ τελευτῶν, ἐπὶ τὸ βῆμα παρακαλέσας Ἀντίπατρον, ἐρώτημά τι ἠρώτα, προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως ἀποκρίνασθαι. Καὶ τέλος ταῦτα ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ προβιασαμένου τῦ Δημοσθένυς, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαντος Φιλοκράτυς.

κζ΄. Ὃ δὲ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, Κερσοβλέπτην καὶ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον ἔκδοτον ποιῆσαι, καὶ τῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, πρὶν ἐπὶ τὴν ὑςέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκυς Δημοσθένην. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισοφίλιππος ὑμῖν ῦτος ῥήτωρ δὶς, ἐπρέσβευεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἐξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ νυνὶ κελεύων τῶν Μακεδόνων καταπτύειν. Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω καθεζόμενος, βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκδοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτυς ἐποίησε. Λανθάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων παρεγράψας (ὁ δ' ἐπιψηφίσας Δημοσθένης) ἐν ᾧ γέγραπται, ἀποδῦναι τὺς ὅρκυς τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππυ ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τοὺς συνέδρυς τῶν συμμάχων· παρὰ δὲ τῦ Κερσοβλέπτυ σύνεδρος ὐκ ἐκάθητο. Γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμνῦναι, τὸν Κερσοβλέπτην ὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλεισε τῶν ὅρκων. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὶς ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ τὶς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας Πρόεδρος.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ.

κή. Καλὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλὸν, ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή· ἀκίνητον γάρ ἐστι, καὶ οὐ μεταπίπτει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ἐπέδωκε τῷ δήμῳ, ὁπόταν βούληται, συνιδεῖν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς, ἐκ μεταβολῆς δ' ἀξιοῦντας εἶναι χρηστούς. Ὑπόλοιπον δέ μοι ἐστὶ τὴν κολακείαν αὐτοῦ διεξελθεῖν. Δημοσθένης γὰρ ἐνιαυτὸν βουλεύσας, οὐδεμίαν πώποτε φαίνεται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας· ἀλλὰ τότε μόνον καὶ πρῶτον πρέσβεις εἰς προεδρίαν ἔθηκε, καὶ προσκεφάλαια ἔθηκε, καὶ φοινικίδας περιεπέτασε. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἡγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥστε καὶ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀσχημοσύνην καὶ κολακείαν· καὶ ὅτε ἀπῄεσαν εἰς Θήβας, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρεικὰ, καὶ τοὺς πρέσβεις προὔπεμψεν εἰς Θήβας, ἐγκαταγέλαστον τὴν πόλιν ποιῶν. Ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προεδρίας.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

κθ'. Οὗτος τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικοῦτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτὴν, τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον, κατεψεύσατο ὡς οὐ παρὰ Χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· οὓς μεθ' ἡμέραν ἐπιορ-

κῶν, νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι, ϗ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν. Ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι ϗ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος ϗ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν, ἐβȣθύτει, ϗ παρενόμει· τὴν μόνην ὁ δείλαιος ϗ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειπȣ̃σαν ἀπολέσας. Καὶ ȣ̓ τὸ δυστύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. Ὁ γὰρ μισότεκνος, ϗ πατὴρ πονηρὸς, ȣ̓κ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστὸς· ȣ̓δὲ ὁ τὰ φίλτατα ϗ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων, ȣ̓δέποτε ὑμᾶς περὶ πλείονος ποιήσεται τȣ̀ς ἀλλοτρίȣς· ȣ̓δέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς, ȣ̓κ ἄν ποτε γένοιτο δημοσίᾳ χρηστὸς· ȣ̓δὲ ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, ȣ̓δέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὴν πρεσβείαν καλὸς κἀγαθὸς· οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξε.

λ'. Πόθεν ȣ̓̃ν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμάτων· (ȣ̃τος γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος καιρὸς) ϗ τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένηται, Δημοσθένης δὲ ἐπέστη τῶν ἄλλων κατήγορος· ϗ πόθεν πόθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀτυχίας ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος ἐμβέβληκε, ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐστιν ἀκȣ̃σαι. Ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε, ϗ τάς τε ἐν Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀναστάτȣς ἐποίησε, Θηβαίους δὲ, ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει, περαιτέρω καιρȣ̃ ϗ τȣ̃ ὑμετέρȣ συμφέροντος ἰσχυρȣ̀ς κατεσκεύασεν, ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες ἐσκευαγωγήκατε ἐν ταῖς μεγίσταις δ' ἦσαν αἰτίαις οἱ πρέσβεις

οἱ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσαντες, πολὺ δὲ τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης ϗ Δημοσθένης, διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα γεγραφέναι. Συνέβη δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διαφέρεσθαί τι τὸν Δημοσθένην ϗ Φιλοκράτην, σχεδὸν ὑπὲρ τȣ́των, ὑπὲρ ὧν ϗ ὑμεῖς αὐτȣ̀ς ὑπωπτεύσατε διενεχθῆναι. Τοιαύτης δὲ ἐπιπιπτȣ́σης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ, ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβȣλεύετο μετὰ δειλίας, ϗ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας· ϗ ἡγήσατο εἰ τῶν συμπρεσβευόντων ϗ τȣ̃ Φιλίππȣ κατήγορος ἀναφανείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τȣ̀ς δὲ ἄλλȣς συμπρέσβεις κινδυνεύειν, αὐτὸς δ' εὐδοκιμήσειν, ϗ προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρὸς, πιςὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι. Κατιδόντες δ' αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχῇ, ἄσμενοι παρεκάλȣν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει. Ὁ δὲ παριὼν, ἀρχὰς αὐτοῖς ἐνεδίδου πολέμȣ ϗ ταραχῆς. Οὗτός ἐςιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ πρῶτος ἐξευρὼν Σέῤῥιον τεῖχος, ϗ Δορίσκον, ϗ Εργίσκην, ϗ Μȣργίσκην, ϗ Γάνος, ϗ Γανίδα, χωρία, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ᾔδειμεν πρότερον. Καὶ ἐς τȣ̃το φέρων περιέςησε τὰ πράγματα, ὥς, εἰ μὲν μὴ πέμποι Φίλιππος πρέσβεις, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς πόλεως· εἰ δὲ πέμποι, καλασκόπȣς πέμπειν, ἀλλ' ȣ̓ πρέσβεις· εἰ δὲ ἐπιτρέπειν ἐθέλει πόλει τινὶ ἴσῃ ϗ ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ȣ̓κ εἶναι κριτὴν ἴσον ἡμῖν ἔφη, ϗ Φιλίππῳ. Ἀλόννησον ἐδίδȣ, ὁ δ' ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀπο-

δίδωσι· περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος· καὶ τὸ τελευταῖον στεφανώσας τὰς μετὰ Ἀριστοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ Μαγνησίαν παρὰ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας ἐπιστρατεύσαντας, τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν καὶ τὸν πόλεμον παρεσκεύασε.

λα΄. Ναὶ· ἀλλὰ χαλκοῖς καὶ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὥς αὐτός φησι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν Εὐβοέων καὶ Θηβαίων συμμαχίᾳ. Ἀλλ', ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ ταῦτα τρία μέγιστα ἠδίκησθε, καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε. Σπεύδων δ' εἰπεῖν περὶ τῆς μεγίστης συμμαχίας τῆς τῶν Θηβαίων, ἵνα ἐφεξῆς εἴπω, περὶ τῶν Εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι. Ὑμεῖς γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ μεγάλα ἠδικημένοι ὑπὸ Μνησάρχου τοῦ Χαλκιδέως τοῦ Καλλίου καὶ Ταυροσθένους πατρὸς (οὓς οὗτος νυνὶ, μισθὸν λαβὼν, Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν) καὶ πάλιν ὑπὸ Θεμίσωνος τοῦ Ἐρετριέως, ὅς ὑμῶν εἰρήνης οὔσης Ὠρωπὸν ἀφείλετο. Τούτων ἑκόντες ἐπιλανθανόμενοι, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Εὔβοιαν Θηβαῖοι καταδουλώσασθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι, ἐν πέντε ἡμέραις ἐβοηθήσατε αὐτοῖς, καὶ ναυτὶ καὶ πεζικῇ δυνάμει· καὶ πρὶν τριάκοντα ἡμέρας διελθεῖν, ὑποσπόνδους Θηβαίους ἀφήκατε. Κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε, ὀρθῶς καὶ δικαίως αὐτοῖς παρακαταθέμενοι· οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι. Καὶ τηλικαῦθ' ὑφ' ὑμῶν εὖ πεπονθότες οἱ Χαλκιδεῖς, οὐ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας.

λβ΄. Ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν

Πλουτάρχῳ βοηθήσοντες, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ' ὑμῖν εἶναι φίλοι. Ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας παρήλθομεν, καὶ τὸ Κοτύλαιον ὀνομαζόμενον ὄρος ὑπερεβάλομεν, ἐνταῦθα Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς (ὃν Δημοσθένης, μισθὸν λαβὼν, ἐνεχυρίαζεν) ὁρῶν τὸ στρατόπεδον τὸ τῆς πόλεως εἴς τινας δυσχωρίας κατακεκλεισμένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχην. οὐκ ἦν ἀναχώρησις οὔτε βοηθείας ἐλπὶς, οὔτ' ἐκ γῆς οὔτε ἐκ θαλάσσης· συναγείρας ἐξ ἁπάσης τῆς Εὐβοίας στρατόπεδον, καὶ παρὰ Φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος, ὅ τ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Ταυροσθένης (ὁ νυνὶ πάντας δεξιούμενος καὶ προσγελῶν) τοὺς Φωκικοὺς ξένους διαβιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες. Καὶ εἰ μὴ πρῶτον μὲν Θεῶν τις ἔσωσε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι, καὶ πεζοὶ καὶ ἵππεις, ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Ταμύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ἀφίεσαν ὑποσπόνδους τοὺς πολεμίους, ἐκινδύνευσεν ἂν ὑμῶν ἡ πόλις αἴσχιστα παθεῖν. Οὐ γὰρ τὸ δυστυχῆσαι κατὰ πόλεμον μέγιστόν ἐστι κακὸν, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς ἀνταγωνιστὰς ἀναξίους ἑαυτοῦ διακινδυνεύων ἀποτύχῃ, διπλασίαν εἰκὸς εἶναι τὴν συμφοράν. Ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς τοιαῦτα πεπονθότες, πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς.

λγ'. Τυχὼν δὲ παρ' ὑμῶν συγγνώμης Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς, μικρὸν διαλιπὼν χρόνον, πάλιν ἧκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον εἰς Χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν Εὔβοιαν ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὐτῷ τυ-

ραινίδα περιποιέμενος. Καὶ ταύτης ἐλπίζων συναγωνιςὴν Φίλιππον λήψεσθαι, ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ περιῄει μετὰ Φιλίππε, καὶ τῶν ἑταίρων εἷς ὠνομάζετο. Αδικήσας δὲ Φίλιππον, κἀκεῖθεν ἀποδρὰς, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν φέρων Θηβαίοις. Εγκαταλιπὼν δὲ κἀκείνες, καὶ πλείες τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς Θηβαίων ἔχθρας, καὶ τῆς Φιλίππε. Απορῶν δ' ὅ,τι χρήσαιτο αὐτῷ, καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη ςρατιᾶς, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας, ἔνορκον λαβεῖν τὸν Αθηναίων δῆμον, σύμμαχον ὀνομασθέντα, βοηθήσειν, εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴῃ, ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ ὑμεῖς κωλύσετε. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἀποςέλλει δεῦρο πρέσβεις Γλαυκέτην καὶ Εμπέδωνα, καὶ Διόδωρον τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας μὲν τῷ δήμῳ ἐλπίδας κενὰς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. Τρία δὲ ἦν, ἃ ἅμα ἐξωνεῖτο. Πρῶτον μὲν μὴ διασφαλῆναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον, εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος μὴ προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ φεύγειν ἐκ Χαλκίδος, ἢ τεθνᾶναι ἐγκαταληφθέντι· τηλικαῦται δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν ἐπεςράτευον, ἥ τε Φιλίππε καὶ Θηβαίων.) Δεύτερον δ' ἧκον οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν, ὑπὲρ τε μὴ συνεδρεύειν Αθήνησι Χαλκιδέας. Τρίτον δὲ, ὥςε μὴ τελεῖν συντάξεις. Καὶ τέτων τῶν προαιρέσεων ἐδεμιᾶς ἀπέτυχε Καλλίας. Αλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης, ὡς αὐτὸς προσποιεῖται, ὅν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιςα λέγειν,

ἀπέδοτο μὲν τοὺς καιροὺς τοὺς τῆς πόλεως· ἔγραψε δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ, βοηθεῖν ἡμᾶς Χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος, ἀντὶ τούτων εὐφημίας ἕνεκα προσγράψας, Χαλκιδέας βοηθεῖν, ἐάν τις ἴῃ ἐπ' Ἀθηναίους. Τὰς δὲ συνεδρίας, καὶ τὰς συντάξεις, ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις γράφων. Καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζων ἡμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς ἀεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων, τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας ποιεῖσθαι μετὰ τὰς εὐεργεσίας. Ἵνα δὲ εὖ εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν Καλλίου γραφὴν, καὶ τὴν συμμαχίαν· καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

λδ'. Οὔπω τοίνυν τοῦτό ἐστι δεινὸν, εἰ καιροὶ πέπρανται τηλικοῦτοι, καὶ συνεδρίαι, καὶ συντάξεις· ἀλλὰ πολὺ τούτου δεινότερον ὑμῖν φανήσεται, ὃ μέλλω λέγειν. Εἰς γὰρ τοῦτο προήχθη Καλλίας μὲν ὁ Χαλκιδεὺς ὕβρεως καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ, ὃν ἐπαινεῖ Κτησιφῶν, δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ Ὠρεοῦ συντάξεις, καὶ τὰς ἐξ Ἐρετρίας, τὰ δέκα τάλαντα, ὁρώντων, φρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι· καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτους συνέδρους παρ' ὑμῶν μὲν ἀνέστησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ τὸ καλούμενον Εὐβοϊκὸν συνέδριον συνήγαγον. Ὃν δὲ τρόπον, καὶ δι' οἵων κακουργημάτων, ταῦτ' ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. Ἀφικνεῖται γὰρ πρὸς

ὑμᾶς ἐκ ἔτι δι' ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Καλλίας· ϗ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λόγυς διεξῆλθε κατεσκευασμένυς ὑπὸ Δημοσθένυς. Εἶπε γὰρ, ὡς ἥκει ἐκ Πελοποννήσυ, νεωςὶ σύνταγμα συντάξας εἰς ἑκατὸν ταλάντων πρόσοδον ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογίζετο ὅσον ἑκάςυς ἔδει συντελεῖν. Αχαιὺς μὲν πάντας καὶ Μεγαρέας ἑξήκοντα τάλαντα, τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετϯαράκοντα· ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων ὑπάρξειν ϗ ναυτικὴν ϗ πεζικὴν δύναμιν. Εἶναι δὲ πολλὺς ἄλλυς τῶν Ἑλλήνων, ὓς βύλεσθαι κοινωνεῖν τῆς συντάξεως· ὡς ὔτε χρημάτων, ὔτε ςρατιωτῶν ἔσεσθαι ἀπορίαν· ϗ ταῦτα μὲν τὰ φανερά. Εφη δὲ ϗ πράξεις πράττειν ἑτέρας δι' ἀποῤῥήτων, καὶ τύτων εἶναί τινας μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν· ϗ τελευτῶν ὀνομασὶ παρεκάλει Δημοσθένην, ϗ συνειπεῖν ἠξίυ. Ὁ δὲ σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε Καλλίαν ὑπερεπήνει, καὶ τὸ ἀπόῤῥητον προσεποιήσατο εἰδέναι. Τὴν δὲ εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν, ἣν ἐπρέσβευσε, ϗ τὴν ἐξ Ακαναρνίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. Ην δὲ αὐτῷ κεφάλαιον τῶν λόγων, πάντας μὲν Πελοποννησίυς ὑπάρχειν, πάντας δ' Ακαρνᾶνας συντεταγμένυς ἐπὶ Φίλιππον ὑφ' ἑαυτῦ. εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημάτων μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτυσῶν πληρώματα, ϗ εἰς πεζὺς ςρατιώτας μυρίυς, καὶ ἱππεῖς χιλίυς· ὑπάρξειν δὲ πρὸς τύτοις τὰς πολιτικὰς δυνάμεις, ἐκ Πελοποννήσυ μὲν πλείονας ἢ δισχιλίυς ὁπλίτας, ἐξ Ακαρνανίας δὲ ἑτέρους τοσύτυς· δεδόσθαι δὲ ἀπὸ πάντων τύτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν·

πραχθήσεσθαι δὲ οὐκ εἰς μακρὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἕκτην ἐπὶ δέκα τῦ Ανθεϛηριῶνος μηνὸς· εἰρῆσθαι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπ' αὐτῦ ᾗ παρηγγέλθαι, πάντας ἥκειν συνεδρεύσαντας Αθήναζε εἰς τὴν πανσέληνον. Καὶ γὰρ τῦτο ἄνθρωπος ἴδιον ᾗ ὐ κοινὸν ποιεῖ· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες, ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριϛα ᾗ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβύμενοι τὸν ἔλεγχον· Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ' ὅρκου ψεύδεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος αὑτῷ· δεύτερον δὲ, ἃ εὖ οἶδεν ὐδέποτε ἐσόμενα, τολμᾷ λέγειν, ἀριθμῶν εἰς ὁπότ' ἔϛαι· καὶ ὧν τὰ σώματα ὐχ ἑώρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν, καὶ μιμύμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. Διὰ καὶ μάλιϛα ἄξιός ἐϛι μισεῖσθαι, ὅτι πονηρὸς ὢν ᾗ τὰ τῶν χρηϛῶν σημεῖα διαφθείρει. Ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ, μακρότερον μὲν τῆς Ιλιάδος, κενώτερον δὲ τῶν λόγων οὓς εἴωθε λέγειν, καὶ τῦ βίυ ὃν βεβίωκε· μεϛὸν δ' ἐλπίδων οὐκ ἐσομένων ᾗ ϛρατοπέδων ὐδέποτε συλλεγησομένων. Απαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τῦ κλέμματος, καὶ ἀνακρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐνταῦθα δὴ συϛρέψας, γράφει κελεύων ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς Ερετρίαν, οἵτινες δεήσονται τῶν Ερετριέων (πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι αὐτῶν) μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν τὰ πέντε τάλαντα, ἀλλὰ Καλλίᾳ. Καὶ πάλιν ἑτέρυς αἱρεῖσθαι εἰς Ωρεὸν πρὸς τὺς Ωρείτας πρέσβεις, οἵτινες δεήσονται, αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ᾗ Αθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν εἶναι. Επειτα ἀναφαίνεται περὶ ἁπάντων ἐπὶ τῷ

ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι γράψας, ϗ τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ὠρείτας, μὴ ὑμῖν, ἀλλὰ Καλλίᾳ, διδόναι. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον ϗ τὰς τριήρεις ϗ τὴν ἀλαζονείαν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἀνάγνωθι· καὶ τοῦ κλέμματος ἅψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀνόσιος ἄνθρωπος, ὅν φησι Κτησιφῶν ϗ ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι διατελεῖν λέγοντα ϗ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις ϗ τὴν πεζὴν στρατείαν καὶ τὴν πανσέληνον ϗ τοὺς συνέδρους λόγῳ ἠκούσατε, τὰς δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων, τὰ δέκα τάλαντα, ἔργῳ ἀπωλέσατε.

λέ. Ὑπόλοιπον δέ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία τάλαντα μισθὸν, τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης· τάλαντον μὲν ἐκ Χαλκίδος, παρὰ Καλλίου· τάλαντον δὲ ἐξ Ερετρίας, παρὰ Κλειτάρχου τοῦ τυράννου· τάλαντον δὲ ἐξ Ὠρεοῦ. Διὸ ϗ καταφανὴς ἐγένετο, δημοκρατουμένων τῶν Ὠρειτῶν ϗ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος. Ἐξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, ϗ παντελῶς ἀπόρως διακείμενοι, πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον τὸν Χαριγένους υἱὸν, τοῦ δυναστεύσαντός ποτε ἐν Ὠρεῷ, δεησόμενον αὐτοῦ, τὸ μὲν τάλαντον ἀφεῖναι τῇ πόλει, ἐπαγγελόμενον δ' αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν Ὠρεῷ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσοδήμῳ, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ

οὐδὲν δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσπράττειν. Αναγκαζόμενοι δὲ οἱ Ωρεῖται, καὶ ἐκ εὐπορῦντες, ὑπέθεσαν αὐτῷ τῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδυς, ἢ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος δραχμὴν τῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν. Καὶ ταῦτ᾽ ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τῦ δήμυ. Ὅτι τ᾽ ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τῶν Ωρειτῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦτ᾽ ἔςι τὸ ψήφισμα, ὦ Αθηναῖοι, αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως, ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένυς πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία Κτησιφῶντος. Τὸν γὰρ ὕτως αἰσχρῶς δωροδοκῦντα οὐκ ἔςιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθὸν· ἃ τετόλμηκεν ὗτος γράψαι ἐν τῷ ψηφίσματι.

λς΄. Ενταῦθα ἤδη τέτακται ἢ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δὲ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν Ἑλλήνων ἢ τῆς πόλεως πράξεις, ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς, ἄδικον δὲ ἢ ὐδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίυς συμμαχίαν γράψας. Αρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τὺς Θεὺς αὐτῦ πλημμελημάτων λέγειν. Εςι γὰρ, ὦ Αθηναῖοι, τὸ Κιῤῥαῖον ὠνομασμένον πεδίον, καὶ λιμὴν ὁ νῦν Εξάγιςος καὶ Επάρατος ὠνομασμένος. Ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιῤῥαῖοι ἢ Ακραγαλλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ

ἀναθήματα ἠσέβουν· ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας. Ἀγανακτήσαντες δ᾽ ἐπὶ τοῖς γενομένοις, μάλιστα μὲν (ὡς λέγεται) οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι Ἀμφικτύονες, μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ Θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους μετελθεῖν. Καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ Πυθία, πολεμεῖν Κιῤῥαίοις καὶ Ἀκραγαλλίδαις πάντ᾽ ἤματα καὶ πάσας νύκτας· καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους, ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ καὶ τῇ Ἀρτέμιδι, καὶ Λητοῖ, καὶ Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ· καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ᾽ αὐτοὺς ἐργάζεσθαι, μήτ᾽ ἄλλον ἐᾷν. Λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν οἱ Ἀμφικτύονες, ἐψηφίσαντο, Σόλωνος εἰπόντος Ἀθηναίου τὴν γνώμην (ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ, καὶ περὶ Ποίησιν καὶ Φιλοσοφίαν διατετριφότος) ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἐναγεῖς, κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναθροίσαντες δύναμιν ἱκανὴν ἐκ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς λιμένας ἔχωσαν, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν, μήτε αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐργάσεσθαι, μήτε ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ Θεῷ, καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ πάσῃ δυνάμει. Καὶ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον μόνον τὸν ὅρκον ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προστροπὴν καὶ ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τούτων ἐποιήσαντο. Γέγραπται γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ, Εἴ τις τάδε (φησὶ) παραβαίνοι, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος, ἐναγὴς (φησὶν) ἔσω τοῦ Ἀ-

πόλλωνος ϗ τῆς Ἀρτέμιδος, ϗ Λητȣ̃ς, ϗ Ἀθηνᾶς Προνοίας· (ϗ ἐπεύχεται αὐτοῖς μηδὲ γῆν καρπȣ̀ς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα· μηδὲ βοσκήματα κατὰ φύσιν γονὰς ποιεῖσθαι. ἧτlαν δὲ αὐτοῖς εἶναι πολέμου καὶ δικῶν καὶ ἀγορῶν, ϗ ἐξώλεις εἶναι ϗ αὐτȣ̀ς ϗ οἰκίας ϗ γένος τὸ ἐκείνων) Καὶ μήποτε (φησιν) ὁσίως θύσαιεν τῷ Ἀπόλλωνι, μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι, μηδὲ τῇ Λητοῖ, μηδ' Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτοῖς τὰ ἱερά. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθι τὴν τȣ̃ Θεȣ̃ μαντείαν· ἀκȣ́σατε τῆς ἀρᾶς, ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων, ȣ̔̀ς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων συνώμοσαν.

ΜΑΝΤΕΙΑ.

Οὐ πρὶν τῆς δὲ πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
Πρίν γε Θεȣ̃ τεμένη κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
Κῦμα ποτικλύζῃ, κελαδȣ̃ν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

ὍΡΚΟΣ. ΑΡΑ.

λζ΄. Ταύτης τῆς ἀρᾶς ϗ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας γενομένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι ϗ νῦν, οἱ Λοκροὶ, οἱ Ἀμφισσεῖς, μᾶλλον δὲ οἱ προεστηκότες αὐτῶν, ἄνδρες παρανομώτατοι ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον, καὶ τὸν λιμένα τὸν Ἐξάγιστον καὶ Ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν ϗ συνῴκησαν· ϗ τέλη τȣ̀ς παραπλέοντας ἐξέλεγον, ϗ τῶν ἀφικνȣμένων εἰς Δελφȣ̀ς Πυλαγόρων ἐν-

ίους χρήματι διέφθειραν, ὧν εἷς ἦν Δημοσθένης. Χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν Πυλαγόρας, λαμβάνει χιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν Ἀμφισσέων, ὑπὲρ τοῦ μηδεμίαν περὶ μνείαν αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι ποιήσασθαι. Διωμολογήθη δ' αὐτῷ ϗ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀποσταλήσεσθαι Ἀθήναζε τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου μνᾶς εἴκοσι τῶν ἐξαγίστων ϗ ἐπαράτων χρημάτων, ἐφ' ᾧ τε βοηθήσειν τοῖς Ἀμφισσεῦσιν Ἀθήνησιν κατὰ πάντα τρόπον. Ὅθεν μᾶλλον ἢ πρότερον συμβέβηκεν αὐτῷ, ὅτου ἂν προσάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἑκάστους ἀνιάτοις κακοῖς περιβάλλειν.

λή. Σκέψασθε δὴ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ὡς περιεγένετο τῆς τῶν Ἀμφισσέων ἀσεβείας. Ἐπὶ γὰρ Θεοφράστου Ἄρχοντος, Ἱερομνήμονος ὄντος Διογνήτου Ἀναφλυστίου, Πυλαγόρους ὑμεῖς εἵλεσθε, Μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν Ἀναγυράσιον (ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν) ϗ Θρασυκλέα τὸν Λέσβιον, καὶ τρίτον δὲ μετὰ τοῦτον ἐμέ. Συνέβη δὲ ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν Ἱερομνήμονα Διόγνητον πυρέττειν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συνεπεπτώκει ϗ τῷ Μειδίᾳ. Οἱ δ' ἄλλοι συνεκάθηντο Ἀμφικτύονες· ἐξηγγέλλετο δ' ἡμῖν παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει, ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε ϗ δεινῶς θεραπεύοντες τοὺς Θηβαίους, εἰσέφερον δόγμα κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅτι τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθεμεν, πρὸς τὸν καινὸν νεὼν, πρὶν ἐξ-

ἀρᾶσθαι, καὶ ἐπεγράψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα, ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΠΟ ΜΗΔΩΝ ΚΑΙ ΘΗΒΑΙΩΝ, ὍΤΕ ΤΑΝΑΝΤΙΑ ΤΟΙΣ ἙΛΛΗΣΙΝ ΕΜΑΧΟΝΤΟ. Μεταπεμψάμενος δὲ ὁ Ἱερομνήμων ἠξίου με εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς Ἀμφικτύονας ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν οὕτω προῃρημένον. Ἀρχομένου δέ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰσεληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων Πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τὶς τῶν Ἀμφισσέων, ἄνθρωπος ἀσελγέστατος, καὶ (ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο) οὐδεμιᾶς παιδείας μετεσχηκὼς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου τινὸς ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένου, ἀρχὴν δέ γε ἔφη, ὦ Ἄνδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε, οὐδ' ἂν ὠνομάζετο τοὔνομα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἐν ταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις· ἀλλ' ὡς ἐναγεῖς ἐξήγεσθε ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Ἅμα δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ Κρώβυλος ἐκεῖνος ἔγραψε· καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει, λέγων, ἃ ἐγὼ οὔτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων, οὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. Ἀκούσας δὲ, οὕτω παρωξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτοῦ βίῳ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσομαι. Ἐπῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν Ἀμφισσέων ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας· καὶ αὐτόθεν ἑστηκὼς ἐδείκνυον τοῖς Ἀμφικτύοσιν (ὑπόκειται γὰρ τὸ Κιῤῥαῖον πεδίον τῷ ἱερῷ, καί ἐστιν εὐσύνοπτον) Ὁρᾶτε, ἔφην ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Ἀμφικτύονες, ἐξειργασμένον τοῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Ἀμφισσέων, καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ ἐπαύλια· ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν

Ἐξάγιϛον καὶ Ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον· ἴϛε τύτυς αὐτοὶ, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας, ϗ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος. Ἅμα δὲ ἀναγινώσκειν ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τῦ Θεῦ, τὸν ὅρκον τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην· ϗ διωριζόμην, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμυ τῶν Ἀθηναίων ϗ τῦ σώματος ϗ τῶν τέκνων καὶ οἰκείας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ (κατὰ τὸν ὅρκον) καὶ τῷ Θεῷ ϗ τῇ γῇ ἱερᾷ, ϗ χειρὶ ϗ ποδὶ ϗ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι, ϗ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς Θεὺς ἀφοσιῶ. Ὑμεῖς δὲ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βυλεύσασθε· ἐνῆρκται μὲν τὰ Κανᾶ· παρέϛηκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ θύματα· μέλλετε δ' αἰτεῖν τὺς Θεὺς τἀγαθὰ ϗ κοινῇ ϗ ἰδίᾳ· σκοπεῖτε δὴ ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποίοις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιήσεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς, καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. Οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων· ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων· καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, Μῆθ' ὁσίως θύσαιεν οἱ μὴ τιμωρῦντές (φησι) τῷ Ἀπόλλωνι, μήτε τῇ Ἀρτέμιδι, μήτε τῇ Λητοῖ, μηδὲ Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ· μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.

λθ'. Τοιαῦτα ϗ πρὸς τύτυς ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην ϗ μετέϛην ἐκ τῦ συνεδρίυ, κραυγὴ πολλὴ ϗ θόρυβος ἦν τῶν Ἀμφικτυόνων· ϗ λόγος ἦν οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἀσπίδων, ἃς ἡμεῖς

ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῶν Ἀμφισσέων τιμωρίας. Ἤδη δὲ πόῤῥω τῆς ἡμέρας οὔσης, προσελθὼν ὁ κήρυξ ἀνεῖπε. Δελφῶν ὅσοι ἐπὶ διετὲς ἡβῶσι κ̀ δούλους κ̀ ἐλευθέρους ἥκειν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἔχοντας ἅμας καὶ δικέλλας πρὸς τὸ Θυτεῖον ἐκεῖ καλούμενον· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κήρυξ ἀνηγόρευε τοὺς Ἱερομνήμονας κ̀ Πυλαγόρους ἥκειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, βοηθήσοντας τῷ Θεῷ κ̀ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ· ἥτις δ' ἂν μὴ παρῇ πόλις, εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ, κ̀ ἐναγὴς ἔσαι κ̀ τῇ ἀρᾷ ἔνοχος. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἥκομεν ἕωθεν εἰς τὸν προειρημένον τόπον, κ̀ κατέβημεν εἰς τὸ Κιῤῥαῖον πεδίον· καὶ τὸν λιμένα κατασκάψαντες, κ̀ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες ἀνεχωροῦμεν. Ταῦτα δὲ ἡμῶν ϛρατευόντων, οἱ Λοκροὶ, οἱ Ἀμφισσεῖς, ἑξήκοντα ϛάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες Δελφῶν, ἧκον πρὸς ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεί· Καὶ εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφοὺς, ἐκινδυνεύσαμεν ἀπολέσθαι. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Κόττυφος ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων, ἐκκλησίαν ἐποίει τῶν Ἀμφικτυόνων. (Ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς Πυλαγόρους κ̀ τοὺς Ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ κ̀ τοὺς συνθύοντας κ̀ χρωμένους τῷ Θεῷ.) Ἐνταῦθ' ἤδη πολλαὶ μὲν τῶν Ἀμφισσέων ἐγίνοντο κατηγορίαι· πολὺς δ' ἔπαινος ἦν κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου, ψηφίζονται ἥκειν τοὺς Ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης Πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ἔχοντας δόγμα καθότι δίκας δώσουσιν οἱ Ἀμφισσεῖς, ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν Θεὸν κ̀ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς Ἀμφικτύονας ἐξήμαρτον. Ὅτι δὲ

ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

μʹ. Τοῦ δόγματος οὖν τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ βουλῇ, καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ δήμῳ, καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν ἀποδεξαμένου τοῦ δήμου καὶ τῆς πόλεως πάσης προαιρουμένης εὐσεβεῖν· καὶ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ μεσεγγυήματος τοῦ ἐξ Ἀμφίσσης ἀντιλέγοντος, καὶ ἐμοῦ φανερῶ ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς βουλευτήριον καὶ μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας, ἐκφέρεται προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, προλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι καὶ γενέσθαι τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα, ἤδη ἐπαναστάσης τῆς ἐκκλησίας, ἀπεληλυθότος ἐμοῦ (οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα) καὶ τῶν πολλῶν δὲ ἀφειμένων. Οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι, τὸν δὲ Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς Πυλαγόρους τοὺς εἰσαεὶ Πυλαγοροῦντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφοὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων· εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς· κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἀπαντᾶν, ὃς ἐξ ἀνάγκης πρὸ τοῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνου γίνεσθαι. Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει, τὸν Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς

Πυλαγόρυς τὺς ἀεὶ Πυλαγορῦντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις, μὴ λόγων, μήτε ἔργων, μήτε δογμάτων, μήτε πράξεως μηδεμιᾶς. Τὸ δὲ μὴ μετέχειν, τί ἐςί; πότερα τἀληθὲς εἴπω, ἢ τὸ ἥδιςον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ· τὸ γὰρ αἰεὶ πρὸς ἡδονὴν λεγόμενον, ὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθηκεν· ὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων, ὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς, ὐδὲ τῆς τῦ Θεῦ μαντείας.

μά. Ἡμεῖς μὲν ὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, κατεμείναμεν διὰ τῦτο τὸ ψήφισμα· οἱ δ' ἄλλοι Ἀμφικτύονες συνελέγησαν εἰς Πύλας, πλὴν μιᾶς πόλεως (ἧς ἐγὼ ὔτ' ἂν τὔνομα εἴποιμι, μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτοῖς μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων) καὶ συνελθόντες ἐψηφίσαντο ἐπιςρατεύειν ἐπὶ τὺς Ἀμφισσέας. Καὶ ςρατηγὸν εἵλοντο Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον, τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα· οὐκ ἐπιδημῦντος ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππυ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ Ἑλλάδι παρόντος, ἀλλ' ἐν Σκύθαις ὕτω μακρὰν ἀπόντος, ὃν αὐτίκα μάλιςα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τὺς Ἕλληνας ἐπήγαγον) καὶ παρελθόντες τῇ πρώτῃ ςρατιᾷ καὶ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς Ἀμφισσεῦσιν· ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίςων ἀδικημάτων, χρήμασιν αὐτὺς ἐζημίωσαν, καὶ ταῦτα ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ Θεῷ καταθεῖναι. καὶ τὺς μὲν ἐναγεῖς καὶ τῶν πεπραγμένων αἰτίους μετεςήσαντο, τοὺς δὲ δι' εὐσέβειαν φυγόντας κατήγαγον. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τὰ χρήματα ἐξέτιον τῷ Θεῷ, τὺστ' ἐναγεῖς κατήγαγον, καὶ τοὺς εὐσεβεῖς κατελθόντας διὰ τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξέβαλον, ὕτως ἤδη

τὴν δευτέραν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσεῖς στρατείαν ἐποιήσαντο· πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐπανελθόντος Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας στρατείας, τῶν μὲν Θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν παραδεδωκότων, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγενημένης.

μβ'. Ἀλλ' οὐ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον ἡμῖν οἱ Θεοὶ φυλάξασθαι, μόνον οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσκτησάμενοι; Οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πόλιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν Θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. Οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυστηρίοις φανὲν σημεῖον φυλάξασθαι, ἡ τῶν μυστῶν τελευτή; Οὐ περὶ τούτων Ἀμυνιάδης μὲν προὔλεγεν εὐλαβεῖσθαι, καὶ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπερησομένους τὸν Θεὸν ὅ,τι χρὴ πράττειν, Δημοσθένης δὲ ἀντέλεγε, Φιλιππίζειν τὴν Πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὤν, καὶ ἀπολαύων καὶ ἐμπιπλάμενος τῆς διδομένης ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ ἐξουσίας; Οὐ τὸ τελευταῖον, ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων τῶν ἱερῶν, ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; Καί τοι γε πρώην ἀπετόλμησε λέγειν, ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος οὐκ ἦλθεν ἡμῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. Τίνος οὖν ζημίας ἄξιος εἶ τυχεῖν, ὦ τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριε; εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατουμένων χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά, σὺ δ' οὐδὲν προειδὼς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλλιερῆσαι τοὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον στεφανοῦσθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις, ἢ ὑπερορίζεσθαι;

μγ'. Τοι γάρ τοι τί τῶν ἀνελπίστων καὶ ἀπροσδο-

κήτων ἐφ' ἡμῶν οὐ γέγονεν; οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώπινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν. Οὐχ ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ὁ τὸν Ἄθω διορύξας, ὁ τὸν Ἑλλήσποντον ζεύξας, ὁ γῆν καὶ ὕδωρ τοὺς Ἕλληνας αἰτῶν, ὁ τολμῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν ὅτι δεσπότης ἐστὶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομένου, νῦν οὐ περὶ τοῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνίζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας; Καὶ τοὺς αὐτοὺς ὁρῶμεν τῆς τε δόξης ταύτης καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην ἡγεμονίας ἠξιωμένους, οἳ καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἠλευθέρωσαν; Θῆβαι δὲ πόλις ἀστυγείτων μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται; εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς βουλευσάμενοι, ἀλλὰ τήν γε θεοβλάβειαν καὶ τὴν ἀφροσύνην οὐκ ἀνθρωπίνως ἀλλὰ δαιμονίως κτησάμενοι. Λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ ταλαίπωροι προσαψάμενοι μόνον τούτων τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν, οἱ τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἀξιοῦντες ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες καὶ τῆς συμφορᾶς ἐπίδειξιν ποιησόμενοι, μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀναπέμπεσθαι, τοῦτο πεισόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πατρὶς ὅτι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, καὶ ἐν τῇ τοῦ κρατοῦντος καὶ προηδικημένου μετριότητι κριθήσονται; Ἡ δ' ἡμετέρα πόλις ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων (πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι κατὰ πόλεις. ἕκαστοι παρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι) νῦν οὐκ ἔτι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. Καὶ

ταῦθ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξότȣ Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσελήλυθεν. Εὖ γὰρ περὶ τῶν τοιȣ́των Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται· λέγει γάρ πȣ, παιδεύων τὰ πλήθη ϗ συμβȣλεύων ταῖς πόλεσι, τȣ̀ς πονηρȣ̀ς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. Λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη· διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι ἡμᾶς παῖδας ὄντας τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν' ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

Πολλάκι δὲ ξύμπασα πόλις κακȣ̃ ἀνδρὸς ἀπηύρα,
Ὅσκεν ἀλιτραίνῃ ϗ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ' ȣ̓ρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λοιμὸν ὁμȣ̃ ϗ λιμόν· ἀποφθινύθȣσι δὲ λαοί.
Η τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Η νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῶν.

Εὰν δὲ περιελόντες τȣ̃ ποιητȣ̃ τὸ μέτρον, τὰς γνώμας ἐξετάζητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν ȣ̓ ποιήματα Ἡσιόδȣ εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς Δημοσθένους πολιτείαν. Καὶ γὰρ ναυτικὴ ϗ πεζὴ στρατεία καὶ πόλεις ἄρδην εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆς τȣ́τȣ πολιτείας.

μδ'. Ἀλλ' οἶμαι, ȣ̓́τε Φρυνώνδας, ȣ̓́τ' Εὐρύβατος, ȣ̓́τ' ἄλλος ȣ̓δεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν, τοιȣ̃τος μάγος ϗ γόης ἐγένετο· ὃς (ὦ γῆ ϗ Θεοὶ ϗ δαίμονες, ϗ ἄνθρωποι ὅσοι βȣ́λεσθε ἀκȣ́ειν τἀληθῆ) τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς ἄρα Θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ἡμῖν ἐποιήσαντο, οὐ διὰ τὸν καιρὸν, ȣ̓ διὰ τὸν φόβον τὸν περιστάντα αὐτȣ̀ς, ȣ̓δὲ διὰ

τὴν ὑμετέραν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθένους δημηγορίας. Καί τοι πολλὰς μὲν τούτου πρότερον πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας οἱ μάλιστα οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι· πρῶτος μὲν οὗτος στρατηγὸς Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεύς, ἀνὴρ ἐν Θήβαις πιστευθεὶς ὡς οὐδεὶς ἕτερος· πάλιν Θράσων ὁ Αρχιεύς, πρόξενος ὢν Θηβαίοις· Λεωδάμας ὁ Αχαρνεύς, οὐχ ἧττον Δημοσθένους λέγειν δυνάμενος, ἀλλ᾽ ἔμοι γε καὶ ἡδίων ῥήτωρ· καὶ οὗτος Αρχίδημος ὁ Πήληξ, καὶ δυνατὸς εἰπεῖν, καὶ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους· δημαγωγὸς Αριστοφῶν ὁ Αζηνιεύς, πλεῖστον χρόνον τὴν τοῦ Βοιωτιάζειν ὑπομείνας αἰτίαν· ῥήτωρ Πύρανδρος ὁ Αναφλύστιος, ὃς ἔτι καὶ νῦν ζῇ. Αλλ᾽ ὅμως οὐδεὶς πώποτε αὐτοὺς ἐδυνήθη προτρέψασθαι εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν· τὸ δ᾽ αἴτιον οἶδα μέν, λέγειν δ᾽ οὐδὲν δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. Αλλ᾽ οἶμαι ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτῶν ἀφελόμενος Νίκαιαν Θετταλοῖς παρέδωκε, καὶ τὸν πόλεμον, ὃν πρότερον ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς τῶν Βοιωτῶν, τοῦτον πάλιν τὸν αὐτὸν πόλεμον ἐπήγαγε διὰ τῆς Φωκίδος ἐπ᾽ αὐτὰς τὰς Θήβας, καὶ τὸ τελευταῖον Ελάτειαν καταλαβὼν ἐχαράκωσε, καὶ φρουρὰν εἰσήγαγεν· ἐνταῦθ᾽ ἤδη, ἐπεὶ τὸ δεινὸν ἥπτετο αὐτῶν, μετεπέμψαντο Αθηναίους. Καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε καὶ εἰσῄειτε εἰς τὰς Θήβας, ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ, πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλλαβὴν γράψαι Δημοσθένην. Ὁ δ᾽ εἰσάγων ἦν ὑμᾶς εἰς τὰς Θήβας καιρὸς καὶ φόβος, καὶ χρεία συμμαχίας, ἀλλ᾽ οὐ Δημοσθένης.

μέ. Ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε. Πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππου τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε (καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν;) ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύψατο· προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γενήσεσθαι, οὐ διὰ τοὺς καιρούς, ἀλλὰ διὰ τὰς αὐτοῦ πρεσβείας, πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι βουλεύεσθαι ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον εἰ γίνεται. Τοῦτο δὲ προλαβών, ἔκδοτον μὲν τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐποίησε Θηβαίοις, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, Ἐάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ Θηβαίων, βοηθεῖν Ἀθηναίους Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις· τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα, ὥσπερ εἴωθεν· ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχοντας τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τῶν Δημοσθένους ἀγαπήσοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς πεπόνθασιν ἀγανακτήσοντας. Δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς ἦσαν ἀποτέρω οἱ κίνδυνοι, τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαίοις, δωροδοκῶν ἐφ' ἑκάστοις τούτων· καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλασσαν ἐποίησε κοινήν, τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον· τὴν δὲ κατὰ γῆν (εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν) ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις, ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον μὴ κύριοι γενέσθαι Στρατοκλέα τὸν ἡμέτερον στρατηγὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐγὼ μὲν κα-

τηγορῶ, ἕτεροι δὲ παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ λέγω καὶ πάντες ἐπιτιμῶσι· καὶ ὑμεῖς σύνιστε καὶ οὐκ ὀργίζεσθε· ἐκεῖνο γὰρ πεπόιθατε πρὸς Δημοσθένη· συνείθισθε ἤδη τὰ ἀδικήματα αὐτοῦ ἀκούειν, ὥστε οὐ θαυμάζετε. Δεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, εἰ χρὴ τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

μϛ'. Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον ἀδίκημα ἠδίκησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος, καὶ μετήνεγκεν εἰς Θήβας εἰς τὴν Καδμείαν, τὴν κοινωνίαν τῶν πράξεων τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος. Καὶ τηλικαύτην αὐτὸς αὑτῷ δυναστείαν κατεσκεύασεν, ὥστ' ἤδη παριὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, πρεσβεύειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ δοκῇ κἂν μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε· εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν στρατηγῶν ἀντείποι, καταδουλούμενος τοὺς ἄρχοντας καὶ συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν, διαδικασίαν ἔφη γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατήγιον· πλείω γὰρ ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη ἀπὸ τοῦ βήματος πεπονθέναι, ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου. Μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ Ξενικῷ κεναῖς χώραις, καὶ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι, πολλὰ διαμαρτυρουμένου καὶ σχετλιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέρων, ἀναρπασθέντων τῶν ξένων, τὸν κίνδυνον ἀπαρασκεύῳ τῇ πόλει. Τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν, χωρὶς δ' ἐν Ἀμφίσσῃ πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι, ἀθύμους δὲ τοὺς Ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης

πληγῆς γεγενημένης; Καὶ τηλικȣ́των κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης, ȣ̓κ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ', εἰ καὶ μὴ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται, ἀγανακτεῖ· ȣ̓δ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρύττεσθαι, ἀλλ', εἰ μὴ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ἀναῤῥηθήσεται, τȣ̃τ' ἀγανακτεῖ. Οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξȣσίας ἐπιλαβομένη, δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

μζ'. Τρίτον δὲ ϗ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν, ὃ μέλλω λέγειν. Φιλίππȣ γὰρ οὐ καταφρονȣ̃ντος τῶν Ἑλλήνων, ȣ̓δ' ἀγνοȣ̃ντος (ȣ̓ γὰρ ἦν ἀσύνετος) ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας σμικρῷ μέρει διαγωνιεῖται, ϗ διὰ ταῦτα βȣλομένȣ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην ϗ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλλοντος, ϗ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβȣμένων τὸν ἐπιόντα κίνδυνον εἰκότως· (ȣ̓ γὰρ ῥήτωρ ἀστράτευτος ϗ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτȣ̀ς ἐνȣθέτησεν, ἀλλ' ὁ Φωκικὸς πόλεμος, δεκαετὴς γεγονὼς, ἀείμνηστον παιδείαν τοὺς ἐπαίδευσε) τȣ́των δὲ ἐχόντων ȣ̔́τως, αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τȣ̀ς Βοιωτάρχας ὑποπτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι, χρυσίον ἄνευ αὐτȣ̃ παρὰ Φιλίππȣ λαβόντας (ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας) ἀναπηδήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (ȣ̓δενὸς ἀνθρώπων λέγοντος, ȣ̓́θ' ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, ȣ̓́θ' ὡς ȣ̓ δεῖ· ἀλλ' ὡς ᾤετο τȣ̃το κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρχαις προκηρύττων, ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων) διώμνυτο τὴν Ἀθηνᾶν (ἣν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐνεργολαβεῖν εἰργάσατο ϗ ἐνεπιορ-

κεῖν Δημοσθένει) ἦ μὴν εἴ τις ἐρεῖ ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσασθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐπιλαβόμενος τῶν τριχῶν· ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν, ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγεται, τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. Ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ὑμετέρους ἀνέστρεψαν ἐξεληλυθότας, ἵνα βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης· ἐνταῦθα παντάπασιν ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, προδότας τῶν Ἑλλήνων τοὺς Βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε· καὶ γράφειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις οὐδέποτ' ἀντιβλέψας, πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς Θήβας αἰτήσοντας Θηβαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. Ὑπεραισχυνθέντες δὲ οἱ ἐν Θήβαις ἄρχοντες μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προδόται τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετρέποντο, ἐπὶ δὲ τὴν παράταξιν ὥρμησαν.

μή. Ενθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν ἐπιμνησθῆναι, οὓς οὗτος ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων τῶν ἱερῶν ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον, ἐτόλμησε, τοῖς δραπέταις ποσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τετελευτηκότων, ἐγκωμιάζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. Ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων ἁπάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε, ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσωπα λέγειν, ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς στεφανοῦσθαι; ἐὰν δ' οὗτος

λέγῃ, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε, ϗ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ ἡ ὑμετέρα μνήμη; Γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, ϗ νομίσατε ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα, ϗ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάῤῥησιν μέλλουσαν γίνεσθαι· ϗ λογίσασθε πότερ' οἴεσθε τοὺς οἰκείους τῶν τελευτησάντων πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις ϗ τοῖς ἡρωϊκοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεισιοῦσιν, ἢ ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἄνθρωπος Ἕλλην, ἢ καὶ παιδευθεὶς ἐλευθέρως, ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε (εἰ μηδὲν ἕτερον) ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων, ὥσπερ νυνὶ, τῶν τραγῳδῶν γίνεσθαι (ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις, ϗ βελτίοσι προστάταις ἐχρῆτο) προσελθὼν ὁ κήρυξ ϗ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανοὺς, ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετὴν, ʽΟΤΙ τούσδε τοὺς νεανίσκους ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε· νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν. Τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν, ἀλλ' οὐ νῦν· ἀλλὰ παραστησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν αἴτιον, τί ποτ' ἂν ἐρεῖ, ἢ τί φθέγξεται; ϗ γὰρ ἂν αὐτὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα, ἀλλ' οὐ τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπήσεται, ἀλλὰ τἀναντία δόξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσ-

θαι. Ὅτι τόνδε τὸν ἄνδρα (εἰ δὲ ϗ οὗτος ἀνὴρ) στεφανοῖ ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον, ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν τάξιν. Μὴ, πρὸς τȣ Διὸς ϗ τῶν ἄλλων Θεῶν ἱκετεύω ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσȣ ὀρχήστρᾳ· μηδ' αἱρεῖτε παρανοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων· μηδ' ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων ϗ ἀνηκέστων κακῶν τȣς ταλαιπώρȣς Θηβαίȣς, οὓς φεύγοντας διὰ τοῦτον, ὑποδέδεχθε τῇ πόλει· ὧν ἱερὰ ϗ τέκνα καὶ τάφȣς ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία, καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον.

μθʹ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν οὐ παρεγένεσθε, ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' αὐτῶν εἰς τὰς συμφοράς· καὶ νομίσατε ὁρᾶν ἁλισκομένην τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφὰς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν, ἀγομένας γυναῖκας ϗ παῖδας εἰς δουλείαν· πρεσβύτας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμανθάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας ὑμᾶς, ὀργιζομένȣς οὐ τοῖς τιμωρουμένοις, ἀλλὰ τοῖς τȣτων αἰτίοις· ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριον στεφανȣν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολȣθȣσαν τῷ ἀνθρώπῳ φυλάξασθαι. Οὔτε πόλις γὰρ οὔτ' ἰδιώτης ἀνὴρ ȣδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε, Δημοσθένει συμβούλῳ χρησάμενος. Ὑμεῖς δ' ὦ Ἀθηναῖοι, ȣκ αἰσχύνεσθε, εἰ ἐπὶ μὲν τȣς πορθμέας τȣς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, Ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ,

τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα· τὸν δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετραφότα, τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἀπευθύνειν τὰ κοινά;

ν΄. Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τοῦ τετάρτου καιροῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. Καταγαγούσης δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα, εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς ἐκέλευεν αὐτὸν χειροτονεῖν. Ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τοῦτο προσετάττετε· νῦν δ' ἤδη καὶ στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ. Ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὐτὸς τερατευόμενος, ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίου, εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων καὶ θυσίας τὴν Βουλὴν κατέστησεν. Ἐπωνυμίαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο· ἀπετόλμα δὲ λέγειν ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας, ἀγαπᾷν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα, καὶ τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. Καὶ ταυτὶ λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς, ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα, καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀνανδρίας. Ἤδη δ' ἐψηφισμένων Θετταλῶν ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν

ὑμετέραν πόλιν, ϗ τοῦ νεανίσκȣ τὸ πρῶτον παροξυνθέντος (εἰκότως) ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ ςρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ᾽ ὑμῶν χειροτονηθεὶς, ἀποδρὰς ἐκ μέσȣ τȣ̃ Κιθαιρῶνος ἧκεν ὑποςρέψας, οὔτ᾽ ἐν εἰρήνῃ, ȣ̓́τ᾽ ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχων. Καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, ȣ̓δ᾽ εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίῳ· ȣ̃τος δ᾽ ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν, εἴπερ ἀληθῆ ἐςιν ἃ λέγεται.

να΄. Ὡς γάρ φασι Παράλιοι ϗ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον (ϗ τὸ πρᾶγμα εἰκότως πιςεύεται) ἔςι τις Ἀριςίων Πλαταιϊκὸς, ὁ τȣ̃ Ἀριςοβȣ́λȣ τȣ̃ Φαρμακοπώλȣ υἱὸς, εἴ τις ἄρα ϗ ὑμῶν γινώσκει. Οὗτός ποτε ὁ νεανίσκος ἑτέρων τὴν ὄψιν διαφέρων γενόμενος, ᾤκησε πολὺν χρόνον ἐν τῇ Δημοσθένȣς οἰκίᾳ. Ὅ, τι δὲ πράττων ἢ πάσχων, ἀμφίβολος ἡ αἰτία, καὶ τὸ πρᾶγμα ȣ̓δαμῶς εὐσχημον ἐμοὶ λέγειν. Οὗτος (ὡς ἐγὼ ἀκȣ́ω) ἠγνοημένος ὅςις ϗ πῶς ποτέ ἐςι βεβιωκὼς, τὸν Ἀλέξανδρον ὑποτρέχει, ϗ πλησιάζει ἐκείνῳ. Διὰ τȣ́τȣ γράμματα πέμψας Δημοσθένης ὡς Ἀλέξανδρον, ἄδειάν τινα εὕρηται ϗ διαλλαγὰς, καὶ πολλὴν κολακείαν πεποίηται. Ἐκεῖθεν δὲ θεωρήσατε ὡς ὅμοιόν ἐςι τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ.

νβ΄. Εἰ γάρ τι τȣ́των ἐφρόνει Δημοσθένης ϗ πολεμικῶς εἶχεν (ὥσπερ καί φησι) πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ κάλλιςοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρημένος. Εἷς μὲν ὁ πρῶτος, ὅτ᾽ εἰς τὴν ἀρχὴν ȣ̓ πάλαι καθεςηκὼς Ἀλέξανδρος, ἀπαρασ-

κεύων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὄντων, εἰς τὴν Ασίαν διέβη· ἤκμαζε δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι καὶ πεζῇ ϛρατιᾷ· ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν προσεδέξατο διὰ τοὺς ἐπιφερομένους αὐτῷ κινδύνους εἶπάς τινα ἐνταῦθα λόγον, Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψήφισμα; Βούλει σε θῶ καὶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ ἑαυτοῦ τρόπῳ; καί τοι ῥητορικὴν δειλίαν δημόσιος καιρὸς οὐκ ἀναμένει. Αλλ' ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δαρεῖος κατεβεβήκει, ὁ δ' Αλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος ἐν Κιλικίᾳ πάντων ἐνδεὴς, ὡς ἔφησθα σὺ αὐτίκα, μάλα δ' ἔμελλεν (ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος) συμπατηθήσεσθαι ὑπὸ τῆς Περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀηδίαν ἡ πόλις οὐκ ἐχώρει, καὶ τὰς ἐπιϛολὰς ἃς ἐξηρτημένος ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις, ἐπιδεικνύων τισὶ τὸ ἐμὸν πρόσωπον, ὡς ἐκπεπληγμένου καὶ ἀθυμοῦντος, καὶ χρυσόκερων ἀποκαλῶν, καὶ κατεϛέφθαι φάσκων, εἴ τι πταῖσμα συμβήσεται Αλεξάνδρῳ· οὐδ' ἐνταῦθα ἔπραξας οὐδὲν, ἀλλ' εἴς τινα καιρὸν ἀνεβάλλου καλλίω. Υπερβὰς τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὑπὲρ τῶν νυνὶ καθεϛηκότων λέξω. Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ Ξενικὸν ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ Κόρραγον ϛρατιώτας· Ηλεῖοι δ' αὐτοῖς συμμετεβάλοντο καὶ Αχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληναίων, καὶ Αρκαδία πᾶσα, πλὴν Μεγάλης πόλεως (αὐτὴ δὲ ἐπολιορκεῖτο, καὶ καθ' ἑκάϛην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι) ὁ δ' Αλέξανδρος ἔξω τῆς Αρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης μεθειϛήκει· ὁ δὲ Αντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε ϛρατόπεδον, τὸ δὲ ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. Ενταῦθ' ἡμῖν

ἀπόδειξιν ποίησαι, ὦ Δημόσθενες, τί ποτ' ἦν ἃ ἔπραξας, ϗ τί ποτ' ἦν ἃ ἔλεγες· ϗ εἰ βȣ́λει, παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος, ἕως ἂν εἴπῃς· ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτι μὲν ἀπορεῖς, συγγνώμην ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ' ἔλεγες, ἐγὼ νῦν λέξω.

νγ'. Οὐ μέμνησθε αὐτȣ̃ τὰ μιαρὰ ϗ ἀπίθανα ῥήματα, ἅ πώς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδήρεοι, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; ὅτ' ἔφη παρελθὼν, [Αμπελȣργȣ̃σί τινες τὴν πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τȣ̃ δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φορμοῤῥαφούμεθα ἐπὶ τὰ ϛενὰ, τινὲς πρῶτον ὥσπερ τὰς βελόνας διείρȣσι.] Ταῦτα δὲ τίνος ἐϛὶν, ὦ κίναδος, ῥήματα ἢ θαύματα; Καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδινῶν σεαυτὸν ἐπὶ τȣ̃ βήματος ἔλεγες, ὡς ἀντιπράτlων Αλεξάνδρῳ, [Ομολογῶ τὰ Λακωνικὰ συϛῆσαι, ὁμολογῶ Θετlαλȣ̀ς ϗ Περῤαιβȣ̀ς ἀφιϛάναι.] Σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποϛήσαις; Σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπȣ κίνδυνος πρόσεϛιν; Αλλ' εἰ μέν πȣ χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθεσθήσῃ, πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσῃ, ϗ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις· ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσῃ· ἐὰν δὲ θαῤῥήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις, ϗ χρυσοῖς ϛεφάνοις ϛεφανȣ̃σθαι.

νδ'. Ναί· ἀλλὰ δημοτικός ἐϛιν. Εὰν μὲν τοίνυν πρὸς εὐφημίαν αὐτοῦ τῶν λόγων ἀποβλέψητε, ἐξαπατηθήσεσθε, ὥσπερ ϗ πρότερον· ἐὰν δ' εἰς τὴν φύσιν ϗ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. Εκείνως δὲ ἀ-

πολάβετε παρ' αὐτȣ̃ τὸν λόγον. Ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογιȣ̃μαι ἃ δεῖ ὑπάρξαι ἐν τῇ φύσει τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ ϗ σώφρονι, ϗ πάλιν ἀντιθήσω ποῖόν τινα εἰκός ἐςιν εἶναι τὸν ὀλιγαρχικὸν ἄνθρωπον καὶ φαῦλον· ὑμεῖς δ' ἀντιτιθέντες ἑκάτερα τούτων, θεωρήσατ' αὐτὸν μὴ ὁποτέρȣ τȣ̃ λόγȣ, ἀλλ' ὁποτέρȣ τȣ̃ βίȣ ἐςιν.

νέ. Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσειν τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ· πρῶτον μὲν, ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι ϗ πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς, ἵνα μὴ διὰ τὴν πρὸς τὸ γένος ἀτυχίαν, δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμοις, οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν. Δεύτερον δ', ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ τόγ' ἀναγκαιότατον, μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι, κακῶς ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν. Τρίτον, σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τȣ̃ δήμȣ. Τέταρτον, εὐγνώμονα ϗ δυνατὸν εἰπεῖν. καλὸν γάρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιςα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τȣ̀ς ἀκȣ́οντας· εἰ δὲ μὴ, τὴν εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγȣ. Πέμπτον, ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ ϗ τȣ̀ς πολέμους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν, πάντα τἀναντία τȣ́των ἔχειν· τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι;

νς'. Σκέψασθε δὴ, τί τȣ́των ὑπάρχει Δημοσθένει; ὁ δὲ λογισμὸς ἔςω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. Τȣ́τῳ πατὴρ

μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος (οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι) τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς ϰ τȣ πάππȣ τȣ πρὸς μητρὸς, πῶς ἔχει αὐτῷ, ἐγὼ φράσω. Γύλων ἦν ἐκ Κεραμέων, ȣ̃τος προδοὺς τοῖς πολεμίοις Νύμφαιον τὸ ἐν τῷ Πόντῳ (τότε τῆς πόλεως ἐχȣ́σης τὸ χωρίον τȣ̃το) φυγὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, θανάτȣ καταγνωσθέντος αὐτȣ̃, τὴν κρίσιν ȣ̓χ ὑπομείνας· καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βόσπορον, κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν Τυράννων τȣ̀ς ὠνομασμένȣς Κήπȣς, ϰ γαμεῖ γυναῖκα πλȣσίαν μὲν νὴ Δία ϰ χρυσίον ἐπιφερομένην πολὺ, Σκυθὶν δὲ τὸ γένος· ἐξ ἧς γίνονται αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποςείλας συνῴκισε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε (ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι) τὴν δὲ ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τȣ̀ς τῆς πόλεως νόμȣς Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς· ἐξ ἧς ὑμῖν ὁ περίεργος ϰ συκοφάντης γεγένηται Δημοσθένης. Οὐκȣ̃ν ἀπὸ μὲν τȣ̃ πάππȣ τȣ̃ πρὸς μητρὸς, πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ (θάνατον γὰρ αὐτȣ̃ τῶν προγόνων κατέγνωτε) τὰ δὲ ἐπὶ τῆς μητρὸς, Σκύθης, βάρβαρος, Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ, ὅθεν ϰ μὲν πονηρίαν ȣ̓κ ἐπιχώριός ἐςι.

νζ' Περὶ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, τίς ἐςιν; Ἐκ Τριηράρχȣ λογογράφος ἀνεφάνη, τὰ πατρῷα καταγελάςως προέμενος· ἄπιςος δὲ ϰ περὶ ταῦτα δόξας εἶναι, ϰ τȣ̀ς λόγȣς ἐκφέρων τοῖς ἀντιδίκοις, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα· πλεῖςον δ' ἐκ τῆς πόλεως εἰληφὼς ἀργύριον, ἐλάχιςα περιεποιήσατο. Νῦν μέν τοι τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἐπικέκλυκε τὴν δαπάνην αὐτȣ̃· ἔςι

δ' ȣ̓δὲν τȣ̃θ' ἱκανόν· ȣ̓δεὶς γὰρ πλȣ̃τος τρόπȣ πονηροῦ περιεγένετο. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν βίον ȣ̓κ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων πορίζεται, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑμετέρων κινδύνων. Περὶ δ' εὐγνωμοσύνην ϗ λόγȣ δύναμιν, πῶς πέφυκε; δεινῶς λέγειν, κακῶς βιῶναι. Οὕτω γὰρ κέχρηται ϗ τῷ ἑαυτοῦ σώματι ϗ παιδοποιΐᾳ, ὥςέ με μὴ βούλεσθαι λέγειν ἃ τούτῳ πέπρακται· ἤδη γάρ ποτε εἶδον μισηθέντας τοὺς τὰ τῶν πλȣσίων αἰσχρὰ λίαν σαφῶς λέγοντας. Επειτα, τί συμβαίνει τῇ πόλει; οἱ μὲν λόγοι καλοὶ, τὰ δ' ἔργα φαῦλα.

νή. Πρὸς δὲ ἀνδρίαν βραχύς μοι λείπεται λόγος. Εἰ μὲν γὰρ ἠρνεῖτο μὴ δειλὸς εἶναι, ἢ ὑμεῖς μὴ συνῄδειτε αὐτῷ, διατριβὴν ὁ λόγος ἄν μοι παρέσχεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὑμεῖς σύνιςε, λοιπὸν ὑπομνῆσαι τοὺς περὶ τȣ́των κειμένȣς νόμȣς. Ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ᾤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀςράτευτον, ϗ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως. Εἰσὶ γὰρ ϗ δειλίας γραφαί· ϗ τοι θαυμάσειεν ἄν τις ὑμῶν, εἰ εἰσι φύσεως γραφαί· εἰσί· τίνος ἕνεκα; ἵνα ἕκαςος ὑμῶν τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας φοβȣ́μενος μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίȣς, ἀμείνων ἀγωνιςὴς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπάρχῃ. Ὁ μὲν τοίνυν νομοθέτης, τὸν ἀςράτευτον, ϗ τὸν δειλὸν, ϗ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἔξω τῶν περιῤῥαντηρίων τῆς ἀγορᾶς ἐξείργει, ϗ ȣ̓κ ἐᾷ ςεφανȣ̃σθαι, ȣ̓δὲ εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. Σὺ δὲ τὸν ἀςεφάνωτον ἐκ τῶν νόμων κελεύεις ἡμᾶς ςεφανȣ̃ν, ϗ τῷ σαυτȣ̃ ψηφίσματι τὸν

ȣ̓ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τραγῳδοῖς εἰς τὴν ὀρχήςραν, εἰς τὸ ἱερὸν τȣ̃ Διονύσȣ τὸν τὰ ἱερὰ διὰ δειλίαν προδεδωκότα. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἐκεῖνο μέμνησθε, ὅταν φῇ δημοτικὸς εἶναι, θεωρεῖτ' αὐτȣ̃ μὴ τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν βίον· ϗ σκοπεῖτε μὴ τίς φησιν εἶναι, ἀλλὰ τίς ἐςιν.

ιθʹ. Ἐπεὶ δὲ ςεφάνων ἀνεμνήσθην ϗ δορεῶν, ἕως ἔτι μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ καταλύσετε τὰς ἀφθόνȣς ταύτας δωρεὰς ϗ τȣ̀ς εἰκῇ διδομένȣς ςεφάνȣς, οὔθ' οἱ τιμώμενοι χάριν ὑμῖν εἴσονται, οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐπανορθωθήσεται· τȣ̀ς μὲν γὰρ πονηρȣ̀ς ȣ̓ μήποτε βελτίȣς ποιήσετε, τȣ̀ς δὲ χρηςȣ̀ς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα νῦν οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν. Εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε, πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις εἶναι ἐπὶ τῶν νυνὶ καιρῶν, ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιτε, ἐπὶ τῶν προγόνων· ἄνδρες δὲ πότερον τότε ἀμείνȣς ἦσαν ἢ νυνὶ, τότε μὲν διαφέροντες, νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέςεροι· δωρεαὶ ϗ ςέφανοι ϗ κηρύγματα ϗ σιτήσεις ἐν Πρυτανείῳ πότερον τότε ἦσαν πλείȣς, ἢ νυνὶ, τότε μὲν ἦν σπάνια τὰ καλὰ παρ' ἡμῖν ϗ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον, νῦν δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα· ϗ τὸ ςεφανȣ̃ν ἐξ ἔθȣς, ἀλλ' ȣ̓κ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε.

κʹ. Οὐκȣ̃ν ἄτοπον ȣ̓τωσὶ διαλογιζομένοις, τὰς μὲν δωρεὰς νῦν πλείȣς εἶναι, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἰσχύειν, καὶ τȣ̀ς ἄνδρας νῦν μὲν χείρȣς εἶναι, τότε δ' ἀμείνȣς; Ἐγὼ δὲ τȣ̃θ' ὑμᾶς

ἐπιχειρήσω διδάσκειν. Οἴεσθέ ποτε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαί τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ Παναθήναια, ἢ εἰς ἄλλον τινα τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων, Παγκράτιον ἢ καὶ ἄλλό τι τῶν βαρυτέρων ἄθλων, εἰ ὁ στέφανος ἐδίδοτο μὴ τῷ κρατίστῳ, ἀλλα τῷ διαπραξαμένῳ; οὐδέποτ' ἠθέλησεν ἐπασκεῖν. Νῦν δ' οἶμαι διὰ τὸ σπάνιον καὶ τὸ περιμάχητον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀείμνηστον ἐκ τῆς νίκης, ἐθέλουσί τινες τὰ σώματα παρακαταθέμενοι καὶ τὰς μεγίστας ταλαιπωρίας ὑπομείναντες διακινδυνεύειν. Ὑπολάβετε τοίνυν ὑμᾶς αὐτοὺς εἶναι ἀγωνοθέτας πολιτικῆς ἀρετῆς· κἀκεῖνο ἐκλογίσασθε, ὅτι ἐὰν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις καὶ ἀξίοις καὶ κατὰ τοὺς νόμους διδῶτε, πολλοὺς ἀγωνιστὰς ἕξετε τῆς ἀρετῆς· ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε.

ξέ. Ὅτι δὲ ὀρθῶς λέγω, ἔτι μικρῷ σαφέστερον ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι. Πότερον ὑμῖν ἀμείνων ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ Θεμιστοκλῆς, ὁ στρατηγήσας ὅτε τῇ περὶ Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τὸν Πέρσην ἐνικᾶτε, ἢ Δημοσθένης ὁ τὰς τάξεις λιπών; Μιλτιάδης δὲ ὁ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τοὺς βαρβάρους νικήσας, ἢ οὗτος; ἔτι δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες; Ἀριστείδης δ' ὁ Δίκαιος ἐπικαλούμενος, ὁ τὴν ἀνόμοιον ἔχων ἐπωνυμίαν Δημοσθένει; ἀλλ' ἔγωγε, μὰ τοὺς Θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους, οὐδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἄξιον ἡγοῦμαι μεμνῆσθαι τοῦ θηρίου τούτου, καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. Ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτοῦ λόγῳ, εἴ που γέγραπται, τινὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν στεφανῶσαι.

Αχάριστος ἄρ' ἦν ὁ δῆμος; οὐκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων· κἀκεῖνοί γε οἱ μὴ ὕτω τετιμημένοι τῆς πόλεως ἄξιοι. Οὐ γὰρ ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς γράμμασι τιμᾶσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεπονθότων, ἣ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς δὲ τῆς ἡμέρας ἀθάνατος οὖσα διαμένει.

ξϛ'. Δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανον, ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι. Ησάν τινες κατὰ τοὺς τότε καιρούς, οἳ πολὺν ὑπομείναντες χρόνον καὶ μεγάλους κινδύνους ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ ἐνίκων μαχόμενοι Μήδους· οὗτοι δεῦρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας, ὡς τότ' ἐδόκει, τρεῖς λιθίνους Ἑρμᾶς στῆσαι ἐν τῇ στοᾷ τῇ τῶν Ἑρμῶν, ἐφῇ τε μὴ ἐπιγράφειν τὰ ὀνόματα τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ τῶν στρατηγῶν ἀλλὰ τοῦ δήμου δοκῇ εἶναι τὸ ἐπίγραμμα. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων εἴσεσθε. Επιγέγραπται γὰρ ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ τῶν Ἑρμῶν,

Ἦν ἄρα κἀκεῖνοι ταλακάρδιοι, οἵ ποτε Μήδων
  Παισὶν ἐπ' Ἠϊόνι Στρυμόνος, ἀμφὶ ῥοὰς
Λιμόν τ' αἴθωνα κρατερόν τ' ἐπάγοντες ἄρηα,
  Πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

Επὶ δὲ τῷ δευτέρῳ,

Ἡγεμόνεσσι δὲ μισθὸν Αθηναῖοι τάδε δῶκαν,
  Αντ' εὐεργεσίης καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
Μᾶλλόν τις τάδ' ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων, ἐθελήσει
  Αμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν.

Επὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπιγέγραπται Ἑρμῇ,

Εκ ποτε τῆσδε πόληος ἅμ' Ατρείδῃσι Μενεσθεὺς
　Ἡγεῖτο ζάθεον Τρωϊκὸν ἀμπεδίον.
Ον πόθ' Ὅμηρος ἔφη Δαναῶν πύκα χαλκοχιτώνων
　Κοσμήτορα μάχης ἔξοχον ἄνδρα μολεῖν.
Οὕτως οὐδὲν ἀεικὲς Αθηναίοισι καλεῖσθαι
　Κοσμητὰς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.

Εστί που τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; οὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ δήμου. Προσέλθετε οὖν τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν Ποικίλην· ἁπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. Τί οὖν ἐστιν, ὦ Αθηναῖοι, ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη γέγραπται· τίς οὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὑτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἄν, ὅτι Μιλτιάδης· ἐκεῖ δὲ οὐκ ἐπιγέγραπται· πῶς; οὐκ ᾔτησε τὴν δωρεὰν ταύτην; ᾔτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν αὐτῷ πρώτῳ γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας. Εν τοίνυν τῷ Μητρῴῳ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἣν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. Ην μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας Αρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης, εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον· ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δοῦναι χιλίας δραχμὰς, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα ἕκαστον· ἔπειτα κελεύει στεφανοῦσθαι θαλλοῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ'

ὐ χρυσῷ. Τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ ςέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καταπεφρόνηται. Καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Τριάκοντα προσέβαλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον ἐν Χαιρωνείᾳ τῶν πολεμίων ἐπιόντων. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ περὶ δωρεᾶς τοῖς ἀπὸ Φυλῆς.

Παρανάγνωθι καὶ ὃ γέγραφε Κτησιφῶν Δημοσθένει, τῷ τῶν μεγίςων κακῶν αἰτίῳ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον δωρεά· εἰ τοῦτ' ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο αἰσχρῶς· εἰ ἐκεῖνοι κατὰ ἀξίαν ἐτιμήθησαν, οὗτος ἀνάξιος ὢν ςεφανοῦται.

ξγ'. Καίτοι πυνθάνομαί γ' αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς οὐ δίκαια ποιῶ, παραβάλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα. Οὐδὲ γὰρ Φιλάμμωνα φήσει τὸν πύκτην Ὀλυμπίασι ςεφανωθῆναι, νικήσαντα Γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀγωνιςάς. Ὥσπερ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐςὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους· τοῖς δ' ἀξιοῦσι ςεφανοῦσθαι, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετὴν ἧς καὶ ἕνεκα ςεφανοῦνται. Δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν, ὅταν τὴν ἀνάῤῥησιν ἐν

τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τὲς Ἕλληνας. Μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευται διέξιθι, ἀλλ' ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας, ὕτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ Γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα, ὃ ἐπιγέγραπται τοῖς ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγῦσι.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τοὺς δ' ἀρετῆς ἕνεκα ςεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
 Δῆμος Ἀθηναίων, οἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
Θεσμοῖς ἄρξαντας πρῶτοι πόλεως καταπαύειν
 Ηρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

Ὅτι τοὺς παρὰ τὲς νόμες ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τῦτ' αὐτὲς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι· ἔναυλον γὰρ ἦν ἔτι τότε πᾶσιν, ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον.

ξδ'. Καὶ γάρ τοι ὡς ἐγὼ τῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτῦ ἐπυνθανόμην, ὃς ἔτι βιὺς ἐννενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν, ἁπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὃς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διεξῄει ἐπὶ σχολῆς· ἔφη γὰρ ὅτε ἀρτίως κατεληλύθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσῄει γραφὴ παρανόμων εἰς δικαςήριον, εἶναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον· τί γὰρ ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος καὶ πράττοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν (ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν) ὺ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐποίυν, ὥσπερ νῦν γίνεται· ἀλλ' ἦσαν πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικαςαὶ τοῖς

παράνομα γράφουσιν αὐτοῦ τοῦ κατηγόρου· καὶ πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν γραμματέα, καὶ ἐκέλευον πάλιν ἀναγινώσκειν τοὺς νόμους καὶ τὸ ψήφισμα· καὶ ἡλίσκοιτο οἱ παράνομα γράφοντες οὐκ εἰ πάντας παραπηδήσαιεν τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ μίαν μόνον συλλαβὴν παραλλάξαιεν. Τὸ δὲ νυνὶ γινόμενον πρᾶγμα ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ παράνομον· οἱ δὲ δικασταί, ὥσπερ ἐπῳδὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι, πρὸς ἑτέρῳ τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. Ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραδέχεσθε· μετενήνεκται γὰρ ἡμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια. Ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ· οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε, ὧν μέν εἰσι κριταί, ἐπιλανθάνονται, ὧν δὲ οὐκ εἰσὶ δικασταὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. Λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποτὲ ἅψητε τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον ἄλλος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν· ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα.

ξέ. Ἐτόλμα δ' ἐν ὑμῖν ποτε σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Ἀζηνιεύς, λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. Ἀλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων, ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν πέφευγε παρανόμων· καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. Ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανό-

μῶν οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, εἴ τι ἐξαμαρτάνοιεν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στειριέα, γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους, στεφανοῦν ἕνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ Φυλῆς· καὶ εἷλε, νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐχ ὑπελογίζοντο οἱ δικασταί. Ἡγοῦντο γὰρ ὥσπερ τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς Θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν, παρὰ τοὺς νόμους γράφοντά τι.

ξϛ. Ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλ' ἅπαν τοὐναντίον γίνεται. Οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῶν καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων ἐν τῷ Πρυτανείῳ, ἐξαιτοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων· οὓς ὑμεῖς ἀχαρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε. Εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος (ἐν τοιαύτῃ πόλει, ἣν οἱ Θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι) τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παράνομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. Τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ καὶ σώφρονι; ἐγὼ λέξω. Εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. Ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ τῇ δημοκρατίᾳ· τὸ δὲ δεύτερον ὕδωρ, τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι, καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγουσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον· ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας. Ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν

παραιτεῖται· ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ· ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενί, οὔτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δοῦναι. Κελεύσατε οὖν αὐτούς, ἐάσαντας ὑμᾶς τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν, ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν.

ξζ'. Ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀλίγου δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μήτε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρέχεσθαι, μήτε τῷ τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. Οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μή, τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγινώσκεται· οὕτω καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανόμων παράκειται κανὼν τοῦ δικαίου, τουτὶ τὸ σανίδιον, καὶ τὸ ψήφισμα, καὶ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. Ταῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας κατάβαινε· καὶ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; Ὅταν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, παρακαλῇς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

ξη'. Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ ἐρῶ. Ἐπειδὰν προσελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ καὶ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν, καὶ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. Ἐὰν δὲ μὴ

προσποιῆται ὑμῶν ἀκȣ́ειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε ἀκȣ́ειν· ȣ̓ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασάμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. Ἐὰν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένη παρακαλῇ, μάλιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον, οἰόμενον ῥήμασι τȣ̀ς νόμους ἀναιρήσειν. Μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν, ἐπανερομένȣ Κτησιφῶντος εἰ καλέσοι Δημοσθένη, πρῶτος ἀναβοήσει, κάλει, κάλει· ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τȣ̀ς νόμȣς καλεῖς, ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν καλεῖς.

ξθ'. Ἂν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκȣ́ειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένη τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ ὧδέ πως κατηγόρηκα. Ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς, ȣ̓́τε τὸν ἴδιον βίον τȣ͂ Δημοσθένȣς πρότερον διεξῆλθον, ȣ̓́τε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ȣ̓δενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπȣ ϗ πολλὰ ἔχων λέγειν (ἢ πάντων γ' ἂν εἴην ἀπορώτατος) ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἀπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανȣ͂ν τȣ̀ς ὑπευθύνους· ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανȣ͂ν, οὐδὲν προβαλλόμενον, οὐδὲ προσεγγράψαντα [Ἐπειδὰν δῷ τὰς εὐθύνας] ἀλλὰ παντελῶς ϗ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταύτας προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ ϗ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. Δεύτερον δ' ὑμῖν διεξῆλθον τȣ̀ς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμȣς, ἐν οἷς διαῤῥήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τȣ͂ δήμȣ στεφανȣ́μενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν

γραφὴν οὐ τὺς νόμυς μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναῤῥήσεως ϗ τὸν τόπον, κελεύων ὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάῤῥησιν γίνεσθαι· ὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν, μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων λέγω.

ό. Οὕτω δὴ ϗ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, ϗ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς ὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. Ἐὰν δ᾽ ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε· μηδ᾽ ἀγνοεῖθ᾽ ὅτι πάλαισμα τῦτ᾽ ἐστι δικαστηρίυ. Οὐ γὰρ εἰσαῦθίς ποτε βύλεται πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ᾽ ὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν, ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βύλεται τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. Ὥσπερ ὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ὁρᾶτε τὺς πύκτας, περὶ τῆς στάσεως πρὸς ἀλλήλους διαγωνιζομένυς· ὕτω ϗ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ϗ περὶ τῆς τάξεως αὐτῷ τοῦ λόγου μάχεσθε. Καὶ μὴ ἐᾶτε αὐτὸν ἔξω τῦ παρανόμυ λόγυς περιίστασθαι, ἀλλ᾽ ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνεδρεύοντες ἐν τῇ ἀκροάσει, εἰσελαύνετε αὐτὸν εἰς τὺς τοῦ πράγματος λόγυς, καὶ τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ τῶν λόγων ἐπιτηρεῖτε.

ιά. Ἀλλ᾽ ἃ δὴ συμβήσεται ὑμῖν, ἐὰν τοῦτον τὸν

τρόπον τὴν ἀκρόασιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δικαίως εἰμι προειπεῖν. Επεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ βαλαντιοτόμον, ϗ διατετμηκότα τὴν πολιτείαν. Οὗτος κλαίει μὲν ῥᾷον, ἢ ἄλλοι γελῶσιν· ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα ἀνθρώπων. Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δὲ, εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξω περιεστηκόσι λοιδορήσεται· φάσκων τὰς μὲν ὀλιγαρχικὰς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηριθμημένας ἥκειν πρὸς τὸ τοῦ κατηγόρου βῆμα, τὰς δὲ δημοτικὰς πρὸς τὸ τοῦ φεύγοντος. Ὅταν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν τοὺς στασιαστικὰς λόγους ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε, ὅτι, ὦ Δημόσθενες, εἰ σοι ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἄν ποτε δημοκρατία κατέστη. Νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων, ἔσωσαν τὴν πόλιν, τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, [Μὴ μνησικακεῖν.] Σὺ δὲ ἑλκοποιεῖς, ϗ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθήμερον λόγων ἢ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.

οβ'. Ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν, εἰς τὴν διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ (ὧν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον) ἢ τοὺς Θεοὺς καινοὺς, ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτούς. Περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ, [Ποῖ καταφύγω, ἄνδρες Αθηναῖοι; περιγράψετέ με ἐκ τῆς πολιτείας; οὐκ ἔστιν ὅποι ἀναπτήσομαι·] ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ, ὁ δὲ δῆμος ὁ Αθηναί-

ων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; ἢ πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευὴν, πρὸς ποῖα χρήματα; Τί προβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ σεαυτȣ̃ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. Ἐκλιπὼν μὲν τὸ ἄσυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ᾽ ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως· ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτȣ̃ ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον ϗ τὰ δημόσια δωροδοκήματα.

ογʹ. Ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς; ȣ̓χ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐσὶ Κτησιφῶν, ὁ δὲ ἀγὼν ȣ̓κ ἀτίμητος; σὺ δ᾽ οὔτε περὶ τῆς ȣ̓σίας, ȣ̓̃τε περὶ τȣ̃ σώματος, ȣ̓̃τε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζῃ; Ἀλλὰ περὶ τίνος ἐσὶν αὐτῷ ἡ σπȣδή; περὶ χρυσῶν σεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τȣ̀ς νόμȣς· ὃν ἐχρῆν εἰ ϗ μανεὶς ὁ δῆμος, ἢ τῶν καθεσηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβȣ́λετο σεφανȣ̃ν, αὐτὸν παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν σέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίνεται· ȣ̓ γὰρ δεῖ ἐφ᾽ οἷς ἡ πόλις ἐπένθησε καὶ ἐκείρατο, ἐπὶ τȣ́τοις ἐμὲ σεφανȣ̃σθαι. Ἀλλ᾽ οἶμαι ταῦτα μὲν ἂν εἴποι ἀνὴρ ὄντως βεβιωκὼς μετ᾽ ἀρετῆς· ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἴποι ἂν κάθαρμα ζηλοτυπȣ̃ν ἀρετήν.

οδʹ. Οὐ γὰρ δὴ (μὰ τὸν Ἡρακλέα) τȣ̃τό γε ὑμῶν ȣ̓δεὶς φοβηθήσεται, μὴ ὁ Δημοσθένης ἀνὴρ μεγαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων, ἀποτυχὼν τῶν ἀρισείων, οἴκαδε ἐπανελθὼν ἑαυτὸν διαχρήσεται· ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὥς

τε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην καὶ ὑπεύθυνον, ἣν οὗτος παρὰ πάντας τοὺς νόμους γέγραφε στεφανῶσαι, μυριάκις κατατέτμηκε, καὶ τούτων μισθοὺς εἴληφε, τραύματος ἐκ προνοίας γραφὰς γραφόμενος· καὶ κατακεκονδύλισται, ὥστε αὐτὸν οἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τῶν Μειδίου ἔχειν ἔτι φανερά. Ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν, ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται.

οε΄. Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώμην βραχέα βούλομαι εἰπεῖν· τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσομαι, ἵνα καὶ πεῖραν ὑμῶν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πονηροὺς, κἂν μή τις προείπῃ, διαγινώσκειν. Ὁ δ' ἐστὶ κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι πρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. Περιέρχονται τὴν ἀγορὰν ἀληθεῖς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας, καὶ λόγους οὐ ψευδεῖς λέγοντες. Ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' ἑαυτόν φησι φοβεῖσθαι, (ἐλπίζει γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι) ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι, καὶ τὴν ἐμπληξίαν καὶ δειλίαν. ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὐτὸν μὲν ἀποβλέπων, θαῤῥεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πονηρίαν καὶ πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. Τοὺς δὴ κατεγνωκότας ἀλλήλων ἀδικεῖν, μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

οϛ΄. Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέληται, πολλὰ δὲ ὑπ' ἐμοῦ καταβέβλαπται· καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ·

ὔτω γάρ ἐςιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιȣργὸς λόγων, ὥςε ὐκ ἀπόχρῃ αὐτῷ εἴτι πεπολίτευμαι παρ᾽ ὑμῖν ἐγὼ, ἢ εἴ τινας δημηγορίας εἴρηκα, τȣ́των κατηγορεῖν· ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτὴν τȣ̃ βίȣ διαβάλλει, καὶ τῆς σιωπῆς μȣ κατηγορεῖ (ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλίπηται) καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μȣ διατριβὰς καταμέμφεται. Καὶ κατὰ τῆς δὲ τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου, φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν ὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην, ἀλλ᾽ ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. Καὶ, νὴ Δί᾽, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾷν, διὰ τί τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ ψέγω, τὰ δὲ καθέκαςον ὐκ ἐκώλυον, οὐδ᾽ ἐγραφόμην· ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν, ἀπήνεγκα τὴν γραφήν.

οζ΄. Ἐγὼ δὲ ὔτε τὰς Δημοσθένȣς διατριβὰς ἐζήλωκα, ὔτ᾽ ἐπὶ ταῖς ἐμαυτȣ̃ αἰσχύνομαι· οὔτε τοὺς εἰρημένȣς ἐν ὑμῖν λόγȣς ἐμαυτῷ ἄῤῥητȣς εἶναι βȣλοίμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτων δημηγορήσας ἐδεξάμην ἂν ζῆν. Τὴν δ᾽ ἐμὴν σιωπὴν, ὦ Δημόσθενες, ἡ τȣ̃ βίου μετριότης παρεσκεύασεν· ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ, καὶ μειζόνων αἰσχρῶς ὐκ ἐπιθυμῶ· ὥςε καὶ σιγῶ καὶ λέγω βȣλευσάμενος, ἀλλ᾽ οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει δαπάνης. Σὺ δ᾽ οἶμαι, λαβὼν μέν σεσίγηκας, ἀναλώσας δὲ κέκραγας· θέγεις δὲ ὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ, οὐδ᾽ ἃ βȣ́λει, ἀλλ᾽ ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προςάτlωσιν· ὐκ αἰσχύνῃ γὰρ ἀλαζονευόμενος, ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ ψευδόμενος.

σή. Απηνέχθη γὰρ ἡ κατὰ τȣδε τȣ ψηφίσματος γραφὴ, ἣν ȣ᾽χ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς εἰς Αλέξανδρον ἐνδείξεώς με φὴς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Αλέξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν καταςῆναι· ȣ῎πω σȣ τὸ περὶ Πανσανίαν ἐνύπνιον ἑωρακότος, ȣ᾽δὲ πρὸς τὴν Αθηνᾶν καὶ τὴν Ηραν νύκτωρ διειλεγμένου. Πῶς ἂν ȣ῏ν ἐγὼ προενεδεικνύμην Αλεξάνδρῳ, εἴ γε μὴ ταὐτὸ ἐνύπνιον ἐγὼ ϗ Δημοσθένης ἴδομεν;

οθ΄. Επιτιμᾷς δέ μοι, εἰ μὴ συνεχῶς ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον προσέρχομαι· ϗ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν ἡμᾶς μεταφέρων ȣ᾽κ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ᾽ ἐξ ἑτέρας πολιτείας. Εν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ȣ᾽κ ὁ βȣλόμενος, ἀλλ᾽ ὁ δυναςεύων κατηγορεῖ· ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ὁ βȣλόμενος, ϗ ὅταν αὐτῷ δόξῃ. Καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνȣ λέγειν, σημεῖόν ἐςιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τȣ συμφέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένȣ· τὸ δὲ μηδὲ μίαν παραλιπεῖν ἡμέραν, ἐργαζομένȣ ϗ μισθαρνοῦντος.

π΄. Ὑπὲρ δὲ τȣ μηδέ πω κεκρίσθαι ὑπ᾽ ἐμȣ, μηδὲ τῶν ἀδικημάτων τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τȣς τοιȣτȣς λόγȣς, ἢ τοὺς ἀκȣοντας ἐπιλήσμονας ὑπολαμβάνεις, ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. Τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς Αμφισσέας ἠσεβημένα σοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν δωροδοκηθέντα, χρόνων ἐκγεγενημένων ἐν οἷς ὑπ᾽ ἐμȣ φανερῶς ἐξηλέγχȣ, ἴσως ἐλπίζεις τὸν δῆμον ἀμνημονεῖν· τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τȣς τριηράρχους ἁρπάγματα, τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ᾽ ἄν; ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τρια-

κοσίων νεῶν, ϗ σαυτὸν πείσας Αθηναίȣς ἐπιςάτην τάξαι τȣ̃ ναυτικȣ̃, ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμȣ̃, ἑξήκοντα ϗ πέντε νεῶν ταχυναυτȣσῶν τριηράρχȣς ὑφῃρημένος· πλέον τῆς πόλεως ἡμῶν ἀφανίζων ναυτικὸν, ἢ ὅτε Αθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκησαν.

ϖά. Οὕτω δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτȣ̃ τιμωρίας, ὥςε τὸν κίνδυνον εἶναι μή σοι τῷ ἀδικήσαντι, ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιȣ̃σι. Πολὺν μὲν τὸν Αλέξανδρον ϗ Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ τινας ἐμποδίζειν τȣ̀ς τῆς πόλεως καιρȣ̀ς, ἀεὶ τὸ ϖαρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος. Οὕτω τελευταῖον εἰσαγγέλλεσθαι μέλλων ὑπ' ἐμȣ̃, τὴν Αναξίνȣ σύλληψιν τοῦ Ὠρείτȣ κατεσκευάσας, τȣ̃ τὰ ἀγοράσματα Ολυμπιάδι ἀγοράζοντος, ϗ τὸν αὐτὸν ἄνδρα διεςρέβλωσας τῇ σαυτȣ̃ χειρὶ, γράψας αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶσαι· ϗ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν Ὠρεῷ κατήγȣ, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἔφαγες ϗ ἔπιες ϗ ἔσπεισας, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες, ἄνδρα φίλον ϗ ξένον ποιȣ́μενος, ϗ τȣ̃τον ἀπέκτεινας, καὶ περὶ τȣ́των ἐν ἅπασιν Αθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμȣ̃, ϗ κληθεὶς ξενοκτόνος, ȣ̓ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπεκρίνȣ ἐφ' ᾧ ἀνεβόησεν ὁ δῆμος, ϗ ὅσοι ξένοι περιέςασαν τὴν ἐκκλησίαν· ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἅλας περιπλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης.

ϖβ'. Επιςολὰς δὲ σιγῶ ψευδεῖς, ϗ κατασκόπων συλλήψεις, ϗ βασάνȣς ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις, ὡς ἐμοῦ

μετά τινων ἐν τῇ πόλει νεωτερίζειν βȣλομένȣ. Ἔπειτα ἐπερωτᾷν με, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει, τίς ἂν εἴη τοιȣ̃τος ἰατρὸς, ὅςις τῷ νοσȣ̃ντι μεταξὺ μὲν ἀσθενȣ̃ντι μηδὲν συμβȣλεύοι· τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὰ ἔννατα διεξίοι πρὸς τȣ̀ς οἰκείȣς, ἃ ἐπιτηδεύσας ὑγιὴς ἂν ἐγένετο. Σαυτὸν δ' ȣ̓κ ἀνερωτᾷς, τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιȣ̃τος, ὅςις τὸν μὲν δῆμον θωπεῦσαι δύναιτο, τȣ̀ς δὲ καιροὺς, ἐν οἷς ἦν σώζεσθαι τὴν πόλιν, ἀπόδοιτο, τοὺς δ' εὖ φρονȣ̃ντας κωλύοι διαβάλλων συμβουλεύειν· ἀποδρὰς δ' ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέςοις κακοῖς περιβαλὼν, ἀξιοῖ ςεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μὲν πεποιηκὼς μηδὲν, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονώς. Ἐπερωτῴη δὲ συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν, ὅτε ἐνῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν ȣ̓κ ἐκώλυσαν ἐξαμαρτάνειν· ἀποκρίνοιντο δὲ τὸ πάντων τελευταῖον, [Ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἶναι τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν.] Ἐπειδὴ δὲ ȣ̓κ ἀπέχρη σοι δίκην μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς, καταγέλαςον ἐν τοῖς Ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέςην, καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.

ϛγ'. Καὶ νὴ τȣ̀ς Θεȣ̀ς τοὺς Ὀλυμπίους, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν ἀγανακτῶν μάλιςα· ἀφομοιοῖ γάρ μȣ τὴν φύσιν ταῖς Σειρῆσιν, ὡς ἔοικε· καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνων ȣ̓ κηλεῖσθαι φησι τȣ̀ς ἀκροωμένȣς, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διόπερ ȣ̓κ εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν Σειρήνων μȣσικήν. Καὶ δὴ

ϗ τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν ϗ τὴν φύσιν μȣ γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκȣόντων. Καί τοι τὸν λόγον τȣ͂τον ὅλως μὲν ἔγωγε ȣ̓δενὶ πρέπειν ἡγȣ͂μαι περὶ ἐμȣ͂ λέγειν (τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν τὸν αἰτιώμενον ἐςι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι) εἰ δ' ἦν ἀναγκαῖον ῥηθῆναι, ȣ̓ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, ἀλλ' ἀνδρὸς ςρατηγȣ͂, μεγάλα μὲν τῇ πόλει κατειργασμένȣ, λέγειν δὲ ἀδυνάτȣ· ϗ τὴν τῶν ἀντιδίκων διὰ τȣ͂το ἐζηλωκότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν ἑαυτῷ μὲν ȣ̓δὲν ὧν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον ϗ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὐτȣ͂ παριςάναι τοῖς ἀκȣ́ουσιν, ὡς διώκηκεν. Ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος ϗ τȣ́των πικρῶν ϗ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα ϗ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; οὗ τὴν γλῶσσαν, ὥσπερ τῶν αὐλῶν, ἐάν τις ἀφέλοιτο, λοιπὸν ȣ̓δέν ἐςι.

πδ'. Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ϗ ζητῶ πυθέσθαι, πρὸς τί ἂν ἀποβλέποντες ἀποψηφίσεσθε τὴν γραφήν. Πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐςιν ἔννομον; ἀλλ' οὐδεμία πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. Ἀλλ' ὡς ὁ τὸ ψήφισμα γράψας ȣ̓κ ἐπιτήδειός ἐςι δίκην δȣ͂ναι; οὐκ ἄρα εἰσὶ παρ' ὑμῖν εὐθύναι βίȣ, εἰ τȣ͂τον ἀφήσετε. Ἐκεῖνο δ' οὐ λυπηρὸν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμπλατο ἡ ὀρχήςρα χρυσῶν ςεφάνων, οἷς ὁ δῆμος ἐςεφανȣ͂το ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸ ξενικοῖς ςεφάνοις ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν· ἐκ δὲ τῶν Δημοσθένȣς πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀςεφάνωτοι ϗ ἀκήρυκτοι γίνεσθε, ȣ̔͂τος δὲ κηρυχθήσεται; Καὶ εἰ

μὲν τις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων, ποιήσειεν ἐν τραγῳδίᾳ τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων στεφανούμενον, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομείνειεν, ὅτι φησὶν Ὅμηρος ἄνανδρον αὐτὸν εἶναι καὶ συκοφάντην· αὐτοὶ δ' ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον στεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν Ἑλλήνων δόξαις συρίττεσθαι; Οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ, τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύλους ἔτρεπον. Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόντας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δήμῳ. Καὶ φατε μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐστε καλῶς ποιοῦντες· ψηφιεῖσθε δὲ ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλελεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι.

ϖέ. Καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικαστηρίοις τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε, ὃν δ' αὐτοὶ μισθοῦ πολιτευόμενον σύνιστε, στεφανώσετε· καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων, ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χοροὺς κρίνωσι, ζημιοῦτε· αὐτοὶ δὲ οὐ κυκλίων χορῶν κριταὶ καθεστηκότες, ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς οὐ κατὰ τοὺς νόμους, οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀξίοις, ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; Επειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς, ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιηκὼς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. Ανὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ, νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει· ὅταν δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν αὐτὸς τὴν αὑτοῦ δυναστείαν. Επειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει, συμπαρα-

κολυθῶν, αὐτὸν λυπεῖ· δι' αὐτὸν γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο, ἄδηλος γεγένηται· ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται.

ϖϛ΄. Δοκῦμεν δ' ἔμοιγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀμφότερα, ϗ κατορθῦν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν, οὐ σωφρονῦντες. Ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νῦν καιρῶν οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρὰ, οὐκ ἐπαινῶ· ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ καθ' ἡμᾶς ῥητόρων πονηρῶν ἅμα ϗ τολμηρῶν, εὐτυχῦμεν. Πρότερον μὲν γὰρ τοιαύτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημόσιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατέλυσαν τὸν δῆμον· ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος· ἔπειτ' αὐτὸν, οὐχ ὓς ἐφοβεῖτο, ἀλλ' οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε, κατέλυσαν. Ενιοι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Τριάκοντα ἐγένοντο, ϗ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεντακοσίυς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν, πρὶν τὰς αἰτίας ἀκῦσαι, ἐφ' αἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν· καὶ ὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς ϗ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων εἴων τὺς προσήκοντας ϖαραγενέσθαι. Οὐχ ὑφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἕξετε τὺς πολιτευομένυς; οὐ ταπεινώσαντες ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπηρμένους; οὐ μέμνησθ', ὅτι ὐδεὶς πώποτε ϖρότερον ἐπέθετο τῇ τῦ δήμυ καταλύσει, ϖρὶν ἂν μείζω τῶν δικαςηρίων ἰσχύσῃ;

ϖζ΄. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀναλογισαίμην ἐναντίον ὑμῶν πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην ςεφανῶσαι. Εἰ μὲν γὰρ λέγεις, (ὅθεν τὴν ἀρχὴν τῦ ψηφίσματος ἐποιήσω) ὅτι τὰς τάφρυς τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτάφρευσε, θαυμάζω συ· τῦ γὰρ ταῦτα ἐξειργασθῆναι

καλῶς, τὸ γεγενῆσθαι τούτων αἴτιον, μείζω κατηγορίαν ἔχει. Οὐ γὰρ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη, οὐδὲ τὰς τάφρους, οὐδὲ τὰς δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα τῶν ὀρθῶς πεπολιτευμένων δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος αἴτιον γεγενημένον τῇ πόλει. Εἰ δὲ ἥξεις ἐπὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ψηφίσματος, ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἐστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τοῦ ψηφίσματος, ἅψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ, τι λέγεις. Τὰς μὲν γὰρ περὶ τοὺς Ἀμφισσέας καὶ τοὺς Εὐβοέας δωροδοκίας παραλείπω· ὅταν δὲ τῆς πρὸς Θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημοσθένει, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἐξαπατᾷς, τοὺς δὲ εἰδότας καὶ αἰσθανομένους ὑβρίζεις. Ἀφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τὴν δόξαν τὴν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία, οἴει λανθάνειν ἡμᾶς, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθένει περιτιθείς.

πή. Ἡλίκον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τοῦτο, ἐγὼ πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. Ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν, κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ τά τε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, [Ἐγὼ (φησιν) ὑμῖν χρυσίον οὐ δώσω, μή με αἰτεῖτε, οὐ γὰρ λήψεσθε.] Οὗτος μέντοι ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ σωφρο-

γῶν οὐκ ἐδέξατο. Ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς καὶ φόβος, καὶ χρεία συμμάχων· τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάζετο. Σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυστυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων· τὰ δ᾽ ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τοῦ βασιλικοῦ χρυσίου ἀπεστέρησας. Οὐ δι᾽ ἔνδειαν μὲν χρημάτων, ἕνεκα πέντε ταλάντων, οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; Διὰ ἐννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίου, πάντων Ἀρκάδων ἐξεληλυθότων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν, ἡ πρᾶξις οὐ γεγένηται; Σὺ δὲ πλουτεῖς, καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χορηγεῖς. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτῳ, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ᾽ ὑμῖν.

πθ΄. Ἄξιον δ᾽ ἐστὶ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. Εἰ γὰρ τολμήσειε Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένη παρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, οὗτος δ᾽ ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόνθατε τὸ ἀκρόαμα γίνεται. Ὅπου γὰρ τοὺς μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθοὺς, οἷς πολλὰ καὶ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἂν τοὺς καθ᾽ ἑαυτῶν ἐπαίνους λέγωσιν, οὐ φέρομεν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκούων; Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας ἐὰν σωφρονῇς, ἀποστήσῃ· ποίησαι δὲ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. Οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε σκήψῃ, ὡς οὐ δυνατὸς εἶ λέγειν· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ πρώην μέν ποθ᾽ ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὡς Κλεοπά-

τραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι, συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ οὐ φήσεις δύνασθαι λέγειν. Ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσῃ;

ϟ'. Ἢ τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας στεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τίς σοι συνεῖποι; Ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικαστὰς, εἰ ἐγίνωσκον Χαβρίαν, καὶ Ἰφικράτην, καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν καὶ τὰς εἰκόνας ἔστησαν; Ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρίᾳ μὲν, διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν· Ἰφικράτει δὲ, ὅτι Μοῖραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε· Τιμοθέῳ δὲ, διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν· καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ καὶ καλὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί οὐ δώσετε, ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. Καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμήσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾷν σχετλιάζοντας, εἰ οὗτος στεφανωθήσεται. Καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα καὶ ἀγνώμονα, ἐάν τινα ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν· καὶ ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν· Δημοσθένην δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυστάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας,

τȣ̃τον ὑμεῖς τιμήσετε. Οὐκȣ̃ν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες· ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίνονται, ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπȣσαν.

ϞΑʹ. Τὸ δὲ μέγιςον, ἐὰν ὑπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ποῖον παράδειγμα χρὴ αὐτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί ἀποκρινεῖσθε; Εὖ γὰρ ἴςε ὅτι οὐχ αἱ παλαῖςραι, ȣ̓δὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μȣσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δημόσια κηρύγματα. Κηρύττεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτι ςεφανȣ̃ται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας καὶ εὐνοίας, ἄνθρωπος ἀσχήμων ὢν τῷ βίῳ καὶ βδελυρός; ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διεφθάρη. Δίκην τις δέδωκε πονηρὸς καὶ πορνοβοσκὸς, ὥσπερ Κτησιφῶν; οἱ δέ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. Τἀναντία τις ψηφισάμενος τῶν καλῶν καὶ δικαίων, ἐπανελθὼν οἴκαδε παιδεύει τὸν υἱόν; ὁ δέ γε εἰκότως ȣ̓ πείθεται· ἀλλὰ τὸ νουθετεῖν ἐνταῦθα ἐνοχλεῖν ἤδη δικαίως ὀνομάζεται. Ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες ἀλλὰ καὶ θεωρȣ́μενοι, ȣ̔́τω τὴν ψῆφον φέρετε εἰς ἀπολογισμὸν τοῖς μὲν νῦν παρȣ̃σι τῶν πολιτῶν, ἐπερωτωμένοις δὲ ὑμᾶς τί ἐδικάζετε. Εὖ γὰρ ἴςε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ᾖ ὁ κηρυττόμενος. Ἔςι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ὑμᾶς, ἀλλὰ τῇ τοῦ Δημοσθένȣς ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι.

ϞΒʹ. Πῶς ȣ̃ν ἄν τις τὴν τοιαύτην αἰσχύνην ἐκφύγοι; ἐὰν τȣ̀ς προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάνθρωπα τῶν ὀνομάτων, ἀπίςȣς ὄντας τοῖς ἤθεσι,

φυλάξησθε. Ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν μέσῳ· φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ, ὡς ἐπιπολύ, οἱ τοῖς ἔργοις πλεῖστον ἀπέχοντες. Ὅταν οὖν λάβητε ῥήτορα ξενικῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν κελεύετε καὶ τὸν λόγον (ὥσπερ τὰς βεβαιώσεις τῶν κηρυγμάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι) εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα· ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται, μὴ βεβαιοῦτε αὐτῷ τοὺς ἐπαίνους· καὶ τῆς δημοκρατίας ἐπιμελήθητε, ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. Ἦ οὐ δεινὸν ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὅτι τὸ μὲν βουλευτήριον καὶ ὁ δῆμος παρορᾶται, αἱ δ' ἐπιστολαὶ καὶ αἱ πρεσβεῖαι ἀφικνοῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, οὐ παρὰ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πρωτευόντων ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ; Καὶ ἐφ' οἷς ἐστὶν ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος, ταῦτά τινες οὐκ ἐξαρνοῦνται πράττειν, ἀλλ' ὁμολογοῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀλλήλοις παραναγινώσκουσι· καὶ παρακελεύονται ὑμῖν οἱ μέν, βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα, ὡς φύλακες τῆς δημοκρατίας· ἕτεροι δ' αἰτοῦσι δωρεάς, ὡς σωτῆρες τῆς πόλεως ὄντες. Ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν συμβεβηκότων, ὥσπερ παραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλωκώς, αὐτὸ μόνον τοὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται, τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. Ἐπειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν ἐράνων, τὰ περιόντα νειμάμενοι. Ὅτι δ' οὐ ληρῶ, ἐκεῖθεν τὸν λόγον θεωρήσατε.

ϟγ'. Ἐγένετό τις (ἄχθομαι δὲ πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως) ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώτης, ὃς ἐκπλεῖν μόνος εἰς Σάμον ἐγχειρήσας, ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθήμερον ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγȣ βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. Ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρώην ποτὲ εἰσηγγέλθη, ϗ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο· εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερώριος ἂν ἢ ἀπέθανεν. Ἀντιθῶμεν δὴ τὸ νῦν γινόμενον. Ἀνὴρ ῥήτωρ ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδȣ τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως· οὗτος στεφανȣ͂σθαι ἀξιοῖ ϗ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν· ȣ̓κ ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον, ὡς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συμφοράν; ἢ συλλαβόντες ὡς λῃστὴν τῶν πραγμάτων, ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα, τιμωρήσετε; Καὶ τὸν καιρὸν μέμνησθε, ἐν ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε· ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ Πύθια γίνεσθαι, ϗ τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων συλλέγεσθαι. Διαβέβληται δ' ἡμῶν ἡ πόλις ἐκ τῶν Δημοσθένȣς πολιτευμάτων περὶ τȣ̀ς νῦν καιρȣ́ς. Δόξετε δὲ ἐὰν μὲν τȣ͂τον στεφανώσητε, ὁμογνώμονες εἶναι τοῖς παραβαίνȣσι τὴν κοινὴν εἰρήνην· ἐὰν δὲ τȣ̓ναντίον τȣ́τȣ πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον τῶν αἰτιῶν.

ϟδ'. Μὴ ȣ͂ν ὡς ὑπὲρ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ οἰκείας τῆς πόλεως βȣλεύεσθε· ϗ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε, ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα ϗ ἀξιολογωτέρȣς ἄνδρας ἀπόθεσθε. Καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσὶν, ἀλλὰ ϗ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς

ὑμᾶς αὐτὺς βυλεύσασθε, τίνες ὑμῶν εἰσιν βοηθήσοντες Δημοσθένει· πότερον οἱ συγκυνηγέται, ἢ οἱ συγγυμνασαὶ αὐτοῦ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ. Αλλὰ μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, ὐχ ὗς ἀγρίυς κυνηγετῶν, ὐδὲ τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμελύμενος διατετέλεκεν, ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας ἐπὶ τὺς τὰς ὐσίας κεκτημένυς διαγεγένηται.

ϟ΄. Αλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες, ὅταν φῇ Βυζάντιον μὲν ἐκ τῶν χειρῶν πρεσβεύσας ἐξελέσθαι τοῦ Φιλίππυ, ἀποσῆσαι δὲ Ακαρνᾶνας, ἐκπλῆξαι δὲ Θηβαίυς δημηγορήσας· (οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσῦτον εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι, ὥσε ϰ ταῦτα ἀναπεισθήσεσθαι ὥσπερ Πειθὼ τρέφοντας, ἀλλ' οὐ συκοφάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει) ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγυ συνηγόρυς τὺς κοινωνὺς τῶν δωροδοκημάτων αὐτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾷν ἐπὶ τῦ βήματος, οὗ νῦν ἑσηκὼς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμένυς πρὸς τὴν τύτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πόλεως εὐεργέτας. Σόλωνα μὲν τὸν καλλίσοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἄνδρα φιλόσοφον καὶ νομοθέτην ἀγαθὸν, σωφρόνως, ὥσπερ προσῆκεν αὐτῷ, δεόμενον ὑμῶν μηδενὶ τρόπω τὺς Δημοσθένυς λόγυς περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν ὅρκων ϰ τῶν νόμων· Αρισείδην δὲ τὸν τὺς φόρυς τάξαντα τοῖς Ἑλλησιν, (οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος) σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ· καὶ ἐπερωτῶντα, εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν Αρθμιον τὸν Ζελείτην κομίσαντα εἰς τὴν Ελλάδα

τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν, πρόξενον ὄντα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ἐξεκήρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξ ἁπάσης ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν· ὑμεῖς δὲ Δημοσθένην οὐ κομίσαντα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἀλλὰ δωροδοκήσαντα καὶ ἔτι καὶ νῦν κεκτημένον, χρυσῷ στεφάνῳ μέλλετε στεφανοῦν; Θεμιστοκλέα δὲ καὶ τοὺς ἐν Μαραθῶνι τελευτήσαντας, καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς καὶ αὐτοὺς τοὺς τάφους τῶν προγόνων οὐκ ἂν οἴεσθε ἀναστενάξαι, εἰ ὁ μετὰ τῶν βαρβάρων ὁμολογῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀντιπρᾶξαι στεφανωθήσεται;

Ϟϛ'. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Γῆ, καὶ Ἥλιε, καὶ Ἀρετὴ, καὶ Σύνεσις, καὶ Παιδεία, ᾗ διαγινώσκομεν τὰ καλὰ, καὶ τὰ αἰσχρὰ, βεβοήθηκα, καὶ εἴρηκα. Καὶ εἰ μὲν καλῶς καὶ ἀξίως τοῦ ἀδικήματος κατηγόρηκα, εἶπον ὡς ἐβουλόμην· εἰ δὲ ἐνδεεστέρως, ὡς ἐδυνάμην. Ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, καὶ ἐκ τῶν παραλειπομένων, αὐτοὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς πόλεως ψηφίσασθε.

ΤΕΛΟΣ.

ARGUMENTUM

ORATIONIS

IN CTESIPHONTEM.

DECRETUM tulit Cteſiphon, ut Demoſthenes, filius Demoſthenis ex pago Paeaniâ, aureâ coronâ donaretur; eaque donatio diebus Bacchanalium, cùm hiſtriones tragoedias jam acturi eſſent, fieret, quia tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſtiterit. Decretum hoc, quia à legibus abhorreret, in judicium vocavit Aeſchines. Inducit verò tria accuſationis quaſi capita ſumma et firmamenta; unum, quod Demoſthenem priuſquam rationes retuliſſet coronâ donandum decreverit, cùm tamen Lex Magiſtratum, rationibus non relatis, coronâ donari apertè vetuerit: Et hoc caput ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Alterum, quòd coronae praeconium in Theatro fieri juſſerit, quod lex itidem diſertè vetat. Et hoc ad *qualitatem* quaeſtionis attinet. Tertium verò et ultimum, quòd in decreto falſa perſcripſerit; quoniam Demoſthenes neque vir bonus eſſet, neque dignus coronâ. Et id quoque ad actionem de violatis legibus referrendum eſt; ſiquidem lata eſt lex quae, nequis in decretis falſa

perſcribat, interdicit. Hoc denique ad *qualitatem* quaeſtionis ſpectat. Adverſarii verò tres objectiones anticipat: Duas quidem ad illud primum quod adducturus eſt Demoſthenes, ſe ſcilicet non geſſiſſe magiſtratum, nec murorum refectionem eſſe magiſtratum, ſed tantummodò negotium quoddam et curationem: Sed ſi magiſtratum eam eſſe concedatur, ſe, quòd de proprio ſumptu, nullis à populo acceptis pecuniis, muros reficeret, rationibus reddendis non eſſe obnoxium. Hoc utrumque ad *qualitatem* quaeſtionis refertur. Contra hoc autem ultimum adducit conjuncturale firmamentum, nec tamen probat: Demoſthenem nempe nihil de ſuâ pecunia erogâſſe, ſed decem talenta ad operis ſumptum à Senatu accepiſſe. Hoc ad *ſubſtantiam* quaeſtionis pertinet. Contra ſecundum verò caput, cum Demoſthenes Legem proferret, quae poteſtatem dat ut in Theatro, ſi populus id decreto comprobaverit, fiat praedicatio, reſpondet Aeſchines Legem hanc non de civicis ſed de exteris tantùm coronis latam fuiſſe. Hoc quoque ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Ad tertium verò multa ſingulatim regerit. Aitque ſe audiſſe Demoſthenem in quatuor tempora defenſionem ſuam partitum eſſe, ſingulaſque ſuas actiones et officia, quibus aliquando functus eſſet his temporibus diſtinxiſſe. Primum itaque tempus conſtituit, quo cum Philippo de Amphipoli bellum primum gereretur. Secundum, quo pace uteretur civitas. Tertium, quo ſecundum bellum gereretur, uſque ad infeliciſſimum

illum in Choroneâ conflictum. Quartum denique dicit eſſe de iis rebus, quae Athenienſibus cum Alexandro interceſſerunt, et in quibus jam tum verſabantur Ac in primo quidem tempore Demoſthenem dicit authorem extitiſſe, ut ſordidam et infamem pacem, diſtracto etiam ab hâc ſocietate atque excluſo communi Graecorum Conſeſſu, ſanciret civitas. In ſecundo autem, quòd belli contra Philippum geſti ipſe ſuaſor eſſet et impulſor. In tertio itidem dicit eum perfeciſſe ut bellum ſacrum exarderet, ut ea quae Phocenſes paſſi ſunt evenirent, ut Athenienſes apud Chaeroneam acerbiſſimâ clade mulctarentur; ſiquidem perſuadere nunquam deſiiterit, donec cives Atticos et omnes eorum ſocios foederatos ad pugnam cum Philippo committendam impuliſſet. In quarto denique quod adverſus Alexandrum pro civitati nihil poſtea aut conſuluit aut geſſit. Deinde totam Demoſthenis vitam incuſat et criminatur; in paucis etiam Cteſiphontem coarguit, et, ut pro ſe ipſe reſpondeat, poſtulat et requirit. Haec quidem ſunt capita ſumma et firmamenta. Judicio tamen vicit Demoſthenes. Aeſchinem culpant nonnulli, quòd in legum violatarum actione non diutiùs moraretur, ſed Demoſthenem illico ipſum, qui in civili adminiſtratione ſe optimè geſſerat, inſectaretur, et reipublicae malè tractatae accuſaret. In hoc enim impenſiùs laborat et contendit Aeſchines, *Jam verò*, ait, *pars accuſationis mihi ſupereſt prolixior, in quâ acerrimum ſtudium poſiturus ſum: Quae quidem ea continet commenta,*

quamobrem Demoſthenem coronâ dignum arbitratur Cteſiphon. Sed videant ii qui hoc Aeſchini vitio vertunt, an non rectiſſimè ſit factum. Cùm enim omnes in hâc opinione conſederint, Demoſthenem praeſtantiſſimè et ampliſſimè rempublicam tractâſſe, et magnum quiddam et mirificum de illius virtute exiſtimarent, jure optimo ſuſpicabatur Aeſchines verba, quae de actione legis violatae fierent, frigida futura et infirma, niſi etiam contrariam opinionem auditoribus incuteret, quòd nempe Demoſthenes malevolo in populum eſſet animo, et in rebus publicis ſordidè et nequiter verſatus. Quocirca plurimum operae et ſtudii in hâc accuſationis parte impendit, in hâc intenſiùs haeret et moratur. In culpâ ponet fortaſſe aliquis exordium ut tragicum quiddam ſonans, ut nimium et redundans, et ad perorationem denique propriùs accedens.

AESCHINIS

IN

CTESIPHONTEM

ORATIO.

1. QUANTA apparatu, Athenienſes, quantiſque copiis inſtruatur forum, quanta ſit certorum hominum in prehenſando ſedulitas, ne in civitate juſta et uſitata judiciorum ratio teneatur, nemo non videt: Ego tamen Diis primùm confiſus deinde legibus veſtrâque prudentiâ, huc prodeo, ſiquidem nullas *adverſariorum* coitiones plus ponderis apud vos quàm legis et jura habituras arbitror.

2. Vellem quidem, Athenienſes, et Quingentorum Senatus, et conciones publicae à praefectis ſuis juſtâ moderatione regerentur. Vellem etiam verecunda illa *in aperiendis ſententiis* oratorum conſuetudo, à Solone primùm inſtituta, authoritate priſtinâ valeret: nempe ut ea primum, qui ex civibus eſſet aetate provectior, in ſuggeſtum citra motum omnem et perturbationem pudenter aſcendenti, conſilium, quod lon-

ginqui temporis uſu civitati optimum percepit, exponere liceret; deinceps verò ut et alii, quicunque voluerint, ſigillatim et per vices, aetatis etiam ratione habitá, de ſingulis rebus ſententiam ſuam liberè poſſent proferre. Sic enim mihi videretur et civitatis adminiſtrationi optimè conſultum iri, et controverſiis multò pauciorbus locum fore relictum. Cùm vero haec inſtituta, quae communi omnium conſenſu olim erant praeclariſſima, hâc aetate violentur: Cùm nonnulli decreta legibus antiquis contrariá pro libitu ferant, quae alii etiam, curiae praeſides non honeſtis ſtudiis delecti, ſed per coitionem ad id ipſum allegati adornatique, ſuffragiis ſuis confirmant: Cùm eos qui ſummum curiae locum rite ſunt ſortiti, veſtraque ſuffragia legitimè renunciant, iidem iſti, qui Rempublicam non jam ampliùs ad omnes communi, ſed ad ſe ſolos privato quodam jure pertinere cenſent, in judicium adducere minitantur: cùm denique, redactá in poteſtatem plebe, dominationem ſibi arripiant; et judicia, quae à legibus oriuntur, irrita faciant, ea verò, quae ex plebiſcitis fiunt, iracundi pronuntient: *Ex quo haec inquam facta ſint*, ſilet pulcherrimum illud praeconium omniumque quae in urbe ſunt maximè modeſtum, *in quo ii primùm qui annos ſupra quinquaginta erant nati, deinde Athenienſes caeteri ad verba inconſeſſu facienda citabantur.* Audaciam verò et inſolentiam Oratorum jam neque leges, neque Reipublicae Rectores, neque clariſſimi illi Curiae Praeſides,

neque Tribus quam penes prima ſunt ſubſellia, decima civitatis pars, coercere poſſunt.

3. Cùm igitur haec ita ſe habeant; cùm talis ſit (uti vos ipſi facilè ſentitis) civitatis veſtrae ſtatus; hoc unum (ſi quid eſt in me prudentiae) quo Reſpublica confirmetur, reſtat remedium, judiciorum de violatis legibus *vindicatio*. Quòd ſi haec quoque vel vos ipſi, vel alii veſtro permiſſu refixerint, augurari non eſt arduum, vos totam propemodum Rempublicam *ambitioſis* quibuſdam hominibus inſcienter prodituros. Probè enim noſtis, Athenienſes, tria eſſe apud omnes gentes dominationis genera; Unius, Paucorum, et totius Populi principatum. Ex quibus duo illa priora eorum arbitrio, qui praeſunt, adminiſtrantur: civitates verò, in quibus dominatur populus, ſtatis legibus *reguntur*. Unuſquiſque igitur veſtrûm probè intelligat ſe eo ipſo die, quo in judicium venerit legum violatarum litem decreturus, de ſuâ etiam ipſius dicendi licentiâ et ſecuritate pronunciaturum. Quamobrem in ipſo ſacramenti initio Judices obſtrinxit legiſlator, ut juxta leges ſuffragia ferrent: illud nimirum pro comperto habuit, ſi civitatis leges ſervarentur, unà etiam ſervari imperium populare. Oportet igitur vos, dum haec omnia memoriae veſtrae penitus ſunt infixa, eos, qui decreta à legibus abhorrentia conſcribunt, acriter odiſſe: nec ullum hujuſmodi crimen leve aut minutum, ſed grande atque acerbum arbitrari. Hoc porro aequiſſimum jus neminem vobis e-

ripere patiamini: neque imperatorum patrociniis (qui jamdiu, oratoribus quibuſdam adjutores adſciti, Reipublicae ſtatum evertunt) neque hoſpitum ſolicitationibus (quos quidem nonnulli ſubornant et, quamvis legum in gerendis magiſtratibus violatarum ſint rei, judicio tamen liberantur) *nemini, inquam, de hâc veſtrâ poteſtate quicquam concedite.* Sed quemadmodum in praelio puderet vos ordinem et ſtationem, à duce aſſignatam, deſerere; ita etiam et nunc pudeat ab eo loco migrarè, in quo à legibus conſtituti eſtis hoc ipſo die, publicae libertatis propugnatores.

4. Illud etiam (Judices) memoriâ quàm tenaciſſimè cuſtodite, omnes reliquos cives veſtrae fidei et tutelae Rempublicam credidiſſe; quorum alii quidem hodiernae interſunt cauſae, alii verò abſunt rebus privatis occupati. Quos vos ſummâ reverentiâ proſecuti et ſacramenti legumque memores, ſi Cteſiphontem et à legibus et à veritate civitatiſque commodo maximè alienum decretum tuliſſe apertè evicerim, abrogate Athenienſes plebiſcita legibus repugnantia, dominationem popularem civitati confirmate, eos, qui in gerendâ Republicâ nec legum ſanctitati, nec veſtro, nec communi commodo conſulunt, gravi ſupplicio coercete. Tum denique ſi eo animo affecti orationem meam audieritis, certò novi vos juſtitiae ſacramentoque, quo obſtricti eſtis, congruentem, Reique publicae vehementer utilem, ſententiam pronuntiaturos.

5. Jam verò de universâ accuſatione ſatis multa

me praefatum eſſe confido. De legibus autem, quae contra eos qui reddendis rationibus ſunt obnoxii ſtatuuntur, et contra quas hoc decretum tulit Cteſiphon, pauca ſubjungam Superioribus enim temporibus nonnulli ſummis officiis functi, et vectigalibus curandis praefecti, quamvis (oratorum quorundam ope, quos tum à plebe tum à Senatu *adminiſtros* ſibi adſciverant) turpiſſimum lucrum feciſſent, tamen laudibus ſuis et praeconiis *per urbem priùs decantatis* ne magiſtratûs geſti rationem redderent, multò antè praecavebant. Cùm ii igitur in diſquiſitionem vocarentur, accuſatores quidem, ſed multò magis judices, in maximam dubitationem et anguſtias redacti erant. Multi enim eorum, qui adminiſtrationis ſuae rationem reddere tenebantur, cùm manifeſtò repetundarum et ſordidiſſimi peculatûs arguerentur, è judiciis tamen evaſerunt. Quod mihi ſanè non mirum videtur. Opprobrio enim, opinor, judicibus eſſet, ſi idem ille, de quo nuper in ludis publicis praeconium fieret, quòd virtutis ergô et juſtitiae aureâ à populo coronâ donaretur, in eâdem urbe, forſan etiam et eodem anno, certè non ita multò poſt, furti causâ repetundarum damnatus è foro exire videretur. Quocirca judices *hâc neceſſitate preſſi*, non prout criminis turpitudo poſtularet, ſed quo civium pudori conſuleretur, ſententiam ferre cogebantur.

6. Haec cùm legiſlator aliquis animadvertiſſet *incommoda*, legem ſanè optimam rogavit, quae, ne reddendis rationibus obnoxii coronâ donentur, diſertè ve-

tat. Sed quanquam ea fuerit legiſlatoris cautio et prudentia, excogitantur tamen *callida* quaedam et *veteratoria* verborum *aucupia*, quae vim legis et authoritatem eludunt: quorum niſi quis certiores vos faciat, imprudenter eritis decepti. Eorum enim nonnulli, qui rationis reddendae judicio obſtrictus coronâ donant, naturâ quidem ſunt moderati (ſiquis tamen eorum moderatus dici poteſt, qui ſcita legibus adverſa conſcribunt;) ſed rei *ſuapte naturâ* turpi *honeſtum* quoddam *integumentum* praetendunt. Decretis enim *ſimile huic* aliquid infarciunt, ſe velle eum, qui adminiſtrationis ſuae quaeſtionem debet ſubire, coronâ donatum iri, poſtquam rationes retulerit: et tamen civitas aequam utrobique patitur injuriam; praeciduntur enim praeconiis et coronis *illae, quae exigendae erant*, rationes. Qui verò iſtiuſmodi decretum facit, concilio innuit, ſe quidem contra leges id ſcripſiſſe, delicti verò ipſum pudere. Cteſiphon verò et legem illam de rationibus reddendis latam tranſgreſſus, et excuſationem (cujus jam nunc memini) omittens, ſcito juſſit Demoſthenem, priuſquam officio defunctus fuerit, priuſquam rationes retulerit, coronâ donari.

7. Aliam porro, Athenienſes, excuſationem et quae aliquantùm cum ſuperiore pugnat, afferent: dicentque quòd cuicunque ex plebiſcito demandatum fuerit negotium, is non magiſtratum ſed tantummodò curationem quandam et adminiſtrationem obierit. Magiſtratus verò appellant eos, quos Theſmothetae in

templo Theſei ſortitione factâ conſtituunt; eos praetereâ (nempe exercitûs Praefectos, equitum magiſtros) caeteroſque id genus Magiſtratus) quos populus in comitiis per ſuffragia declarat: reliqua verò omnia munera, negotia eſſe et occupationes per decretum mandata. Contra vero has quaeſitas excuſationes legem veſtram ob oculos dabo, quam vos ipſi, ne ſpecioſis hiſce commentis ulla praeberetur occaſio, ſanxiſtis. In eâ enim diſertis verbis ſcribit legiſlator, *omnia illa munera quae populi ſuffragiis ſciſcuntur* (advertite quaeſo ut ſub uno nomine cuncta, quae populi ſuffragiis ſciſcuntur, comprehendat) *magiſtratus eſſe*: quibus addit *eos etiam qui aliquam in civitate adminiſtrationem ultra triginta dies obeunt*, *eos praeterea qui publicis operibus praeſunt*, *et eos denique qui juris dicendi poteſtatem accipiunt*: Demoſthenes autem muris reficiendis eſt curator, unus ex ſummorum operum magiſtratibus; operibus item Praefecti omnes juris dicendi authoritatem habent. Et hos quidem omnes non rem adminiſtrari, ſed magiſtratum gerere jubet *lex*, poſtquam in judiciali foro fuerint probati: ſiquidem nec magiſtratus qui ſorte ſunt delecti, niſi bene cogniti priùs et ſpectati, ad officii munus exequendum admittuntur. Jubet etiam eos, uti et omnes alios magiſtratus, apud tabularum cuſtodes et ratiociniorum praefectos in codices referre rationes. Ut igitur me vera dixiſſe cognoſcatis, recitentur leges.

LEGES.

8. Cum igitur, Athenienſes, officia illa publica, quae Magiſtratus appellat legis ſcriptor, iſti curationum nomine ſignent et nuncupent, veſtrum eſt eorum impudentiae leges opponere. Facite etiam ut ſciant vobis non gratum eſſe callidum ſententiarum artificem, qui *ſubdolis*, verborum *aucupiis* leges labefactare confidit. *Immo ſentiant* quantò in dicendo ſit praeſtantior, qui legibus contraria decreta perſcribit, vos tantò acriùs in eum concitari et incendi. Debet enim oratoris vox cum legibus latis conſentire: ubi verò aliud dicit lex, aliud orator, veſtrum eſt ſecundum legis aequitatem ſententiam ferre, non ut perdita iſtius ſuadet impudentia.

9 De illâ verò inexpugnabili ratione, quâ mirè adeò ſe effert Demoſthenes, pauca praemittam. Sic enim ille diſceptabit, muris reficiendis me eſſe curatorem fateor: ſed in civitatem de meo centum minarum impenſam feci, et aedificium amplius multò atque ornatius extruxi. Quid igitur eſt cauſae cur rationes à me exigantur, niſi quis benevolentiae ſuae rationem reddere ſit obſtrictus. Sed excogitatas haſce argumentationes diluet mea reſponſio, quam quidem valdè aequam et utilem *omnes uno ore libenter agnoſcetis*. In hâc enim civitate tam magnâ et perantiquâ nemo ex iis, qui in qualicunque publico munere verſantur, rationibus reddendis eſt ſolutus. Quod vobis primùm

explicabo in iis quae maximè miranda et ſupra ſidem videantur. Sacerdotes enim ſive mares ſive foeminas, et omnes eos etiam qui ad Deos pro vobis, honorario tantùm aliquo accepto, ſupplices accedunt, rationes referre jubet lex. Quibus inſuper adjungit familias etiam, quales ſunt Eumolpides, Ceryces, aliique omnes ejuſdem generis. Praefectos item triremium hoc judicio teneri jubet, immo eos qui non publicam pecuniam tractant, non multum à cenſu veſtro furantur, nihil interim de ſuo impendunt, veſtroſque tantùm nummos aerario reddunt, cùm ſuos erogâſſe impudenter jactitaverint; eos, inquam, quos patrimonia ſua ad veſtram gratiam conciliandam expendiſſe, nemini non eſt compertum. Neque tantùm triremium Praefecti, ſed maxima quoque, quae in civitate ſunt, concilia ſub hanc judiciorum cenſuram veniunt. Jubet enim lex ipſum Areopagitarum conſeſſum rationes ſuas apud aerarii cuſtodes in tabulas referre, eoſque maximarum et graviſſimarum cauſarum arbitres veſtris calculis ſubjici. Ipſius igitur Areopagi Senatores *ante relatas rationes* coronâ donari non ſolent. Nec enim *donationem hanc*, quanquam in honorem illum conſequendum vehementer admodum annitantur, *ambiunt*: ſiquidem iis non ſatis eſt ſiquis peccatum non admiſerit, ſed ſi peccaverit, acriter caſtigant. Veſtri autem oratores luxui indulgent, licentiâque impunè exultant. Poſtremò concilium Quingentorum reddendis rationibus obnoxium fecit legiſlator. Et adeò vehementer

iis, qui rationes nondum retulerunt diſſidit, ut in initio legum diſertè vetuerit Magiſtratum, rationibus non relatis, peregrè proficiſci. Cavendum nempe duxit, ne fortè publicis rebus et pecuniis malè adminiſtratis et proditis, in fugam ſe conjiceret *Magiſtratus*. Rurſum vetat etiam nequid de patrimonio ſuo conſecret, nequod in Deorum templis donum ſuſpendat, vetat ne adoptetur, ne quem bonis ſuis haeredem inſtituat, aliaque permulta, antequam rationes ab eo ſint relatae. Uno *ut dicam* verbo, facultates eorum, qui officii ſuſcepti rationem nondum reddiderunt, pro pignore detinentur, donec de adminiſtratione ſuâ retulerint. Sed ſit quiſpiam qui nihil ex pecuniâ publicâ aut accepit aut inſumpſit, magiſtratu tamen aliquo interim functus: etiam hunc jubet lex rationes apud theſauri cuſtodes referre. Quomodo autem ille, qui nihil ex aerario aut ſumpſit aut impendit, civitati rationem referre debeat, paulò infra lex ipſa oſtendit. Jubet enim hoc ipſum tabulis inſcribi, quòd neque quicquam à civitate recipiſſet neque erogâſſet. In hâc enim civitate nihil eſt quod ſub examen non veniat, nihil quod à diſquiſitione ſit immune, nihil denique de quo non *exquiſitiſſima* fiat perſcrutatio. Ut tamen haec vera eſſe pernoſcatis, legis ipſas audite.

LEGES.

10. Cùm igitur in hoc magnificè ſe jactabit Demoſthenes, dicetque ſe propter largitionem, *quam in*

civitatem de ſuo fecit, rationibus referendis non eſſe obnoxium, *huic defenſioni* ſic occurrite: oportebat te tamen, ô Demoſthenes, ratiocinatorum praeconi permiſiſſe, ut pro more, ſiquis vellet, ad accuſandum citaret. Permitte quaeſo ut civium aliquis tecum arguat, te *non tantùm* nihil de tuo contuliſſe, ſed ex decem illis talentis, quae ad muros reficiendos à civitate accepiſti, ſatis pauca impendiſſe. Ne *quaeſo* gratiam hanc et laudem liberalitatis tibi *ita inſolenter* arroga; ne judicibus liberam ſententiam per vim eripe, nec in gerendâ republicâ leges antecede ſed ſequere. Haec enim ſunt quae populi jura et poteſtatem firmant et tutantur. De his igitur futilibus eorum cauſis et commentis ſatis multa me dixiſſe cenſeo. Quòd autem, ubi Cteſiphon hoc ſcitum ſcripſit, Demoſthenes revera nondum rationes retulerat, cùm jam tum et aerario theatrali et muris reficiendis praefectus eſſet, ex tabellis publicis evincere conabor. Recita igitur quo Archonte, quo menſe, quo die, quo denique in conventu theatralis pecuniae in adminiſtratio Demoſtheni mandaretur, ut *perſpicuè videatis* eum in medio magiſtratu verſatum fuiſſe, cùm coronam *Cteſiphontis* decreto conſecutus eſſet.

SUPPUTATIO DIERUM.

Quanquam igitur nihil ampliùs probavero, aequiſſimo jure causâ caderet Cteſiphon: neque enim mea accuſatio, ſed publici libelli eum arguunt et condemnant,

11. Superioribus ſanè diebus Cuſtos à civitate erat delectus, qui in ſingulis tribuum imperiis reditus et vectigalia in publicas tabulas ratione initâ, referebat. Sed cùm tantam in Eubulo fidem reponeretis, omnes deinceps, ante legem illam Hegemonis, theatrali pecuniae populi ſuffragiis praepoſiti, commiſſam ſibi habuerunt publicarum rationum curam et pecuniarum cuſtodiam: quin et armarii fabricatio, navalium inſuper et viarum curatio iis erat commendata: ii denique totam quaſi civitatis adminiſtrationem *apud ſe* fermè *depoſitam* obierunt. Et hoc equidem dico non ut eos quoquo modo redarguam aut incuſem, ſed id duntaxat velim evincere, quòd legiſlator neminem, infimo licet magiſtratu eſſet functus, ante rationes redditas coronâ donari permittat. Cteſiphon verò Demoſthenem, qui tum omnes unà magiſtratus gerebat, ſine omni haeſitatione coronâ donandum eſſe decrevit.

12. Ut autem *liquidò conſtet* eum muris reficiendis, cùm hoc decretum ſanxit Cteſiphon, praefectum fuiſſe, etiam et pecuniae publicae cuſtodem et coactorem, (quales ſunt caeteri magiſtratus) judiciorum denique quaeſitorem, ipſum Demoſthenem et Cteſiphontem hujuſce rei teſtes producam. Chaerondâ enim Archonte, *Thargelionis* vigeſimo nono die in concione ſcitum fecit Demoſthenes, ut ſecundo itemque tertio die *Scirrophorionis* Tribus omnes in concilium coirent: edixit praeterea, ut ſingulae Tribus viros, qui muris reficiendis et pecuniae miniſtrandae praefecti

eſſent, eligi curarent. Et in hoc ſanè optimè ſe geſſit *Demoſthenes*; ut certi homines Civitati praeſtò eſſent, à quibus pecuniae impenſae rationem poſſet repetere. Lege itaque decreta.

DECRETA.

13. Quin verò ille ſtatim ex contrario reſpondebit, ſibi neque ſorte neque populi ſuffragiis murorum curationem obtigiſſe. Et in hoc Cteſiphon et Demoſthenes permultùm ſanè morabuntur. At mea *oratio* brevis admodum erit et perſpicua, et quae artificia iſtorum ac fallacias ſtatim refellet. Sed priuſquam *illuc perrexero*, mihi pauca quaedam praefandi veniam date. Tria ſunt apud nos, Athenienſes, Magiſtratuum genera: ex quibus quidem illud quod ſorte aut populi ſuffragiis confirmatur, nemini non ſatis innoteſcit. Alterum genus Magiſtratuum eſt, qui civile aliquod munus ultra triginta dies tractant, et quibus aliquod ex operibus publicis eſt commiſſum. Tertium verò diſertè conſtituit lex, *et caeteri*, inquit, *omnes qui, electione creati, juris dicendi poteſtatem habent, Magiſtratu, poſtquam ſpectati fuerint, fungantur*. Si igitur excipiuntur illi qui vel ſorte vel ſuffragiis ſunt creati, ſupereſt ut ii, quos Tribus tribuumque trientes, et pagi Attici ex ſuis ad pecuniam adminiſtrandam aſſignant, magiſtratus ſint delecti. Et hujuſcemodi ſit *electio*, cùm, uti nunc, aliquid *per decreta* tribubus ſit mandatum, *nempe* vel foſſas extruere vel

triremes fabricari. Et ut omnia haec ſciatis eſſe vera, recitentur vobis leges.

LEGES.

Meminiſtis, Judices, praeceptum eſſe iis, qui ex tribubus fuerint delecti, magiſtratûs, poſtquam in Judiciali foro probarentur, officio fungi. Tribus verò Pandionia Demoſthenem muris reficiendis praefecit, cui curationis nomine ad operis *ſumptum* decem propemodum talenta donavit civitas. Alia vero lex disertè vetat magiſtratum, rationibus nondum relatis, coronâ donari. Orator verò iſte, nullâ iſtiuſmodi excuſatione praemiſsá, ſcito juſſit Demoſthenem, priuſquam rationes retulerit, coronari: *In quem certè acerrimè animadvertetis, ſiquidem* juxta leges ſententiam ferre ſacramento eſtis obſtricti.

14. Jam demum et legibus et decretis ipſiſque adverſariis in teſtimonium adductis, crimen comprobavi. Nec fieri poteſt ut quiſpiam violatarum legum reus manifeſtiùs convinci queat. Nunc verò vobis inſuper oſtendam, etiam et ipſam coronae praedicationem, *Cteſiphontis* juſſu, contra leges habitam fuiſſe. Disertis enim verbis jubet lex, coronam, quam donat Senatus, in Curiâ, quam verò populus, in Concione promulgari: omnem verò alium planè excludit locum. Recita legem.

L E X.

Audiiſtis legem, Athenienſes, aequam ſanè et praeclaram. Oratoris enim (ut opinor) officium eſſe duxit legiſlator, ut gratiâ et honore, quo à civitate ſuâ *affectus eſſet*, contentus frueretur, non ut apud exteros ſe magnificè jactans laudes et praeconia turpiter captaret. Atque ea quidem erat legiſlatoris *ſententia*; à quâ quantùm diſceſſerit Cteſiphon, ſcito recitato facilè ſentietis.

D E C R E T U M.

Vidiſtis Athenienſes, legiſlatorem coronae, quae à populo donaretur, praedicationem in Pnyce *loco concionis legitimo*, nuſquam verò alibi fieri, juſſiſſe. Cteſiphon autem in theatro *eam fieri edixit*, non tantùm lege violatâ, ſed loco etiam commutato; neque Athenienſibus in concionem congregatis, ſed novis tragoedis fabulas agentibus; neque porrò coram populo, ſed Graecis; ut ii nobiſcum aequè ſciant qualem virum tam amplo honore, tam ingenti reverentia proſecuti ſumus.

15. Cùm igitur manifeſtè adeò decretum contra leges tulit *Cteſiphon*, Demoſthenem *conſilii ſocium* ſibi mox adſciſcet, quomodo fallaciâ et callido quodam artificio leges eludat: ego autem iſtorum aſtutias palam jam explicabo, ne vobis fortè imponant. Inficiari enim non poſſunt, quin lex diſertè prohibeat eum,

qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari: adducent verò, quâ ſe *ſatis* defendi *arbitrantur*, legem Dionyſiacam; atque hujus ſanè certam quandam partem *callidè* excerpent, quò aures veſtras *faciliùs* decipiant judiciumque pervertant. Legem denique proferent, quae ab hâc *hodiernâ* causâ quam maximè aliena eſt: dicentque, duas eſſe leges de coronae promulgatione conſtitutas; quarum una quidem, illa nimirum jam antè à me laudata, apertè vetat de eo, qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari; ſed tamen altera eſt (uti aiunt) huic prorſus contraria, quae in theatro, tragoedis ibi tum agentibus, praeconium fieri, ſi populus ita ſcitum fecerit, permittit. Et juxta hanc legem inquiunt decretum tuliſſe Cteſiphontem.

16. Ego verò, ut *diluam* iſtorum fallacias, legem veſtram in patrocinium meum advocabo: ad quam quidem tota haec mea accuſatio *quaſi vindicem quandam* ſe ſedulò convertit. Si enim revera talis in civitatem veſtram conſuetudo irrepſerit, ut leges irritae inter ratas referrentur, duaeque inter ſe repugnantes de eâdem re conſcriberentur, quid de veſtra republicâ ſentire poſſit quiſpiam, cùm eandem rem et jubeant ſimul leges et prohibeant? Sed haec ita ſe non habent, neque unquam erit apud vos tanta legum confuſio et diverſitas, *ut confligant et collidantur*: quin nec legiſlatori, qui populare imperium conſtituit, res illa non erat curae. Diſertè enim Theſmothetis edixit, ut

unoquoque anno leges in concione recenſerent, diligenti perquiſitione habitâ ſiqua lex alteri contraria eſſet ſcripta, ſiqua etiam olim abrogata inter ratas *haberet locum*, ſi denique alicubi eſſet pluſquàm una de eâdem re ſancita. Jubet eos praeterea, ſiquid hujuſmodi invenerint, ad decem Heroum ſtatuas in tabulis deferre; *jubet* civitatis principes concionem advocare, et nomina eorum, qui leges illas ſanxerint, aſcribere; *jubet denique* Praeſidum Praefectum populo permittere, ut unam legem aut alteram ſuffragio praeferrent: ita aliae hoc modo refixae, aliae erant confirmatae, ut una tantùm de eâdem re conſtituta eſſet lex. Recita leges.

L E G E S.

Si igitur vera eſſet, quam illi aſſerunt, oratio, duaeque de praedicatione ſtatuerentur leges, putarem certè, cùm diligenti adeò perquiſitione à Theſmothetis deprenſae eſſent, iiſque qui eas tulerint per civitatis Principes redditae, neceſſarium fuiſſe, ut altera ex legibus tolleretur. Sed cùm nihil tale quicquam factum videmus, apertè ſatis conſtat eos non tantùm falſa ſed etiam iſta, quae nullo modo fieri poterant, *impudenter* aſſerere.

17. Unde verò artificioſam hanc fallaciam eruerint, vobis oſtendam, ubi quam ob cauſam leges illae, quae ad theatralem praedicationem ſpectant, rogabantur, pauca fuero praefatus. Cùm enim ludi Tragici

in urbe celebrarentur, quidam coronae praeconium, veniâ à populo non impetratâ, fieri juſſerunt: quorum quidem alii *in excuſationem ſuam* nuntiabant quòd à contribulibus ſuis, alii quòd à municipibus coronam accepiſſent. Alii rurſus, audientiâ per praeconem factâ, ſervos ſuos domeſticos libertate donabant, et in hujuſce manumiſſionis teſtimonium Graecos adhibebant. Ad haec porrò (quod maximè erat invidioſum) quidam pro gratiâ et hoſpitio, quo ab exteris civitatibus eſſent accepti, perfecerunt ut praeconium fieret ſe à populo, putà fortaſſe Rhodio vel Chio vel alio quocunque, virtutis ergô et magnanimitatis coronâ donari. Et in his quidem patrandis aliam prorſus *inſiſtebant viam*, quàm ii, qui à Senatu veſtro vel populo coronantur, *ſolent*; neque enim aut veſtrum omnino conſenſum et decretum conciliare aut de vobis bene mereri *ſtudebant*; ſed ipſi ſine veſtrâ veniâ *ingratiis* ſibi praeripiebant *coronam*. Hinc proceſſit, ut ſpectatores, ludorum praefecti et hiſtriones interturbarentur; ii autem, qui in theatro praedicabantur, laudem multò majorem conſequerentur, quàm ii quibus coronam donavit populus. Hi quidem ſibi praeſcriptam habuerunt, in quâ, et nuſquam alibi, praeconium fieri deberet, concionem; de iis verò coram omnibus Graecis, qui *ad ludos confluxerunt*, praedicatum erat: et illi quidem veſtrum conſenſum veſtrumque ſcitum *ad praeconium faciendum* obtinebat, hi verò ſine utrovis *de ſe nuntiandum eſſe perfecerunt*.

Cùm haec quidem advertiſſet legiſlator, legem ſcripſit, quae neque cum eâ lege (de iis nempe qui à populo coronam accipiunt latâ) commune quicquam habet, neque eam reſcindit (in theatro enim, non concione, erat tumultus) neque legibus antiquis (quod nequaquam licet) adverſatur: ſed ad eos tantùm qui ſine veſtro populi ſcito à contribulibus ſeu municipibus ſuis coronâ donabantur, ad eos qui ſervos ſuos manumittebant, ad coronas denique hoſpitales *lex illa pertinebat* Quae diſertè vetat, nequis ſervum in theatro manumittat, nequis ſeu à contribulibus ſuis ſeu à municipibus ſeu alio quocunque coronatus *in theatro* praedicetur: alioqui *jubet* ignominiâ affici praeconem.

18. Cùm igitur lator legis apertè jubeat coronam, quae à Senatu datur, in curiâ, quae à populo, in concione promulgari; prohibeatque eam, quam contribules et municipes donant, in ludis Tragicis praedicari, nequis nimirum, coronis falſiſque praeconiis *quaſi* emendicatis, munificentiae et meritorum *in Rempublicam* famâ perfruatur: cùm eam prohibeat inſuper in hâc ipsâ lege à contribulibus aut municipibus aut alio quocunque, abſente populo et Senatu, nuntiari: his inquam omnibus remotis, quid reſtat niſi hoſpitales Coronae? Atqui jam quae me vera dixiſſe abunde ſatis evincat, magna argumenta ex ipſis legibus depromam. Jubet enim lex illam ipſam auream coronam, quae in theatro urbano promulgatur, ei, cui donabatur, ademptam, Minervae dedicari. At verò quis è

vobis populum Athenienſem tantae illiberalitatis damnare audeat? Non enim modo a communi omnium civium conventu, ſed et a privato quocunque abſit indoles tam parum generoſa, ut coronam, quam ipſe donavit, eodem tempore promulget, auferat et devoveat. At opinor ſanè conſecrationem, eò quòd corona eſſet hoſpitalis, fieri; ne quis exterae cujuſpiam civitatis benevolentiam aucupatus, animo a patriâ ſuâ alieno evadat. Illam enim, quae in concione praeconis voce pronuntiatur, nemo conſecrat: ſed liberè licet ei, cui donatio fit, poſſidere; ut non modò ipſe, ſed omnes etiam illius poſteri hoc quaſi monimentum in domo conſervantes, in rempublicam nunquam ſint degeneres et ingrati. Et hanc ob cauſam aſcripſit legiſlator, ne extera corona in theatro praedicaretur, *Niſi ita populus ſcitum fecerit*; ut ea civitas, quae ex noſtratibus aliquem coronâ vellet donare, miſſis ad populum nuntiis, veniam oraret: *hoc enim pacto* illum, cui ſit donatio, majorem vobis, quòd coronam promulgari permiſeritis, habere gratiam voluit, quàm iis à quibus accepit. Et haec vera eſſe ex ipſis legibus pernoſcetis.

L E G E S.

Cùm igitur, Athenienſes, iſti homines vos fallere conati dicant, in lege ſcriptum eſsè quòd, *Si populus ita ſciverit*, liceat iis *in theatro* coronari: mementote illis ita objicere, immo quidem fatemur, ſi alia quaevis civitas coronam donet; ſin autem populus Athenienſis,

conſtituitur locus in quo praeconium fieri debet, nam extra concionem praedicari apertè prohibent leges. Et ſi enim, *Cteſiphon*, quo ſpectant haec verba [*Nuſquam verò alibi*] univerſam diem diſceptaveris, nunquam hercle legitimum decretum à te latum fuiſſe evinces.

19. Jam verò pars accuſationis mihi ſupereſt *prolixior*, in quâ acerrimum ſtudium poſiturus ſum: quae quidem ea continet commenta, quamobrem Demoſthenem coronâ dignum arbitratur *Cteſiphon*. Ita enim in plebiſcito ſcribit, *Et jubeo praeconem in theatro coram Graecis nunciare, quòd Demoſthenes à populo Athenienſi coronâ donatur virtutis ergô et fortitudinis, et* (quod eſt omnium maximum) *quia tum dictis tum factis bene de republicâ mereri ſemper perſiſtit.* Jam verò ſimplex omnino et perſpicua in poſterum mihi erit oratio, et vobis, Auditores, judicatu facillima. Mihi enim accuſatori incumbit, ut hoc vobis compertum faciam, laudes eas, quae Demoſtheni tribuuntur, falſas eſſe; cùm neque optima civitati dicere unquam coeperit, neque jam facere perſeverat. Quòd ſi haec evicero, aequiſſimo jure causâ cadet Cteſiphon; cùm omnes leges disertè prohibeant, nequis in publicis decretis falſa perſcribat. Reo autem probandum incumbit, quod *noſtrae ſententiae* contrarium eſt. Vos igitur nobis eorum, quae utrinque afferentur, eritis Judices; *cauſamque noſtram*, quae ita ſe habet, *ex aequo dirimetis*.

20. Ego verò ad *totam* Demoſthenis vitam penitus enarrandam longiore multò oratione, *quàm nunc inſtituo*, opus eſſe arbitror. Quid enim iſta nunc commemorem, quae propter vulneris actionem, nempe contuſum caput, illi acciderunt, cùm in judicium apud Areopagum Demomelem Paeanienſem, conſobrinum ſuum, adduxit? Quid iſta quae in praefecturâ Cephiſodoti, cum claſſis in Helleſpontum proveheretur, *machinatus eſt*? quâ tempeſtate Demoſthenes, cum unus eſſet ex triremium principibus, praefectum in navi ſuâ circumduceret, ſimul cum eo victitaret, ſacrificaret, libaret (hâc ſcilicet illum benevolentiâ, pro neceſſitudine quae patri cum eo eſſet, dignatus) *poſtea tamen* non dubitavit, cùm lis ei de judicio capitis intenderetur, *eundem Cephiſodotum* accuſare. Quid iſta *refricem*, quae ei cum Midiâ interceſſerunt? quid tubera, quid colaphos, quos in orcheſtrâ, cùm ludi eſſet praefectus, accepit? quid *porrò exagitem* quo modo et injuriam, quâ ipſe erat affectus, et populi judicium in *templo* Liberi contra Midiam pronunciatum triginta minis vendiderit? Haec quidem et alia hujuſmodi complura libens praetereo, non quo vobis fallaciam intendere aut adverſarii gratiam aucupari velim; ſed vereor profectò ne à vobis hoc reſponſum feram, me quidem vera dicere videri, ſed valdè perantiqua, in ore vulgi et communibus proverbiis verſata. Jam verò, Cteſiphon, cujus famoſiſſima facinora ab auditoribus ita cognita ſunt et comperta, ut accuſatori potiùs ti-

mendum ſit, ne vetera et pervulgata recenſere quàm nequa in iſtum fingere exiſtemetur: utrùm oportuit, inquam, eum aureâ coronâ donari, an turpiſſimâ ignominiâ notari? utrùm oportuit te, qui et falſum et legibus adverſum decretum ferre auſus ſis, judiciorum authoritatem *impunè* contemnere, an civitati poenas dare?

21. De publicis verò criminibus planiùs paulò et apertiùs eloqui conabor. Siquidem audio Demoſthenem, cùm de iis dicendi *vices* fuerint conceſſae, quatuor vobis tempora jam tranſacta, quibus ipſe civitatem adminiſtrabat, dinumeraturum eſſe. Quorum utique primum illud conſtituit, quo tempore contra Philippum de Amphipoli bello contendimus: hoc verò tempus concludit pace illâ et ſocietatis bellicae foedere, quod ipſe unà cum Philocrate Agnuſio (ut ego infra vobis oſtendam) decreto confirmavit. Secundum autem tempus dicit eſſe illud, quo tutam tranquillamque pacem habebamus, nimirum ad eum uſque diem, quo, pace, quâ utebatur civitas, ſolutâ et diremptâ, idem iſte orator bellum denunciavit. Tertium verò, cùm bellum geſſimus, uſque ad infeliciſſimum illum in Chaeroneâ conflictum. Quartum denique, in quo jam verſamur. His dinumeratis, ſtatuit (ut mihi indicatur) provocare me et interrogare, utrius horum temporum illum accuſem, quando eum non optimè adminiſtráſſe rempublicam contendam et aſſeverem: quòd ſi reſpondere noluero, ſi detrectavero, ſi faciem meam

prae facti turpitudine obduxero, integumentum meum (ait) revellet, ad ſuggeſtum abripiet, reſponſum denique meum vi extorquebit. Ne igitur iſte viribus ita inſolenter ſe efferat et contendat, ut vos Judices ad cavendum praemoniti ſitis, deinde ut tibi, Demoſthenes, coram Judicibus caeteriſque, qui extra circumſtant, civibus, coram Graecis denique, quibus ſtudium fuit hodiernae cauſae intereſſe, reſpondeam (video verò tantam undiquaque hominum *multitudinem*, quanta ex omni aetatum memoriâ ad judicium publicum nunquam confluxit) tibi *inquam, Demoſthenes, in os tuum coram* reſpondeo, quòd omnium eorum quatuor temporum, in quae tute ipſe actiones tuas diſtinguis, arguo te et incuſo. Et ſi modò Dii immortales ita voluerint, ſi Judices cauſam noſtram pariter aequaliterque audiêrint et cognôrint, ſi demum ipſe ea, quae te *perpetrâſſe* probè pernovi, memoriâ complecti potuero, prorſus confido me Judicibus oſtenſurum eſſe, quòd Dii primùm deinde ii homines, qui juſtâ charitate et indulgentiâ rempublicam tractabant, civitati noſtrae ſalutem contulerint; quòd verò calamitatum et aerumnarum omnium author fuerit unus Demoſthenes. Et hunc quidem orationis ordinem perſequi inſtituo, quo eum uſurum eſſe accepi. Primùm enim loquar de primo tempore, deinde de ſecundo, deinde de tertio, poſtremo autem de iis rebus, in quibus jam verſamur.

22. Ad illam igitur pacem, cujus tu unà cum

Philocrate author extitiſti, *orationem* meam refero. Vobis enim licuiſſet, Athenienſes, priorem illam pacem cum communi omnium Graecorum concilio ſancire, ſi certi homines vobis permiſerant, ut legatorum reditum, qui nunc temporis â vobis miſſi ad communis illius concilii ſocietatem contra Philippum Graecos cohortabantur et excitabant, expectaretis: *licuiſſet* exiguo temporis proceſſu imperium Graeciae communi omnium conſenſu obtinuiſſe. Sed ea omnia e manibus veſtris exciderunt propter Demoſthenem et Philocratem, propter turpiſſimas iſtorum ſordes et quaeſtus, quos dum nefariè facerent, foedus inter ſe inierunt, veſtraeque reipublicae peſtem machinabantur. Sin autem veſtrûm nonnullis raptim et derepente haec audientibus paulò incredibilior haec videatur oratio, caetera ſic attendite, quemadmodum, cùm in conceſſu de pecuniis jamdudum antè impenſis rationem repoſcimus, conſueviſtis: non raró enim falſum rationum opinionem habentes de domo prodimus; poſtquam verò eae initae fuerint et confectae. nemo eſt indolis adcò durae et pervicacis quin eâ ſententiâ diſcedat, ut, quodcunque ipſa rationum ſubductio convicerit, veriſſimum eſſe fateatur. Ita etiam et nunc *eâdem aequitate* hanc cauſam attendite. Et ſiquis è vobis hîc nunc congreſſis *jamdudum* in hâc opinione conſidat, Demoſthenem, conſiliorum omnium nefariorum, ſatellite atque adminiſtro Philocrate, nihil unquam pro Philippo dictitaſſe: *ſiquis* (*inquam*) *ita perſuaſum habet,*

nec liberet me nec condemnet, priuſquam *ea quae dicenda reſtant* audierit: id enim injuſtum eſſet et periniquum. At ſi bonâ cum veſtrâ veniâ tempora breviter perſtringam et exponam, ſcitumque, quòd unà cum Philocrate fecit Demoſthenes, producam: ſi ipſa veritatis authoritas et ratiocinatio Demoſthenem coarguat et revincat, quòd complura cum Philocrate de primá illa pace et ſocietate decreta tulerit; quòd blanditiis ſupra fidem ſordidis et inauditis Philippum palpaverit; quòd legatos ab eo jam tum reverſuros non expectârit; quòd ſolus, quo minùs pax ea, quam cum Philippo ſanxiſtis, cum communi Graecorum conceſſu comunicaretur, perfecerit; quòd author denique vobis extiterit, ut Cerſobleptes Thraciae rex, amicus populi Athenienſis et ſocius foederatus, Philippo in mancipium traderetur: ſi haec omnia, *inquam*, luculenter evicerim, ſinite me per Deos immortales rem hanc aequiſſimam à vobis impetrare, ut Demoſthenem hoc tempore, quod è quatuor primùm eſt, Rempubl. non bene tractâſſe fateamini. Inde verò ordiar, unde facillimè ſequi poſſitis.

23. Decrevit Philocrates, ut nuntios et legatos de pace et ſocietate mittendi copia daretur Philippo. Scitum hoc, quaſi legibus contrarium, in jus vocatur: dies judicii appropinquat; accuſat Lycinus qui dicam ſcripſerat, cauſam dicit Philocrates patrocinium ſuſcipit Demoſthenes, *judicio* emergit Philocrates. Poſt haec ſubiit tempus illud, *quo* Themiſtocles *erat* Ar-

chon: curiam intrat ſenator Demoſthenes, cùm neque eſſet delectus ſorte neque ſuffectus; ſed callidis quibuſdam conatibus et ſordidis largitionibus *locum eum* nundinatus eſt, ut (quomodo res ipſa oſtendit) Philocrati tum dicendo tum comprobando operam ſuam navaret. Expugnat enim alterum plebiſcitum Philocrates, in quo jubet decem legatos decerni, qui à Philippo peterent, ut caduceatores, qui pro ſuo arbitratu de pace agerent audirentque, vellet mittere. Ex his unus erat Demoſthenes; qui cùm illinc eſſet reverſus, pacem maximè commendavit et ſuaſit, eademque ac caeteri legati referebat; et ſolus tamen ex omni ſenatorum numero foedus cum caduceatore et legatis à Philippo miſſis feriendum eſſe edixit, ſimilia planè, ac quondam ſocius ſuus Philocrates, decernens: ille enim poteſtatem dedit, ut caduceatores et legati huc à Philippo mitterentur; hic autem cum iis foedus confirmat. Jam verò de iis, quae mox dicturus ſum, attento animo ſummâque cum vigilantiâ quaeſo advertite. Multa enim cum Demoſthene ſolo et Philocrate (nihil enim ei interceſſit cum caeteris legatis, qui quidem haud ita multò pòſt, facta rerum viciſſitudine, à Demoſthene invidiosè delati calumniiſque circumventi erant) occultè jam agebat *Philippus:* nec mirum profectò, ſiquidem ii legationem ſimul obibant, plebiſcita ſimul ſcribebant. Primùm itaque *perfecit* (*inquam*) ut legatos, qui à vobis miſſi Graecos in Philippum concitabant, non expectaretis; ut pri-

vatam cum Philippo pacem, diſtracto ab hàc ſocietate atque excluſo reliquorum Graecorum conceſſu, faceretis. Deinde ut non ſolùm pacem ſed etiam et belli ſocietatem cum Philippo coiretis; ut, ſiqui à veſtrae plebis cauſa ſteterint, animo caderent ſalutique quam maximè deſperarint cùm vos ſibi quidem claſſicum canere et ad arma ipſos inſtigare atque incendere, domi vero non modò pacem ſed et belli ſocietatem etiam decernere viderent. Poſtremò autem, ut Cerſobleptes Thraciae rex neque in pacis neque in societatis conditionem acceptus eſſet: *nec verò ſatis habuit foederibus illum excludere*, niſi etiam et aciem contra eum inſtrui et ductari curaret.

24. Et quidem qui haec pecuniis datis emebat et conduxit, non inique fecit neque cuiquam injurius erat Philippus (nihil enim vetuit quin, priuſquam ſacramenta et foedera confirmarentur, commodis ſuis ſerviret) iſti vero qui ea, quae praeſidio eſſent civitati, abalienabant hoſtique nefarie prodebant, iſti (inquam) irâ omnium et capitali odio erant digni. Is enim qui nunc Alexandro, tunc Philippo infenſum ſe eſſe jactitavit, quique hoſpitium Alexandri mihi exprobat *Demoſthenes*, civitatis opportunitatibus amiſſis et interceptis, decreto juſſit ut civitatis Principes octavo *Elaphebolionis*, quo die Aeſculapio *ſolenne* fieret ſacrificium, concionem haberent. *Juſſit ut in ſenatu de legatis audiendis*, antequam populus id ſciſceret, conſultaretur feſto die, in quo nemo unquam

aut patrum memoriâ aut noſtrâ quicquam tale fieri cognôrat. Tum cauſam quandam excogitat, *nempe* ut ſtatim ac legati à Philippo huc acceſſerint, res illae, de quibus cum eo tum agebat populus in conſultationem quàm ocyſſimè venirent. *Eo pacto* et concioni multò ante perſuaſit, ut de legatis, qui nondum aderant, *benignè ſentiret*, et veſtras opportunitates praecidit et intercepit: rem ipſum verò *interim quàm* maximè poterat, maturabat et urgebat, ut vos ſoli privatam pacem faceretis, ne fortè, legatis domum reverſis, caeteros omnes Graecos in illius ſocietatem adſcriberetis. *Brevi* poſt tempore aderant à Philippo legati, veſtri autem, Athenienſes, ſunt profecti ut Graecos contra Philippum hortarentur et incenderent. Deinde alterum etiam expugnat plebiſcitum Demoſthenes, in quo decernit, ut vos non tantùm de pace ſed et de ſocietate etiam belli quàm citiſſimè poſt Bacchanalia peracta (nempe decimo octavo et nono die) legatorum reditu non expectato, ſtatuatis et conſultetis. Me autem vera dixiſſe, decreta ipſa vos docebunt.

D E C R E T A.

25. Quamprimùm igitur praeterierant Bacchanalia, habitae ſunt conciones *duae*: quarum in primâ, decimo octavo die advocatâ, recitabatur decretum ſociorum commune: cujus praecipua capita ego breviter ſummatimque deſcribam. Primum itaque decer-

nebant, ut de pace tantùm à vobis conſultum eſſet: ſocietatis verò nomen praeteribant, non quòd obliti eſſent, ſed quòd pacem illam neceſſariam magis quàm honeſtam arbitrarentur. Deinde Demoſthenis conatibus rectâ ibant obviam, et *ad eum modum conſilia ſua dirigebant*, quo ſordes illius et turpiſſimos, quaeſtus praecîderent: decreto *enim* aſcripſerunt, ut Graecis, qui vellent, intra tres menſes in eandem columnam unà cum Athenienſibus referri, et in ſacramenti foederiſque ſocietatem adſciſci liceret. *Eâ quidem ratione* res duas maximas multò antè occupabant et praevertebant: primùm *enim perſecerunt*, ut trimeſtre ſpatium, quod Graecis ad legatos Athenas mittendos ſatis eſſet, daretur; deinde eo pacto communem omnium Graecorum conventum gratiâ et benevolentiâ vobis devinxerunt, ut ſi fortè violarentur foedera, neque ſoli neque imparati ad pugnandum aggrederemini: qui nunc, Demoſthenis culpâ, miſerrimus eſt civitatis veſtrae ſtatus. Me autem vera dicere, ex ipſo decreto facilè ſentietis.

DECRETUM SOCIORUM.

26. Decretum hoc aſſenſu meo me comprobâſſe libens confiteor *comprobabant* et ii omnes, qui in priore illo conventu concionem habebant: populus verò, cùm diſceſſit, in eâ fuit ſententiâ, fore quidem pacem; de belli autem ſocietate ut conſultum eſſet, cùm jam tum Graecos ad arma concitaret, ſuis com-

modis non ita conducere: pacem autem cum Graecis omnibus communicatam iri *conjectabant*. Nox interfuit: poſtridie in concionem convenimus. Tum verò ſuggeſtum praeoccupans Demoſthenes, nemini aliorum dicendi copiâ permiſſâ ait, ea quae heri dicerentur nihil quicquam profectura, niſi iis aſſentirentur, quos Philippus miſit, legati: neque ſe ſatis ſcire profeſſus eſt, quomodo pax, ſocietate exclusâ atque diremptâ, *confirmari* poſſit. Non enim oportet, inquit, ſocietatem à pace *dirumpere* (quod quidem vocabulum, propter invidiam et acerbitatem tum dicentis tum ipſius nominis, mihi in memoriâ haeret) neque Graecorum moram et cunctationem praeſtolari; ſed vel eos confeſtim bellum intendere, vel *nos* pacem privatam confirmare. Et tandem Antipatrum, quem in ſuggeſtum advocâſſet, de quibuſdam rebus interrogabat; cùm ei antea ipſe *Demoſthenes* indicâſſet, quae eſſet percunctaturus, quaeque contra civitatem reſponderet, inſtruxiſſet. Poſtremò autem haec valebant; ſiquidem dicendo extorſerit ea Demoſthenes, decreto comprobârit Philocrates.

27. Deinde etiam vigeſimo quinto die *Elaphebolionis*, priuſquam ultimam illam de ſacramentis et foederibus *cum Philippo firmandis* legationem obiret Demoſthenes, fecerunt (id quod reſtabat) ut Cerſobleptes unà cum Thraciae regno in deditionem *Philippi* eſſet redactus. Orator enim iſte, qui ſe Philippo atque Alexandro vehementer infenſum eſſe jactitat, qui

nunc vos, ut Macedonas faſtuosè aſpernemini conſputetiſque, acriter incendit, in Macedoniam bis (cùm ne ſemel id legitimè fecerit) legatus eſt profectus. Sed *ut ad rem redeam;* in concione (*inquam*) quae vigeſimo quinto die erat habita, inter ſenatores ſedens Demoſthenes (quem quidem in ordinem per fraudem et coitionem irrepſit) Cerſobleptem, ſocio et adjutore Philocrate, in ſervitutem tradebat. Clam enim et aſtutè praeter alia permulta hoc etiam adjecit decreto Philocrates (quod quidem calculo ſuo comprobabat Demoſthenes) ut, qui ex foederatis huic concioni intereſſent conſeſſores, Philippi legatis hoc ipſo die juſjurandum deferrent: à Cerſoblepte verò nullus tum adfuit conſeſſor. Cùm igitur decerneret foederatos, qui adeſſent, jusjurandum dare, Cerſobleptem, à quo nullus aderat conſeſſor, planè excluſit. Ut autem me vera dixiſſe ſciatis, recitetur vobis, quis eſſet qui decretum hoc conſcripſit, quis item Curiae Praeſes qui comprobavit.

DECRETUM.

CURIAE PRAESES.

28. Praeclarum mehercule, Athenienſes, *civitati* eſt *praeſidium* codicum et literarum publicarum cuſtodia: haec enim aeterna manet et immutabilis, neque unà cum iis, qui à Republicâ perfugiunt, unquam intercidit; ſed enim populo, quandocunque poſtula-

verit, videndi copiam facit, quinam ii ſint qui, cùm olim malè ſe gererent, nunc vice versâ virtutis ſpeciem prae ſe ferunt. Supereſt verò, ut Demoſthenis adulationem paucis perſtringam. Apparet enim Demoſthenem, cùm integrum jam annum ſenator eſſet, nullos unquam legatos ſedibus primis dignatum eſſe; ſed eo tantùm tempore *Philippi* nuncios hoc honore affecit, quibus quidem pulvinos ſubſtravit, puniceis ſtragulis *ſedes* inſtruxit, peripetaſmatis ornavit: primo denique diluculo iis in theatrum praeivit, adeò ut propter inſignem ſuam in blandiendo turpitudinem et nequiſſimam adulationem omnium ſibilis exploſus eſſet. Tum demum cùm Thebas conceſſerint, tria mulorum juga mercede pactâ iis vendidit, nuntioſque Thebas deduxit; *ita denique abjectè ſe geſſit*, ut civitatem *exteri omnes* magno cum riſu exciperent et illuderent. Ut verò ad propoſitum, *unde diverti*, redeam, recita mihi decretum de primis ſedibus *impertiendis* conſcriptum.

DECRETUM.

29. Hic igitur iſte aſſentator tam inauditus et permagnus, cùm priùs à Charidemi emiſſariis Philippi mortem ſciſcitatus eſſet, rem eam in ſomnis ſibi indicatum eſſe conſingit: Jovem ſcilicet et Minervam, quos toto die perjuriis laedit, ſermones noctu ſecum contuliſſe, interitum Philippi nunciâſſe, aliaque rerum eventa praecinuiſſe comminiſcitur. Die verò, ex quo

filia ſua defuncta eſſet, ſeptimo, priuſquam *interitum ejus* deſleviſſet, priuſquam exequias celebráſſet, corona redimitus et albo veſtitu indutus taurum mactabat, leges *patriae* et inſtituta violabat: *haec, inquam, perpetrare ſuſtinuit* homo miſerrimus, etiam unicâ filiâ, à quâ primùm ſalutaretur pater, amiſsâ et perditâ. Nec tamen infortunium ei exprobrandum velim; ſed id tantùm ago, ut mores hominis perſcruter et expendam. Qui enim pater eſt malus et alieno à liberis ſuis animo, bonus Reipubl. adminiſtrator nunquam erit; nunquam, qui animas amiciſſimas et ſummâ conjunctione ſibi devinctas chariſſimè non dilexit, vos prae caeteris aeſtimabit; nunquam, qui in privatis rebus malè ſe gerit, in publicis non iniquè verſabitur; nunquam denique, qui domi eſt improbus et nequam, in Macedonio erat legatus integer aut frugi; non enim animum, ſed coelum tantummodo mutavit.

30. Unde igitur in tam diverſas rerum facies ſeſe converterit (ad ſecundum enim tempus jam perveni) unde factum ſit ut Philocrates, conſiliorum omnium et ſtudiorum in Republicâ Demoſtheni ſocius et adjutor, laeſae majeſtatis poſtulatus fuerit et in exilium projectus, Demoſthenes verò interim alios complures in judicium citaverit; unde *acciderit denique, ut* perditiſſimus ille nebulo in aerumnas haſce omnes nos conjecerit, haec prae caeteris operae pretium erit diligenter attendere. Cùm primùm Philippus in Thermopylas penetravit, et Phocidis urbes praeter opinio-

nem omnium diripuit et vaſtavit, Thebanos verò praeſidiis amplioribus, quàm (ut vobis tum viſum erat) res veſtrae et utilitates ferebant, inſtruxit et munivit; vos agris exterriti caſtra moviſtis, et vaſa ſarcinaſque domum retuliſtis: ad haec maximâ invidiâ et calumniis vexabantur, qui de pace cum Philippo agebant, legati; praeſertim verò praecaeteris Demoſthenes et Philocrates, quippe qui non modò legationem obirent ſed et plebiſcita conſcriberent. Hoc ipſo tempore accidebat ut diſſidium inter Demoſthenem et Philocratem, eaſdem ferè ob res, de quibus eos diſſentire vos ipſi ſuſpicabamini, eſſet conflatum. Tantis enim motibus, tanto tumultu exorto, quibus acceſſerunt etiam vitia ei inſita et innata, conſilia ſua cautè jam et formidolosè agitabat Demoſthenes; et Philocrati, quòd largitionibus et pecuniis quas accepit eſſet conſcius, graviſſimè invidebat. Putabat porrò, ſi Philippi eorumque, quos legationis habuit collegas, accuſatorem ſe praeſtiterit, Philocratem ſine omni dubio periturum, caeteros omnes legatos in ſummam dimicationem adductos iri, ſe verò exiſtimationem omnium ſibi paraturum, et, quanquam eſſet amicorum proditor malus et infamis, animi in populum fideliſſimi ſpeciem habiturum. Cùm ii igitur, qui tranquillitatem urbis veſtrae impugnabant, haec advertiſſent, in ſuggeſtum perquam avidè accerſebant Demoſthenem, eum ex civibus ſolum integrum, ſolum quaeſtu immunem appellabant. Ille verò in concionem prodiens

malorum initium excitavit, belli et tumultûs *faces incendit.* Ille iſte eſt, Athenienſes, qui Serrium murum, Doriſcum, Ergiſcam, Murgiſcam, Ganos et Ganidem perveſtigabat; loca quorum vel nomina quidem poſt homines natos nemo cognôrat. Eò tandem res noſtras redegit, ut, ſi legatos non mitteret Philippus, civitatem noſtram illudi et contemni; ſin mitteret, emiſſarios et inſidiatores non legatos mitti praedicaret: ſin autem ex aliis quibuſdam civitatibus aequos et communes arbitros controverſiis noſtris *componendis* adhibuerit, nullum dicebat aequum arbitrum inter nos et Philippum dari poſſe. Halonеſum dedit *Philippus,* interdixit ille ne acciperetis, ſi *modò dederit,* niſi etiam et *dediderit*: de ſyllabis ſcilicet litigans et cavillatus. Poſtremò autem, cùm Ariſtodemum ſociosque ejus, qui per Theſſaliam et Magneſiam, contra pactiones pacis et conventa, copias in expeditionem eduxerant, coronâ donâſſet, pacem diremit, bellum conflavit, Reipublicae graviſſimam plagam inflixit.

31. At verò aeneis et adamantinis, ut ipſe jactat, muris, cùm Euboeos et Theganos ſocietate vobis conjunxit, regiones veſtras obſepſit. At ait, Athenienſes, in hâc re tres inſigniſſimas injurias vobis intulit, quarum eſtis omnes vehementer ignari. Quanquam verò ad maximam illam cum Thebanis ſocietatem impenſiùs feſtino, de Euboeis primùm, ut rectum in dicendo ordinem conſervem, pauca praefabor. Vobis enim, Athenienſes, graviſſimas ſaepe intulerunt inju-

rias tum Mneſarchus Chalcidenſis, pater Calliae et Tauroſthenes (quos hic noſter Demoſthenes pretio corruptus, *cives* Atticos audet decernere) tum Themiſon Eretrienſis, qui pacis tempore abripuit vobis Oropum. Horum verò omnium memoriâ ſponte depoſita, ſtatum ac in Euboeam Thebani, ut oppida ejus urbeſque in ſervitutem adducerent, tranſiiſſent, intra quinque dies claſſem *Euboeis* et pedeſtrium copiarum auxilia attuliſtis. Priuſquam verò triginta dies effluxerant, Thebanos foedere obſtrictos impunes demiſiſtis; Euboeâque jam in ditionem veſtram redactâ, urbes omnes et dominationem inſulae iis, qui eam veſtrae tutelae commendârant, ſummâ cum aequitate et fide reſtituiſtis: iniquum ſcilicet eſſe rati, cùm apud vos depoſita eſſet et collocata Reſpublica, veteres ſimultates recordari. At verò tantis veſtris beneficiis affecti Chalcidenſes, parem vobis gratiam haudquaquam reddebant.

32. Cùm igitur in Euboeam opem Plutarcho laturi tranſiretis, ſub primò ſanè tempore fictam erga vos amicitiam oſtentabant. Sed ſtatim ac in Tamynas permeavimus, et montem, cui nomen inditum eſt Cotylaeo, praetergreſſi fuimus, tum illico Callias ille Chalcidenſis (quem Demoſthenes, mercede correptâ, in pignus accepit) cùm videret exercitûs noſtri aciem in anguſtias quaſdam ita adduci et compingi, ut, niſi victoriam reportaremus, nullus eſſet *nobis* receptui locus, nulla aut mari aut terrâ auxilii ſpes, copias à

Philippo accerſivit, exercitum ex omni Euboeâ conflavit; *cùm haec, inquam, videret*, cum fratre Tauroſthene (qui nunc *nobis* omnibus manum benignè tendit et adblanditur) conjunctus et ſociatus, militibus, quos è Phocide idem frater conduxit et tranſmiſit, inſtructus, *vehementi impetu* in nos ruebat, quaſi qui *ad internecionem omnes* mactaret. Et profectò niſi Deorum aliquis ſingulari benevolentiâ exercitum veſtrum conſervâſſet, niſi equeſtres pedeſtreſque copiae acerrimè dimicâſſent, niſi hoſtilem aciem in Equeſtri illo apud Tamynas circo conſertâ manu conjunctiſque copiis fudiſſent, et poſt datam vobis fidem dimiſiſſent, periculum certè fuiſſet, ne civitas veſtra ad ultimam infamiam, ad extremum dedecus redacta eſſet. Non enim Diis adverſis pugnare, maximum eſt malum; ſed quando quis cum adverſariis indignis in dimicationem venit, ſi tum excidat victoriâ, gravior multò et duplo major ea erit calamitas. At licet vos tantas paſſi eſtis contumelias, cum iis tamen decidiſtis, iterum eos in gratiâ poſuiſtis.

33. Quanquam verò perfidiae veniam à vobis impetrâſſet Callias, brevi poſt tempore ad ingenium ſuum remigrabat. Cum enim ſe Euboicum concilium ad Chalcida convocare ſimularet, revera Euboeam contra vos praeſidiis firmabat, et ſummam ſibi dominationem arripere ſtudebat. Cujus quidem conſilii cùm Philippum fore adjutorem ſperaret, Macedoniam conceſſit: *ibi* cum Philippo familiariſſimè verſatus eſt, et

in amicorum ejus numero putabatur. Sed ob injurias Philippo factas profugit; et delatus ad Thebanos, in eorum fidem ſe dedit. Deinde iis itidem derelictis, cùm hinc inde vagus erráſſet, cùm crebriùs, quàm reciprocus patrii Euripi fluctus, ſe identidem revolviſſet, medius incidit in Thebanorum et Philippi inimicitias. Poſtremò cùm quid ſibi commodum factu foret prorſus neſciret. cùm aciem contra ſe inſtrui et ductari videret, hanc ſibi unicam ſalutis viam relinqui advertit, ſi Athenienſibus in ſociorum numerum ſe aſcribi effecerit, eoſque ſacramento obſtrinxerit, ut, ſiquis in eum incurſum fecerit (quod haud dubiè eventurum eſſet, niſi vos prohiberetis) auxilia mitterent. Haec itaque dum agitabat conſilia, legatos huc miſit Glaucetam, Empedona, et Diodorum illum curſu pollentem, qui quidem populo ſpem vanam et fallacem, Demoſtheni verò ejuſque affectatoribus mercedem attulerunt. Tria autem hoc uno tempore emebat et conduxit. Primò, ne ſocietatis ſpe excideret (nihil enim ei erat medium, ſi populus veterum injuriarum memor ſocietatem repudiaret, quin aut ex Chalcide fugam capere aut ibi obrutus et oppreſſus interire neceſſe habuerit; tantae in eum copiae à Philippo et Thebanis contractae ingruebant.) Secundò, mercede ad eum qui ſocietatem decrevit delatâ *effecit*, ne Chalcidenſes in communi conſilio Athenis convocato adeſſent. Tertiò deinde, ne tributa penſitarent. Neque ſanè ab hâc, quam diu ante ceperat, conjecturâ aberravit Callias,

neque eum propoſita conſiliorum ſuorum ſpes fruſtrata eſt. Enimvero Demoſthenes, qui in Tyrannos ſe adeò concitatum et infenſum fingit, quem optima civitati ſemper dicere ſcripſit Cteſiphon, Reipubl. opportunitates amiſit et vendidit: et in ſocietate hoc decrevit, ut *Chalcidenſibus auxilia mitteremus*; niſi quòd verba paulùm inverterit, et eorum loco, quo nequitiam ſuam obumbraret, haec appoſuerit, ut, *ſiquis in Athenienſes invaſerit, iis auxiliarentur Chalcidenſes.* Poſtremò autem Graecorum concilii jus, et vectigalia, ex quibus belli robora pendebant, prorſus vendidit, dum honeſtiſſimae orationis involucro turpiſſimam rem obtexit. Dicendo porrò id nobis vi quâdam perſuaſit, ut civitatem noſtram Graecis, qui inopiâ laborarent, ſtatim auxilium ferre, ſocietates verò cum ipſis poſt accepta beneficia paciſci ſemper debere crederemus. Ut autem ſciatis me vera dixiſſe ſume Calliae accuſationem et ſocietatem; et recita decretum.

DECRETUM.

34. Nondum igitur grave eſt et acerbum, quòd tantae civitatis opportunitates venderentur, quòd commmunis *Graecorum* concilii jus et tributa nefariò proderentur: hoc verò quod dicturus ſum multò magis indignum, multò magis atrox atque aerumnoſum videbitur. Eò enim contumeliae, eò inſolentiae et intemperantiae proceſſit Callias, eò ſordium et nundina-

tionis Demoſthenes quem ita amplè laudat Cteſiphon, ut decem illa talenta, quae vobis tributi nomine partim ab Oritis partim ab Eretrienſibus pendebantur, vobis ſcientibus, ſpectantibus, contuentibus ex occulto ſubduxerint; conſeſſores verò et conſiliarios, quos civitates *eae Athenas* ſolebant mittere, à vobis ſummoverint, et in Chalcida ad augendum illum quem vocant Euboicum conſeſſum trajecerint. Quibus verò fallaciis, quibus praeſtigiis id effecerint, non abs re erit attendere. Non enim jam miſit nuncios, ſed ipſe ad nos venit Callias; et poſtquam concionem ingreſſus eſſet, orationem habuit, quam quidem conſtruxit et elaboravit Demoſthenes. Dixit ſe ex Peloponneſo veniſſe; ibi nuper ſtipendii collectam, quae ad centum circiter talenta rediret, ad bellum cum Philippo gerendum exegiſſe: et putabat quantum unumquemque penſitare oporteret; Achaeos omnes et Megarenſes ſexaginta, urbes Euboicas tàlenta quadraginta; his verò opibus claſſem ornari poſſe, copiaſque pedeſtres comparari: eſſe etiam multos Graecorum alios, qui ad hoc ſtipendium colligendum nummos pro portione ratâ conferrent; adeò ut neque pecuniae neque militum ulla eſſet penuria. Et haec quidem manifeſta eſſe et in oculis omnium verſata; multa verò alia ſecretò atque arcanè tranſigi, quorum teſtes habuit ex civitate noſtrâ non paucos. Poſtremùm verò nomine compellabat Demoſthenem, et, ut aſſenſu ſuo ea quae dicta eſſent confirmaret, popoſcit. Ille verò grandi admodum in-

ceſſu et elatâ quâdam ſpecie in ſuggeſtum aſcendit, mirificè laudabat Calliam, et iis denique, quae ſecretò geri *dixit Callias*, ſe eſſe conſcium ſimulabat. De eâ verò quam in Peloponneſum, et eâ rurſus quam in Acarnaniam obierat legationem, ſe tum ad populum referre velle aiebat. Orationis verò ſumma capita erant haec, Peloponneſiorum nempe omnium, omnium Acarnanum ad bellum cum Philippo gerendum pecunias à ſe eſſe dimenſas et deſcriptas; ſummam vero collectae eſſe tantam, quae ad centum naves actuarias ornandas, ad decem millia peditum, ad equitum item alendos mille ſuppeteret. His verò acceſſionem eſſe factam cohortum urbanarum; ex Peloponneſo porrò pluſquam duo millia gravis armaturae, totidem etiam ex Acarnaniâ adventura; imperium verò et principatum horum omnium ad vos ultrò delatum iri: neque longum tempus interfore ſed haec decimo ſexto die *Antheſterionis* perfecta iri; ſingulis enim civitatibus à ſe imperatum eſſe, ut plenilunio conſiliarios et conſeſſores ſuos Athenas mitterent. Etenim haec ille agit *Demoſthenes* ſuâ quâdam propriâ, non communi *arrogantium* facultate. Caeteri enim inſolentes et faſtuoſi oſtentatores cùm mendacii quid confingant, ſententiis tenebras offundunt, et obſcuritate quâdam uſi nihil certi, nihil definiti enunciant, nè fortè deprehendi poſſint et revinci: Demoſthenes verò ſiquid arrogantiùs et glorioſiùs decantat, primùm quidem perjurio mendacium exaggerat, peſtem ſibi et perniciem preca-

tur: deinde ea, quae nunquam futura certò nôrit, ſanctiſſimè affirmat; ratione initâ quando eventura ſint ſubducit, et, quos ne de facie quidem novit, eorum nomina crebrò uſurpat, aditum ad aures veſtras aſtute aperiens, et ingenuos et veraces viros imitatus. Quocirca graviſſimo omnium odio dignus eſt, quòd, cùm improbus ſit et nequam, etiam ſigna ea et indicia, quibus diſtinguuntur boni, contaminat et pervertit. Haec igitur cùm dixiſſet, ſcitum tradidit ſcribae recitandum: quod quidem erat Iliade longius, verbis autem, quae indies effutit, inanius, vitâ quam agit ventoſius; ſpe denique et promiſſis, quae nunquam firmanda, exercitibus, qui nunquam eſſent colligendi, cumulatiſſimum. Cùm itaque vos à ſuſpicione furtorum ſuorum quàm longiſſimè dimoviſſet, ſpeque fallaci et obſcurâ detinuiſſet ſuſpenſos, illinc ſubitò ſe circumagens decernit legatos ad Eretrienſes mitti, qui ab iis peterent (quidni enim maximè vobis neceſſe erat ab iis petere) ut talentorum quinque tributum non vobis ampliùs, ſed Calliae vellent perſolvere. Decernit itidem legatos ad Oritas mitti, qui ab iis etiam peterent, ut iiſdem atque nos hoſtibus, iiſdem ſociis et amicis uterentur. Deinde verò illis diſſimulationis ſuae involucris ſe evolvit, et iis, quae furtim et obſcurè ſcripſit, apertius aliquid ſubjungit; jubet enim legatos ab Oritis petere, ut quinque talenta non nobis ſed Calliae penſitarent. Ut igitur haec à me non eſſe conficta appareat, recita decretum, omiſſo grandi verborum tumore, omiſſis tri-

remibus et faſtuosâ illa *promiſſorum* jactantiâ, recita mihi, inquam, decretum; et redi ad furtum quod fecit homo nequam et perditus, quem Cteſiphon hoc etiam in decreto ſcribit tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtere.

DECRETUM.

Triremes igitur, pedeſtres copias, conſiliarios, plenilunium verbo quidem audiiſtis, ſociorum verò ſtipendia, decem talenta, re amiſiſtis.

35. Reliquum verò eſt ut exponam, quòd tribus talentis in mercedem acceptis hoc decretum tulerit Demoſthenes; quorum unum quidem ex Chalcide miſit Callias, alterum ex Eretriâ rex Clitarchus, tertium verò Oritae. Quae quidem fraus et nundinatio, quòd in Oritarum civitate dominatur populus, quòd omnia plebiſcitis ſuis confirmat, clarior multò fit et teſtatior. Cùm enim *Oritarum* pecuniae omnes in bello, quod cum Philippo gerebant, effuſae eſſent, cùm ſummâ rerum omnium inopiâ et difficultate laborarent, miſerunt ad eum Gnoſidemum Charigenis illius, qui in Oreo quondam dominatus eſt, filium; qui ab eo peteret, ut civitati talentum condonaret, ſponderet autem ſtatuam ei aeneam in Oreo ponendam. Is verò Gnoſidemo ita reſpondit, ſe quidem perpuſillum aeris non poſcere, talentum verò per Calliam coacturum. Oritae igitur has in anguſtias redacti, cùm nulla iis ſuppeteret pecunia, talenti loco nummos ei publicos in pignus

dabant, et hujuſce mercedis, quam nefariè lucratus eſt, uſuram Demoſtheni pendebant, unoquoque menſe unam in minas drachmam, donec totius ſummam pecuniae perſolverint. Atque haec quidem populi ſcito confirmata ſunt. Ut igitur verum eluceat, recita mihi Oritarum decretum.

DECRETUM.

Hoc quidem decretum, Athenienſes, ingens eſt civitatis noſtrae dedecus et opprobrium, rationum verò et ſtudiorum, quibus in gerendâ Republicâ uſus eſt Demoſthenes, non leve indicium, aperta denique Cteſiphontis criminatio. Qui enim eâ cupiditate lucro incubuit, ut expetendum ſibi vel cum famae pudoriſque jacturâ putaret, nullo modo Vir bonus eſſe poteſt: quod tamen in decreto ſcribere auſus eſt Cteſiphon.

36. Nunc verò ad tertium tempus, quod et ex omnibus multò acerbiſſimum eſt, proceſſi; quo Demoſthenes Graecorum omnium et civitatis noſtrae Rempublicam perculit et afflixit, ſiquidem primò in templum Delphicum impiè delinqueret, deinde injuriam et iniquam ſocietatem cum Thebanis coiret. Dicendi autem exordium ſummam ab iis, quae in Deos commiſit, ſceleribus. Campus quidam eſt nomine Cirrhaeus, cui adjacet Portus qui nunc Sacer et Sceleratus appellatur. Hanc oram et regionem maritimam olim incolebant Cirrhaei et Acragallidae, gentes omni barbariâ et immanitate ſceleratiſſimae: qui quidem

templum Delphicum et quae in eo erant donaria nefariè depeculati ſunt, ſimulque Amphictyonum concilio graviſſimas injurias intulerunt. Cùm igitur offenſione tantae impietatis acerbiſſimè moverentur Majores veſtri et Amphictiones caeteri, oraculum Dei ſcitabantur, quo ſupplicio homines eos nequiſſimos conſtringi oporteret. Quibus hoc reſponſum dedit Pythia, ut omni tempore, dies omnes et noctes, Cirrhaeos et Acragallidas bello vexarent, ut eorum fines ferro diriperent et vaſtarent, ipſos in ſervitutem abſtraherent, ut agros denique nec ipſi colerent, nec ab aliis coli paterentur, ſed perpetuae inertiae et ſqualori damnarent, ſed Apollini Pythio, Dianae, Latonae et Minervae Providae in aeternum devoverent. Hoc igitur reſponſo dato Amphictiones, hortatu et conſilio Solonis noſtri (viri optimi, qui in inſtitutis et legibus ponendis erat peritiſſimus, et in Poeſeos et Philoſophiae ſtudiis non mediocriter verſatus) *Solonis, inquam, hortatu*, ſcitum tulerunt, ut ex oraculi praeſcripto exercitus in homines ſceleratiſſimos duceretur. Collectis igitur omnibus copiis, *Cirrhaeos et Acragallidas* acie fuderunt, in ſervitutem abducebant, portus obſtruebant, urbem funditus diruebant, regionem omnem, oraculi juſſu, Diis dedicabant. Religioſiſſimo denique ſacramento ſe devinxerunt, ut devotum ſolum nec ipſi colerent nec ab aliis coli paterentur, ſed Deum terramque ſacratam manibus pedibuſque, omni virium niſu omni contentione ab injuriis vindicarent. Nec verò

ſatis habuerunt jusjurandum hoc ſanxiſſe, ſed diras etiam ſibi exoptabant, iram Dei, niſi ſidem praeſtiterint, in caput ſuum deteſtabantur. Ita enim in execratione ſcriptum eſt, *Siquis* (inquit) *foedera haec violaverit, ſive quis privatus ſive civitas ſive natio, caput ejus Apollini, Dianae, Latonae, Minervae providae ſit devotum* (imprecatur etiam iis, ut neque terra fructum iis ferat, neque conjuges eorum liberos parentum ſimiles, ſed monſtra et prodigia enitantur, neque pecudes naturali modo foetum procreent: in bello, in judiciis, in foro ſemper cladem, ſemper jacturam patiantur, ipſi cum totis ſuis aedibus, totâ ſtirpe, acerbiſſimo interitu pereant et exſcindantur) *Neque unquam* (ait) *aut Apollini aut Dianae aut Latonae aut Minervae Providae ſanctè libanto; neque grata eorum ſacra Diis ſunto.* Ut vera igitur haec eſſe appareat, recita Dei oraculum: audite, Judices, diras et execrationem; ſacramentum, quod majores veſtri cum Amphictionibus ſanxerunt, in memoriam revocate.

ORACULUM.

Non priùs ex imo ruet haec fundamine turris;
Caerulei quàm ſtagna freti per ſacra redundent
Littora, Phoebaeamque laceſſant fluctibus aedem.

SACRAMENTUM. EXECRATIO.

37. Hâc igitur execratione, hoc ſacramento concepto, hâc denique ſorte reditâ (quae omnia, cùm in publicos codices referrentur, etiam nunc extant videnda) Locrorum tamen et Amphiſſae ſive populi ſive potiùs principes et magnates, viri poſt homines natos improbiſſimi, agrum illum nefariè colebant, Portum Sacrum et Sceleratum iterum unà inſtaurabant, iterum incolebant. Porrò à praetereuntibus navigiis vectigalia exigebant, et nonnullorum ex *Pylagoris* fidem, qui Delphos proficiſcebantur, pretio adulterabant; quo quidem in numero erat Demoſthenes. Veſtris enim ſuffragiis cùm renunciatus eſſet *Pylagoras*, ab Amphiſſanis mille drachmas accepit, eâ conditione, ut nullam de iis apud Amphictyonas mentionem faceret. Illi autem pactiones cum eo conflabant, ſe in poſterum viginti minas ex opibus iis, quae devotae erant et execratae, ſingulis annis Athenas miſſuros, ut ibi omni contentione Amphiſſanis ſerviret. Quâ quidem ex re major, ei quàm olim, facultas eſt data, ut quocunque cum plebeio, quocunque cum magiſtratu, quâcunque denique cum civitate liberâ rem haberet, eorum ſingulos malis aſperrimis et deſperatiſſimis aerumnis implicaret.

38. Sed videte, obſecro, quâ tandem viâ, quâ mirâ ratione Amphiſſanorum ſcelus et audaciam contuderit fortuna. Cùm enim Theophraſtus eſſet Ar-

chon, Diognetus verò Anaphlyſtius *Hieromnemon*, Midiam illum Anagyrrhaſium (quem ego multis de cauſis velim nunc ſuperſtitem) et Thraſyclem Leſbium, et me unà cum iis delegiſtis *Pylagoras*. Accidit verò quamprimum Delphos delati ſumus, ut Diognetus *Hieromnemon* in graviſſimam febrem incideret; quo etiam morbo correptus eſt Midias. Amphictionum verò caeteri in conſeſſum coibant. Nobis enim indicabant nonnulli, qui ſtudium ſuum et benevolentiam in civitatem noſtram oſtendere volebant, quòd Amphiſſani, gravi jam ſervitute à Thebanis devincti et oppreſſi, ſcitum contra civitatem noſtram rogarent, in quo populum Athenienſem quinquaginta talentis mulctarent, quòd in novo templo, priuſquam *direptio* piaculis lueretur, aureos clypeos ſuſpendiſſemus hoc aequiſſimo titulo inſignitos, ATHENIENSES A MEDIS ET THEBANIS QUO TEMPORE ADVERSUM GRAECOS PUGNARENT. *Hieromnemon* autem miſſo nuncio me accerſivit, rogabatque ut in concilium ingreſſus pro civitate noſtrâ apud Amphictionas propugnarem; *cujus quidem cohortationi haud gravatè obſecutus ſum*, ſiquidem id ipſum mecum antea ſtatuiſſem. Cùm igitur alacriùs paulò et erectiùs in concilium intráſſem, et caeteris *Pylagoris* praeſentibus verba facere coepiſſem, exclamans quidam ex Amphiſſanis homo procaciſſimus et (ut mihi videbatur) humaniorum artium omnium rudis et ignarus, fortaſſe etiam à malo aliquo genio in nequitiam hanc incitatus, At ſiquid vobis

(inquit) viri Graeci ſanae ineſſet prudentiae, ne nomen quidem Athenienſium in his temporibus uſurpari pateremini; ſed eos omnes tanquam impios et ſceleratos templo exturbaretis. Mentionem porrò fecit illius, quam cum Phocenſibus ſanxit Crobylus, ſocietatis; et multis aliis aſperrimis contumeliis civitatem noſtram lacerabat; ea demum maledicta protulit, quorum acerbitatem neque tum aures meae ſuſtinere poterant, neque nunc memoriâ libenter excito. Haec verò cum audiiſſem, tanto ſtomacho atque iracundiâ exarſi, quanta in toto vitae meae curſu nunquam mihi eruperit. Sed ex iis complura, quae eo tempore locutus ſum, ſilentio praetermittam. Veniebat verò mihi in mentem, ut Amphiſſanorum impietatem, quâ devotum Diis ſolum violabant, exponerem: et eodem loci veſtigio inſiſtens in ſolum illud digitum intendi et (ſiquidem Templo ſubjacet campus Cirrhaeus, planiſſiméque ſub aſpectum venit) Amphictyonibus monſtravi. Videtis (inquam) viri Amphictyones, campum hunc ab Amphiſſanis cultum et exercitatum, videtis ſiglinas et villas exſtructas; contuemini oculis veſtris Sacrum et Sceleratum illum Portum conditum et munitum: noviſtis ipſi (nec ullius teſtimonii vobis opus eſt) quòd tributa exegerint, quòd pecunias ex ſacro Portu corrogârint. Simul juſſi ut oraculum Dei, ſacramentum, et execratio illa à majoribus noſtris concepta in conſpectu omnium recitaretur. Coram iis denique firmiſſime aſſeveravi me pro populo Athenienſi, pro me,

pro liberis domoque meâ, ex ſacramenti praeſcripto, Deum devotamque terram manibus pedibuſque, omni vocis contentione, omni virium niſu ab injuriis vindicare; civitatemque noſtram piaculo liberare. Vos verò, inquam, rebus ſalutique veſtrae nunc conſulite. Aguntur jam Caniſtrorum Feriae; adductae ſunt ad aras victimae, jam omnes tum communia tum privata bona à Diis eſtis precaturi: perpendite verò, quâ voce, quâ mente, quo vultu, quâ demum fidentiâ Deos orabitis, ſi hos homines ſceleratiſſimos diriſque devotos, inultos atque impunitos dimiſeritis. Non enim per aenigmatum involucra ſed diſertiſſimis verbis in execratione ſcriptum eſt, quo ſupplicio, tum ii qui ſanctiones violaverint, tum qui *violari* permiſerint, plecti deberent: *Neque unquam* (ait) *ſanctè libanto Apollini, Dianae, Latonae, Minervae Providae, qui non paenas exegerint; neque grata eorum ſacra Diis ſunto.*

39. Cùm haec igitur aliaque permulta memoràſſem, de conſeſſu migravi: clámor illico ingens et fremitus inter Amphictyonas coortus eſt; omniſque jam ſermo non de clypeis, qui à nobis dicati erant, ſed de ſupplicio ab Amphiſſanis ſumendo habebatur. Die igitur jam provectâ, praeco accedens nunciavit, ut omnes Delphorum tum ſervi tum liberi, quotquot annum pubertatis ſecundum exceſſerint, falcibus et ligonibus armati atque inſtructi, ad Thytêum (ſic enim *locus ille* appellatur) primo diluculo convenirent: nunciavit etiam idem praeco, ut *Hieromnemo-*

nes et *Pylagorae* ad auxilium Deo devotaeque terrae ferendum eòdem coirent; ſiqua verò civitas non adfuerit, templo exturbaretur, ſcelere et diris devoveretur. Poſtridie autem primâ luce in praedictum locum convenimus, in campum Cirrhaeum deſcendimus; et, effoſſo portu, domiſque incendio vaſtatis, *ad Thytêum* ſumus regreſſi. Haec dum geruntur, Locrenſes interim et Amphiſſani, qui ſexaginta circiter ſtadia à Delphis diſtabant, armis inſtructi, cum univerſo populo acerrimè in nos incurſabant. Quòd niſi in pedes conjecti multâ vix tandem contentione Delphos attigiſſemus, periculum certè fuiſſet ne ad internecionem omnes trucidaremur. Proximo autem die Cottyphus, qui ſententias rogabat, concionem Amphictionum coegit. (Concionem verò appellabant quae non modò ex *Hieromnemonibus* et *Pylagoris*, ſed ex iis etiam, qui ſacra ſimul faciunt, quique oraculum Dei adeunt, conſtaret.) Ibi verò graviſſimis accuſationibus urgentur Amphiſſani, veſtra autem civitas multis praeconiis honeſtatur. Eorum denique, quae *in concione* agitabantur, hic eſt exitus; ſcitum fecerunt ut *Hieromnemones* et *Pylagorae* ante proximum Pylaeum conſeſſum conſtituto tempore in Pylas coirent, unaque afferrent decretum illud, in quo ſtatutum erat, ut Amphiſſani ſcelera et injurias, quas et Deo et devotae terrae et Amphictyonibus intulerunt, ſupplicio luerent. Ut autem vera haec eſſe omnia pernoſcatis, recitetur vobis decretum.

DECRETUM.

40. Cùm hoc igitur decretum coram ſenatoribus in Curiâ, coram populo item in concione perlectum eſſet, ea quae à nobis tranſacta ſunt vehementer comprobabat civitas, et religionis cauſam omni ſtudio ſuſcipere et tueri ſtatuebat: Demoſthenes verò propter mercedis ſponſionem, quam ei fecerunt Amphiſſani, civitati obſtitit et contradixit; ego rurſus eum in conſpectu veſtrûm omnium coram redargui, et *turpiſſimo in quaeſtu* convici. At quoniam in propatulo non potuit nobis imponere, in curiam ingreſſus eſt, et, *quibuſdam viris* imperitis *ad ſuam ſententiam* deductis, ſenatûs-conſultum ſcribendum curat; inde ad concionem deportans, ſcribentis imprudentiâ *ad ſordes ſuas* abutitur. Perfecit enim ut hoc ſenatûs-conſultum in concione rogaretur, et populi ſciti nomine confirmaretur, cùm jam dimiſſa eſſet concio, cùm ego (qui *ſi adfuiſſem*, non omnino hoc paterer) migrâſſem, multitudo denique omnis diſceſſiſſet. Cujus quidem decreti haec ſunt ſumma capita: ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, quotquot in poſterum futuri eſſent, in Pylas et Delphos praeſtituto à majoribus noſtris tempore coirent. Honeſta quidem verborum ſpecies, quae tamen rem turpiſſimam obvolvunt: vetat enim ne in conventum illum Pylaeum coirent, qui neceſſariò ante praeſtitutum tempus habendus erat. Rurſus autem in eodem ipſo decreto aliud multò pla-

nius et aſperius adjecit, ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, qui in poſterum futuri eſſent, cum iis, qui illuc coirent, neque verborum neque factorum neque ſcitorum neque ullius rei commercium haberent. Quo verò ſpectat *decretum hoc, Ne habeant commercium*? utrùm vobis verum eloquar, an id quod auribus veſtris placebit? verum eloquar; ea enim, quae ad gratiam dicta ſunt, civitatem noſtram in *aerumnas haſce omnes* conjecerunt. *Quo inquam ſpectat decretum hoc*, niſi ut ſacramenti à majoribus noſtris concepti; niſi ut execrationis et oraculi memoriam iis interdicat.

41. Hoc enim decreto facto, nos *Athenis* manſimus: Amphictyonum verò reliqui, unâ tantum civitate exceptâ (cujus nomen effari non libet neque unquam, precor, Graecorum cuiquam ſimilis accidat aerumna) in Pylas coibant; ibique congregati aciem in Amphiſſanos inſtruendam cenſuerunt. Exercitûs verò Imperatorem creârunt Cottyphum illum Pharſalium, qui ſententias eo tempore rogabat: (cùm Philippus *non modò* non in Macedoniâ, ſed ne in Graeciâ quidem adeſſet, in Scythiâ verò abhinc quàm longiſſimè verſaretur; quem mox tamen in Graecos à me invectum fuiſſe audacter affirmabit Demoſthenes) his primis igitur copiis cùm victoriam reportarent, Amphiſſanos clementiſſimè tractabant; pro atrociſſimâ enim impietate eos tantùm pecuniis mulctabant, quas praeſtituto tempore Apollini perſolvi decernebant: ſceleratos et

devotos homines, qui rerum earum authores extiterunt, *urbe* exturbabant, eos, qui pietatis causâ profugerant, reducebant. Poſtquam verò neque mulctam Deo penderent, ſceleratos autem revocarent, et pios illos homines, quos Amphictyones reduxerant, exterminarent, alteram tum aciem in Amphiſſanos inſtruxerunt: cùm Philippus quidem multò pòſt tempore ex Scythicâ expeditione regrederetur; cùmque religioſi hujuſce belli principatum nobis ultrò porrexiſſent ſuperi, Demoſthenis verò quaeſtus et ſordes offeciſſent.

42. Nonne tamen praedixerunt nobis Dii, nonne praemonſtràrunt, tantùm non humanas voces emittentes, ut cauti providique rebus noſtris conſuleremus? Ego nunquam vidi civitatem Deorum praeſidio inſigniùs cuſtoditam, nonnullorum rurſus oratorum artificiis dirutam atque everſam. Nonne ſatis fuit ad praecavendum portentum illud myſteriorum diebus viſum, ſacerdotum interitus? Nonne Amyniades nobis praedixit, ut cautionem omnem adhiberemus; ut certos homines Delphos mitteremus, qui quid facto opus eſſet oraculum ſcitarentur; Demoſthenes verò nonne obſtitit et contradixit, Pythiam Φιλιππίζειν praedicans, homo omni in re rudis, et poteſtate à vobis datâ inſolenter perfruens nimiumque inflatus? Poſtremùm verò nonne, victimis non litatis, non addicentibus, milites in apertum miſit periculum? Atqui non ita pridem auſus eſt dicere, quòd hâc de causâ in fines noſtros non impetum fecerit Philippus, quia ſacra ei

non pulchrè ceſſiſſent. Quodnam igitur meritus es ſupplicium, ô peſtis Graeciae? Si enim victor in eorum qui victi ſunt fines non impetum fecerit, quòd ſacra ei non pulchrè ceſſiſſent: utrùm oportuit Te, cùm rerum omnium futurarum inſcius exercitum, priuſquam litâſſes, eduxiſti, utrum (inquam) oportuit Te calamitatem harum omnium civitati authorem coronâ donari, an ejici atque exterminari?

43. Quid enim praeter ſpem, quid praeter expectationem memoriâ noſtrâ non contigit? neque enim humano more vivimus ſed, ut nova de nobis et inaudita loquantur poſteri nati ſumus. Nonne Perſarum ille rex, qui Atho perrupit, qui Helleſpontum conjunxit, qui terram et aquam Graecos poſtulabat, qui in epiſtolis auſus eſt ſe totius mundi dominum ab ortu ſolis uſque ad occaſum appellare; nonne ille (inquam) jam non de dominatu in alios, ſed de ſui corporis ſalute contendit? Nonne videmus etiam eos ipſos hoc tanto honore, hoc adverſus Perſam imperio dignatos eſſe, qui et templum Delphicum in libertatem vindicabant? Thebae verò, civitas contermina, unum intra diem nonne ex medio Graeciae funditus evulſa eſt? quòd ſi hoc jure obtigerit, (quippe quae de ſummâ rerum minùs rectè conſultaret) non tamen humano more, ſed divino quodam impulſu in hanc diram fatuitatem atque inſaniam protrudebatur. Lacedaemonii verò, homines miſerrimi, quod in nefariâ illâ templi Delphici direptione perquam leviter ſe im-

miſcuerant, qui olim Graeciae ſibi imperium vindicabant, nonne jam nunc, quo aerumnarum ſuarum memoria ad omnes hominum aetates uſque nobilitata ſit, iterum ad Alexandrum nuncios ſunt miſſuri, pignora atque obſides daturi, quodcunque ei viſum fuerit ſupplicium perlaturi, victoris denique hoſtiſque laceſſiti moderationi et judicio ſeſe tradituri. Noſtra verò civitas commune Graecis perfugium (ad quam urbes undiquaque caeterae legatos olim mittebant, auxilium à nobis et ſalutem paraturae) non ampliùs jam de Graecorum imperio dimicat, ſed de patrio ipſius ſolo. Et haec vobis acciderunt mala, ex quo ad rempublicam acceſſit Demoſthenes. Pulcherrimè profectò de hujuſmodi viris cecinit poëta Heſiodus; hoc enim alicubi populis et civitatibus dans conſilium, ne improbos oratores admittant, monet: ſed ſi *veniam mihi dederitis*, ipſa carmina recitabo; in hunc enim finem (opinor) Poëtarum dogmata in pueritiâ noſtrâ perdiſcimus, ut, cùm adulti ſimus, iis utamur.

Immeritae ira Jovis poenas ſaepe intulit urbi,
Unius ob noxam et molimina civis iniqui:
Saepe famam horrendam ſuperâ Saturnius arce
Demittit, miſeramque premunt contagia plebem.
Saepe aciem immani proſternit clade, minaſque
Murorum exſcindit, claſſemque ſub aequore mergit.

Sin verò, detractis undique Poëtae numeris, ſenſum inveſtigetis, videbitur vobis (opinor) non ultrà Heſio-

di poëma, ſed adminiſtrationis, quâ Rempublicam tractat Demoſthenes, divinatio. Civitates enim jam plurimae, navales pedeſtreſque copiae illius conſiliis atque inſtitutis ſimul penitus perditae ſunt et diſſipatae.

44. Sed neque Phrynondam arbitror neque Eurybatum neque alium quenquam, quorum olim improbitas perinſignis erat, tantum veteratorem atque nebulonem extitiſſe, *quantus noſter eſt Demoſthenes*; qui (proh Deûm atque hominum fidem) os veſtrum directò contuens audebit dicere, quòd Thebanos ad ſocietatem vobiſcum ineundam non temporum rationes, non iſte, in quo verſabantur, timor, non dignitas veſtra atque exiſtimatio, ſed ipſius Demoſthenis conciones excitabant. At verò in Thebas multi ante illum homines, quibuſcum iis maxima familiaritas et neceſſitudo interceſſerat, legationes obibant: primo quidem imperator ille Thraſybulus Collytenſis, vir tantâ fide et authoritate apud Thebanos, ut nemo alius; deinde Thraſo Archienſis, vetus Thebanorum hoſpes; Leodamas Acharnenſis, in dicendo non modò Demoſtheni par, ſed et mihi etiam multò ſuavior viſus orator; etiam Archidemus ille Pelex, qui et dicendi peritus, et in multis, dum Rempubl. gereret, periculis Thebanorum causâ verſatus; concionator porrò ille praecellens Ariſtophon Azenienſis, qui perdiu Bœotorum partes ſequutus arguitur; Pyrander denique Anaphlyſtius orator, qui etiamnum ſuperſtes

eſt. Sed tamen nemo unquam ex iis Thebanos ad veſtram amicitiam poterat adducere: cujus rei cauſam etſi probè pernôrim, propter miſerrimas tamen eorum aerumnas non neceſſe eſt exponere. Sed opinor, poſtquam Nicaeam, iis abreptam, Theſſalis donâſſet Philippus, bellumque quod olim ex agris Boeoticis propulsârat, nunc denuo per Phocida in ipſas Thebas revexiſſet, poſtquam denique Elatêam cepiſſet, vallo atque aggere muniiſſet; tum demum (*inquam*) cùm in has incidiſſent anguſtias, auxilia à vobis accerſebant *Thebani*. Vos verò acie inſtructâ exiiſtis, Thebas intrâſtis equites pediteſque, priuſquam unum verbum de ſocietate ſcripſiſſet Demoſthenes. Quae verò vos in Thebas adduxerunt, temporis rationes fuiſſe dico, timoremque civium foederiſque neceſſitatem, ſine *ullo ſtudio aut eloquentiâ* Demoſthenis.

45. Siquidem verò in his rebus gerendis tres vobis graviſſimas injurias intulit Demoſthenes. Primùm quidem, cùm Philippus vobis ſe bellum inferre ſimularet, revera autem multò acriori in Thebanos odio incenderetur (quod pluribus non exponam, cùm ea quae geſta ſunt rem ſatis teſtentur) hoc tanti momenti negotium occultavit: fingens autem ſocietatem nobis cum Thebanis conflatam iri, quae quidem non ex temporum neceſſitate ſed ſuis legationibus oriretur, primùm populo perſuaſit, ne ampliùs conſultandum putarent quibus conditionibus fieri deberet ſocietas,

ſed ſi modò facta ſit, patienter acquieſcerent. Hanc populo opinionem cùm multò antè inſeruiſſet, Boeotiam omnem deditìtiam fecit Thebanis, eò quòd ſcripſerit in decreto, *Ut ſiqua civitas à Thebanis, deſecerit, Athenienſes Boeotis, qui Thebis eſſent, auxilio venirent;* verbis (ut mos eſt veteratoris) res transferens et furatus: quaſi verò Boeoti, cùm reipſa injuriam acceperant, in Demoſthenis artificio verborumque contextu acquieſcerent, et non potiùs contumelias illas graviſſimè ferrent et ſtomacharentur. Secundò autem bellicorum ſumptuum duas partes vobis impoſuit, à quibus longiſſimè aberat periculum, tertiam tantummodò Thebanis; in rebus hiſce ſingulis lucrum quaeſtumque aucupatus: maris verò principatum iis vobiſcum communem eſſe voluit, impenſam autem nobis quaſi propriam *aſcripſit*, terrae rurſus imperium vobis ablatum (ne nugis indulgeam) Thebanis conceſſit, adeò ut in illo, quod exarſit, bello Stratocles imperator noſter de ſuorum militum ſalute conſulendi authoritatem non haberet. At non haec quidem ego incuſo, alii interim omittunt, ſed et ipſe in mentionem voco, et caeteri omnes reprehendunt: vos etiam eorum conſcii eſtis, neque quicquam indignamini; eo enim animo in Demoſthenem affecti eſtis, eà crebritate iſtius ſcelera et nequitiam audiiſtis, ut non ampliùs miremini. Oportet autem *animo* non eſſe ita *otioſo* ſed vehementer iraſci, ſed acerbè punire, ſiquidem caetera civitati bene proſperèque vultis procedere.

46. Secundam verò, antedictâ multò graviorem, injuriam vobis intulit, cùm Senatum populique majeſtatem furtim ſubmovit, et Thebas in Cadmeam traduxit, rerum communicationem cum Boeotorum principibus tranſigens et paciſcens. Quin verò tantam ſibi dominationem comparabat, ut in ſuggeſtum aſcendens jactaret ſe legationem obire velle quocunque ipſi libuerit, etiamſi à vobis non eſſet miſſus; ſiquis autem imperatorum dictis ejus refragatus fuerit, minaretur ſe in poteſtatem ſuam redacturum principes, et ne ipſi in dicendo adverſentur aſſuefacturum, judicium denique conſtituturum et litem intentaturum Praetorio ſuggeſti nomine: ſe enim meliùs ex ſuggeſto meritum eſſe quàm imperatores ex Praetorio. In externo autem exercitu, cùm ordines non eſſent completi, uberrimo quaeſtu facto et militari ſtipendio compilato, decem millia peregrinorum militum, acceptâ pecuniâ, Amphiſſanis elocavit; et, quanquam ego Deos hominesque obteſtarer, facinus hoc indigniſſimè ferrem et conquererer, civitati tamen imperatae, ſurreptis mercenariis *ſubſidiis*, periculum ſummum injecit. Quid verò iis temporibus Philippum in votis habuiſſe arbitramini? quid niſi ut ſeorſim cum urbanâ acie, ſeorſim cum conductis copiis apud Amphiſſam decertaret, Graecos verò omnes tanto vulnere afflictos, tantâ ſocordiâ exanimatos circumveniret. Et tamen malorum horum omnium opifex Demoſthenes, non ſatis habet quòd poenas non dederit, ſed niſi et aureâ co-

ronâ donetur vehementer ſuccenſet: neque ei ſufficit praeconium coram vobis fieri, ſed niſi et coram Graecis praedicetur, hoc etiam ſtomachatur. Ita ſemper, cùm prava indoles potentiae magnae fiat compos, Reipublicae calamitatem importat.

47. Graviſſima verò omnium haec tertia eſt injuria, de quâ ſum dicturus. Cùm enim Philippus Graecos non ampliùs contemneret haud ignarus (neque enim hebes erat aut rudis) quod de rerum ſummâ omnibuſque fortunis exiguo temporis puncto dimicaturus eſſet, eamque ob cauſam de pace cogitans legatos jam tum mittere ſtatueret; cùm et Thebarum principes propinquum et penè inſtans periculum reformidarent (neque enim ſine causâ timebant, ſiquidem eos non orator militiae immunis ordiniſque deſertor monuerat, ſed Phocenſe illud decennale bellum aeternum in animis documentum infixerat) Cùm haec, inquam, ita ſe haberent, cùmque ſentiret et ſuſpicaretur Demoſthenes Boeotorum principes pacem privatam coituros, aurum à Philippo, ipſo extruſo, accepturos (non ſibi vivendum fore exiſtimans, ſiquo à quaeſtu et praedâ intercluſus eſſet) in concionem extemplo proſiliit (cùm nemo pro pace cum Philippo ineundâ aut contra pacem diſputaret: ſed quia cenſeret, hoc quaſi ſigno dato, ſe Boeotorum principibus multò antè innuere, ut ſecum mercedis partem communicarent) ibique Minervam (quam, ut Demoſthenes quaeſtum faceret et pejeraret, effinxit Phidias) teſtatus, jurabat ſe continuò,

ſiquis pro pace cum Philippo ineundâ diceret, cum crinibus prehenſis abrepturum in carcerem: hâc in re Cleophontis conſilium atque adminiſtrationem imitatus, qui in eo contra Lacedaemonios bello civitatem, uti aiunt, evertit. Cùm autem non modò non auſcultarent ei qui Thebis erant Principes, ſed et milites veſtros, qui educti ſunt, remitti curarent, ut à vobis de pace conſultaretur; tum verò animi prorſus inops atque excors evaſit, et in concionem aſcendens Boeotorum principes Graeciae proditores appellabat: ſcitumque ſe facturum aiebat is, qui hoſtis faciem directò nunquam aſpexit, ut vos Legatos Thebas mitteretis, qui tranſitum adversùs Philippum à Thebanis poſtularent. Principes verò, qui Thebis erant, pudore ſupra modum affecti, et ne Graecorum proditores revera viderentur timentes, à pace divertebant, et ad aciem inſtruendam properabant.

48. Jam verò illuſtres illos Heroas perdignum videtur memorare; quos ille cùm ſacris non litatis, non addicentibus in apertum periculum projeciſſet, auſus eſt tamen pedibus iis, qui modò in fugam converſi ordines deſerebant, in tumulum mortuorum aſcendere, eorumque fortitudinem collaudare. O ad res magnas ſeriaſque agendas hominum omnium futiliſſime, in verborum tamen audaciâ maximè mirabilis! hoccine agere contendes, os horum vultumque contuens, quòd propter eas, quas civitati intuliſti, aerumnas, coronâ te oportet donari? Voſne autem, Athenienſes, ſi ita

dixerit, patiemini, unaque cum iis, qui defuncti ſunt, veſtra etiam commorietur memoria? Fingite autem paulisper cogitatione veſtrâ non jam in foro vos eſſe, ſed theatro; fingite praeconem in conſpectu veſtro prodeuntem, et promulgationem ex plebiſcito habitam: perpendite vero utrùm arbitremini mortuorum domeſticos familiareſque ob tragoediarum perturbationes et atroces Heroum caſus, qui mox affectu maximo exprimentur, plùs lachrymaturos, quàm ob civitatis turpem ingratitudinem. Quis enim aut homo Graecus aut modò ingenuè educatur non vehementer doleret et angeretur, cùm in theatro illud ſaltem ſi nihil aliud in memoriam vocaret, olim quaſi hoc ipſo die tragoedis tum acturis (quo tempore meliùs adminiſtrata fuit civitas, et praeclarioribus magiſtratibus freta) praeco prodiens, et pupillos, quorum patres in bello ceciderant, adoleſcentulos integrâ armaturâ inſtructos coram ſiſtens, praeſtantiſſimum praeconium et ad virtutem promovendam aptiſſimum facere conſuerit: *Quòd ſcilicet hoſce adoleſcentulos, quorum patres viri fortes et magnanimi in bello ceciderant, ad pubertatem uſque nutriiſſet populus; jam verò integrâ armaturâ inſtructos bonis auſpiciis ad ſua negotia obeunda dimittit, et ad primas Sedes obtinendas acceſſit.* Haec quidem olim praedicabat, nunc verò nequaquam: comparente enim eo qui hujuſce orbitatis adoleſcentibus author extitit, quid praedicabit, quid clamabit? Quanquam enim ipſa decreti

praeſcripta recitârit; pudor tamen, quem excitabit veritas, nunquam ſupprimetur, ſed erumpet ſed praeconis verbis contraria prorſus vociferabitur, *Quòd hunc virum* (ſiquidem iſte vir dici poteſt) *corona donat populus virtutis ergô*, cùm ſit nequiſſimus, *fortitudinis*, cùm ſit ignavus ordiniſque deſertor. Nolite per Jovem Deoſque caeteros vos obteſtor, Athenienſes, nolite in Liberi Patris theatro trophaeum de vobis ipſis ſtatuere; nolite coram Graecis delirationis atque inſaniae populum Athenienſem damnare: nolite quaeſo miſeris Thebanis clades inſanabiles et deploratas in memoriam revocare, quos, illius culpâ profugos in civitatem veſtram amiciſſimè excepiſtis; quorum delubra, liberos, ſepulchra diſperdidit ſordida Demoſthenis nundinatio, atque aurum regale.

49. Sed quoniam ibi coràm non adfuiſtis, animis veſtris et cogitatione eorum miſeriam intuemini; ponite vobis ante oculos civitatem captam, diruta moenia, aedes incendio vaſtatas, conjuges liberoſque in ſervitutem abductos: fingite vobis imaginem virûm mulierumque annis laborantium, qui extremo jam in aevo libertatem ſerò dediſcunt, lugentes, lamentantes, lachrymis atque ejulatu vobis ſupplicantes; iis qui calamitatum harum omnium authores extitere, non iis, quibus diriſſimas poenas dederunt, ſuccenſentes; flagitantes denique atque obteſtantes, ne Graeciae cladem et funus ullo modo coronandum putetis, ſed potiùs ut fatalem fortunam, quae ei ſemper haeret co-

mes, cautè devitetis. Neque enim aut civitas aut privatus quiſquam incepto unquam pulchrè defunctus eſt, qui ſocium ſibi et conſiliarium adſcivit Demoſthenem. Vos autem, Athenienſes, nonne pudet, in portitores, qui Salamina trajiciunt, legem ſtatuere, ut *Si quis navem in curſu etiam invitus everterit, ei non ampliùs liceret portitoris officio fungi*, nequis nimirum Graecorum corpora temerè et praecipitanter exponat; huic verò, qui et Graeciam civitatemque noſtram evertit, Rempublicam iterum tractandam committere?

50. Jam verò ut de quarto tempore et praeſenti rerum ſtatu dicam, illud memoriae veſtrae infixum volo, quòd Demoſthenes non modò ordinem in acie deſeruerit, ſed et triremi, quam à civitate cepit, circumvectus, argentum à Graecis corrogârit: quem cùm inopinata ſalus in urbem reportâſſet, ſub primis temporibus metu fractus et debilitatus contremuit, ſemianimiſque in ſuggeſtum aſcendens à vobis poſtulabat, ut ſuffragiis crearetur pacis conciliator et cuſtos. Vos autem principio ne nomen quidem Demoſthenis decretis inſcribi permiſiſtis, ſed Nauſicli provinciam eam detuliſtis: at nunc verò iſte coronam quaſi debitam expoſcit. Poſtquam verò, Philippo patre mortuo, in regnum ſucceſſit Alexander, eadem atque antea portenta iterans, ſacra quidem Pauſaniae inſtituit, gratulationis verò et ſacrificii crimen in Senatum trajecit. Alexandro autem *Margitae* nomen indidit:

et porrò auſus eſt dicere, eum ex Macedoniae finibus nunquam egreſſurum; contentum verò fore ſi modò in Pellâ obambularet, et praecordia ſua conſervaret. Et hoc ſe dicere profeſſus eſt, non ut qui conjecturam faceret, ſed qui certò nôrit virtutem ſanguine emendam: *hoc, inquam, effutivit* homo ipſe exanguis, et Alexandrum non ex Alexandri indole ſed ſuâ imbecillitate atque ignaviâ dimenſus. Jam verò Theſſalis in civitatem noſtram aciem inſtruentibus, et juvene tum primùm commoto et exacerbato (neque injuriâ) cùm jam circa Thebas caſtra locâſſet, renunciatus à vobis legatus in medio *itinere* ex Citherone profugit atque Athenas rediit, neque in pace neque in bello de vobis bene meritus. Et quod omnium erat acerbiſſimum, vos quidem hunc judicio tradere noluiſtis, neque in Graecorum concilio damnari permiſiſtis; qui tamen, ſiquidem ea quae praedicantur ſunt vera, vos jam fefellit et prodidit.

51. Ut enim aiunt Paralii iique qui ad Alexandrum legationem obibant (et rei meritò ſanè adhibeatur fides) quidem eſt Plataeenſis nomine Ariſtion, Ariſtobuli Pharmacopolae, ſiquis fortè veſtrûm cognorit, filius. Hic olim adoleſcentulus eximiâ et praecellenti formâ, diu in Demoſthenis domo diverſabatur. Quid verò aut fecerit aut paſſus ſit, tum prorſus in dubio eſt, tum me loqui nequaquam decet. Hic autem (ut mihi nuntiatur) cùm quo ortus fuerit loco, quo modo vitam duxerit, nemini eſſet compertum, ſe in Alexandri

gratiam inſinuabat, et cum eo familiariſſimè verſatus eſt. Per hunc itaque cùm literas ad Alexandrum miſiſſet Demoſthenes, timore depoſito, animo ſecuro atque otioſo eſſe incepit; et maximis aſſentationibus et blanditiis uſus cum eo in gratiam redibat. Hinc vero perſpicietis quàm congruum ſit hoc factum ei, quem ſimulat *in Alexandrum*, animo.

52. Siquid ex his enim cogitaret Demoſthenes, ſi infenſo in Alexandrum (uti jactat) eſſet animo, tria illi apprimè commoda data ſunt tempora, quorum ne uno, ut apparet, unquam eſt uſus. Ac primum quidem erat, cùm in imperio nuperrimè conſtitutus Alexander, rebus ſuis paulò indiligentiùs paratis atque inſtructis, in Aſiam tranſiret; Perſarum autem Rex claſſe, opibus, pedeſtribuſque copiis plurimùm polleret; idemque vos *Alexander* in communem belli ſocietatem, propter ea quae in ipſum undique ingruebant pericula, libenter vellet adſciſcere: an verò verbum unum tum dixiſti, *Demoſthenes*, an decretum unum conſcripſiſti? Viſne te metuiſſe, atque indoli tuae obſecundâſſe? tribuam atque concedam: quanquam Oratoris ignaviam Reipublicae tempora non ferunt. Sed poſtquam Darius cum totâ acie deſcendiſſet, Alexander autem in Ciliciâ intercluderetur, rerum omnium inopiâ (ut ipſe tum dixiſti) laborans, cùm eum confeſtim (ut idem tu aiebas) contriturus eſſet et conculcaturus Perſarum equitatus, tuam importunitatem non ultrà jam cohibebat civitas; non ultrà

Epiſtolas *cohibebat* tuas, quibus ad digitos aptatis huc illuc inambulabas et curſabas, vultum meum quaſi exanimati hominis atque perculſi iterum atque iterum monſtrabas, me aureis cornibus inſtructum nuncupabas, corollis ornandum et ad aras ducendum, ſiquâ in re laberetur Alexander, *ſcurrili tuo more* dictitabas: ne tum quidem egiſti quicquam, ſed tempori neſcio cui magis commodo te reſervâſti. His verò omnibus omiſſis, de iis rebus, in quibus jam nunc verſamur, pauca exponam. Lacedaemonii et externorum militum exercitus praelio cóngreſſi Corrhagi copias diſſipârant; Elêi verò et Achaei omnes praeter Pellenaeos à Macedonibus deſciverant, tota etiam Arcadia, exceptâ Megalopoli; ea enim obſidione erat preſſa, et omnium opinione jam penè expugnata: Alexander autem extra ſeptentrionem ultimum et totius ferè mundi limites migrârat; Antipater in copiis contrahendis perdiu jam perſtiterat; rei verò exitus planè in incerto erat. Oſtende quaeſo nobis quid tum feciſti, quid dixiſti; quod ſi velis, ſuggeſto tibi cedam, donec orationem abſolveris: ſed quoniam taces, quòd haeres anxius et diffidis, veniam tibi concedo, quae vero tum dixiſti ego jam exponam.

53. Nonne meminiſtis, Judices, odioſas illas et improbabiles voces, quas olim vos ô pluſquam ferrei, audire ſuſtinuiſtis? *nonne recordamini* eum haec effutiiſſe de ſuggeſto, [*Civitatis ſurculos amputant nonnulli, populi pampinos circumcîdunt, rerum nervos lancinant, in tegetis anguſtias conſuti ſumus, aliqui*

imprimis tanquam aciculis nos trajiciunt] Haeccine vero, ô bellua, verba ſunt an potiùs portenta? Quid cùm circuitu et quaſi orbe quodam in ſuggeſto te circumagens dixiſti, tanquam Alexandro adverſatus, [*Fateor me Lacedaemoniis factionis et conjurationis adverſus Alexandrum ineundae authorem extitiſſe; fateor me Theſſalos et Perrhaebos ad defectionem concitâſſe*] Tu verò vel villam quidem ad defectionem concites? Tu non modò in civitatem ſed in domum, ubi quid ſit diſcriminis, intrare ſuſtineas? Ubi autem pecuniae impenduntur, aſſiſtes atque haerebis, virile verò nihil patrabis; ſin *boni* quid fortuitò eveniat, id tibi ſtatim arrogabis, et teipſum rei jam peractae authorem inſcribes: quòd ſi metus aliquis ingruerit, profugies; at cùm in ſpem denuo erecti ſumus, munera poſtulabis, aureas coronas flagitabis.

54. Eſto: ſed popularis eſt. Si quidem honeſtam verborum ſpeciem et ornatum intueamini, uti et olim, nunc quoque eritis decepti; ſin autem rei naturam et veritatem exquiratis, nequaquam fallemini. Hoc igitur modo ut rationem vobis reddat, poſtulate. Ego autem vobiſcum expendam, quae inſita eſſe debeant in ingenio viri frugi et popularis; è contrà autem qualem neceſſe eſt virum eſſe improbum, et paucorum potentiae ſtudioſum: vos his duobus ex adverſo poſitis et inter ſe collatis in eum intuemini, non utrum dicendi genus ſed utram vivendi rationem ſit amplexus.

55. Cuncti (opinor) uno ore agnoſcetis haec omnia, quae ſum dicturus, viro populari ineſſe debere: primò ingenuam ab utriſque parentibus derivatam dignitatem; ne propter ſtirpis ſuae tenuitatem et fortunam infimam, legibus, quae populare imperium conſervant, evadat inimicus. Secundo collata in Rempubl. aliqua à majoribus beneficia, vel (quod omnium maximè neceſſarium eſt) nunquam ſuſceptas cum eâ ſimultates; ne injuriarum et damnorum, in quae majores inciderunt, ſe vindicem praebens malum moliatur civitati. Tertiò frugalitatem et ſingularem in quotidiano victu temperantiam; ne propter luxum immodicum et profuſos ſumptus quaeſtum aucupetur, Remque publicam labefactet. Quartò cum eloquentiâ probitatem; eximia enim eſt res ſi cui ineſt prudentia, quâ rerum omnium optimarum delectum adhibeat, et oratoria inſuper eruditio et facultas, quâ auditorum animos quoquò velit impellat: ſin minùs ita contingat, probitas eloquentiae praeponi debet. Poſtremò excelſam animi magnitudinem, ne aut in bello aut rerum aſperitatibus et temporum anguſtiis à populo recedat. Probè autem nôſtis in eo, qui paucorum potentiae favet, his omnibus adverſa eſſe ſtudia: nec ea vobis iterum recenſere neceſſe eſt.

56. Jam verò, diſpicite, quodnam ex his habeat Demoſthenes; atque in hâc quidem dinumeratione nihil niſi juſtum et aequum ponatur. Huic pater erat Demoſthenes Paeanienſis, homo, ne mentiar, ingenuo

atque honeſto loco natus. Genus autem, quod à matre maternoque avo deducit, quomodo ſe habeat ego jam exponam. Gylo quidam erat Ceramenſis, qui Nymphaeum, quod ſitum eſt in ponto, hoſtibus prodito (quo tempore regionem ſub imperio ſuo habebat Civitas) ab urbe in exilium profugit; eò quòd, cùm capitis damnatus eſſet, judicii aleam ſubire noluiſſet. Boſphorum conceſſit; ubi Ceporum (qui vocantur) largitionem à Tyrannis nactus, uxorem ducit opulentam ſanè atque amplâ dote locupletatam, natione autem Scythida: ex eâ duas ſuſcepit filias, quas huc pecuniâ multâ ditatas miſit; earumque unam nuptum dedit neſcio cui (ne multorum in me odia concitem) alteram verò, civitatis noſtrae legibus violatis, duxit Demoſthenes Paeanienſis, ex quâ natus eſt percurioſus hic ardelio et quadruplator Demoſthenes. Apparet itaque quòd ab avo materno civitati inimicus eſt (majores enim illius morti addixiſtis) à ſtirpe autem maternâ, Scytha, barbarus, linguâ tantummodo Graecus: unde ſit, ut iſtius ſcelera atque flagitia non indigenarum more commiſſa videantur.

57. In quotidiano autem victûs apparatu qualem habet modum? ex triremium enim praefecto, poſtquam rem paternam ridiculum in modum abligurierat, leguleius evaſit et formularam cantor: cùm verò ſuſpicio increbuerat eum in hoc etiam negotio perfidiſſimè praevaricatum eſſe, et, proditâ clientis ſui

causâ, adverſario operam navâſſe, in ſuggeſtum illico proſiliit; cùmque argenti plurimum à civitate accepiſſet, pauxillulum ſibi reſervavit. Nunc autem aurum regale ſumptus ejus jam penè exhauſtos ſuppeditat et inſtaurat; ſed neque hoc ad luxum ſufficit: nullae enim divitiae, nulla unquam opulentia pravae et luxurioſae indolis libidinem ſatiârunt. Ad ſummam verò, non ex re familiari, ſed ex veſtris periculis victum acquirit. Oratio quidem ejus eſt acerrima et praeclara, vita autem cum primis improba et nequam. Ita enim corpore ſuo ad libidinem et procreandi cupiditatem abutitur, ut mihi non gratum ſit ea quae commiſit exponere: ſatis enim jam antè cognovi eos, qui vicinorum infamiam et turpitudinem liberè nimis pervulgant, odium ſibi ac invidiam conflâſſe. Sed quid quaeſo civitati contulit inſignis hujuſce eloquentia? in verbis quidem cultus erat et honeſtus, factorum autem nequitiâ turpiſſimus.

58. De fortitudine verò pauca admodum mihi jam reſtant dicenda: ſi enim ipſe inficiari auderet ſe timidum eſſe et imbellem, ſi vos hujuſce ignaviae non eſſetis conſcii, in longius mihi ducenda eſſet oratio; ſed quia ipſe in concionibus coram fatetur, voſque probè intelligitis, reliquum eſt, ut leges, quae de hiſce rebus feruntur, paucis recenſceam. Solon enim, antiquus ille legiſlator, et eum qui militiam detrectat, et eum qui de ſtatione decedit, et eum qui eſt animo timido atque ignavo, iiſdem ſuppliciis mulctari debere

cenſuit. Timiditatis enim dantur actiones; et aliquis jure miretur forſan quòd in ea vitia, quae à naturâ oriuntur, conſtitutae ſint actiones: ſed tamen ſunt conſtitutae; hâc nempe de causâ, ut ſinguli cives legum multas impenſiùs quàm inimicos reformident, et pro patriâ ſuâ acriùs multò propugnent. Legiſlator enim et eum qui militiam detrectat, et eum qui de ſtatione decedit, et eum qui animo eſt timido et ignavo, ab aquâ luſtrali et foro prohibet; vetat ne coronâ donetur, ne ad ſacra et ſupplicationes publico nomine decretas accedat. Tu autem, *Cteſiphon*, coronam Demoſtheni, cui eam interdicunt leges, jubes imponi; decreto tuo hominem indigniſſimum ludis tragicis in orcheſtram accerſis; in aedem Liberi patris eum, qui Deorum templa timiditate ſuâ prodidit, deducis. Sed ne à propoſito vos ulteriùs divertam, illud vehementer mementote, cùm ſe eſſe popularem jactitabit, ut vitam illius, non verba ſpectetis; ut non qualem ſe eſſe dicit, ſed qualis revera ſit, diligenter expendatis.

59. At quoniam in praemiorum et coronarum mentionem incidi, vobis (Viri Athenienſes) priuſquam mihi excidit, multò ante denuntio, niſi innumera iſta praemia et coronas minùs temerè impertiatis, neque eos, qui hoc honore ſunt dignati, gratiam vobis habituros, neque Rempubl. rectè adminiſtratam iri: improbos enim homines nunquam in melius mutabitis, bonos verò ad ultimam deſperationem trudetis. Me autem nihil niſi verum dixiſſe, magna (ut opinor)

argumenta vobis producam. Siquis enim à vobis jam quaerat, utrùm ampliori nunc gloriâ eniteat civitas quàm majorum tempore, omnes credo aſſenſuros, quòd majorum tempore *inſigniùs floruerit*: viri autem utrùm meliores tum extiterint quàm diebus noſtris, dicetis (opinor) tunc quidem fuiſſe caeteris longè praecellentes, nunc verò omnium penè infimos: praemia et coronae, praeconia et victus quotidianus in *Prytaneo* datus, utrùm frequentiores quàm nunc; olim quidem honores et dignitates raro atque perparcè impertiebantur, et virtutis nomen charum erat et pretioſum; nunc verò obſorduerunt omnia, et coronas non jam ex prudentiâ, ſed vitioſo more largimini.

60. Haec igitur vobis ſedulò expendentibus abſurdum meritò videatur et rationi minimè conſentaneum, praemia quidem nunc crebriùs multò propoſita eſſe, Rempublicam autem opibus praeſidiiſque amplioribus tum floruiſſe; viros nunc eſſe nequiores, tum verò multò praeclariores extitiſſe. Ego hujuſce rei cauſam vobis exponam. Numquis ſe ad Quinquatria exercebit aut alium quenquam, in quo de coronâ certatur, ludum? numquis ad *Pancratium* aut aliud aliquod grave atque aſperum certamen, ſi corona illi, qui gratiâ et ambitione eam aſſequi contendit, non fortiſſimo viro daretur? nemo hercle ſe exercebit. Nunc autem (opinor) quod victoriae praemium ita perrarum et pretioſum, ita omni contentione petendum, omni memoriâ celebrandum videtur, non reluc-

tantur nonnulli corpora ſua exponere, acerrimos labores perferre, et in periculoſiſſimam dimicationem venire. Quocirca fingite vos eſſe virtutis civilis Judices et praefectos, fingite praemiorum arbitrium ad vos deferri: et id ſimul vobiſcum expendite, quòd ſi paucis, ſi dignis viris, ſi juxta leges impertiatis praemia, multi vobis erunt, qui de virtute contendent, Pugiles et Athletae; ſin autem cuivis, qui aut cupit aut ambit, gratis largiamini, etiam modeſta et frugi ingenia contaminabitis.

61. Haec verò rectè à me dicta eſſe, luculentiùs paulò vobis exponam. Uter vobis vir melior videtur, ille, qui belli praefectus navali apud Salamina praelio Perſam devicit, Themiſtocles, an qui à ſtatione receſſit, Demoſthenes? Miltiades qui apud Marathonem barbarorum copias fudit, et ii qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, an idem hic *Demoſthenes*? Ariſtides, cui cognomen erat Juſtus, multùm ab eo quod inditum eſt Demoſtheni diverſum: *utram inquam Ariſtidem hunc praeſtantiorem arbitramini, an Demoſthenem*? Ego quidem per Deos immortales indignum eſſe cenſeo, ut de hâc bellua, et iis praeclaris viris eodem pariter tempore fiat mentio. In defenſione igitur ſuâ oſtendat Demoſthenes, ubi decretum ſit eorum aliquem coronâ donari. Ingrati igitur animi erat populus? nequaquam, magnifici verò potiùs et excelſi: iique praecellentes viri, qui honorem hunc nunquam ſunt adepti, ſe *parente hâc* civitate digniſſimos prae-

ſtabant. Non enim oportere putabant, ut *decretoriis* tabulis decorarentur, ſed ut in eorum, de quibus bene meriti ſunt, memoriâ (quae quidem ab eo tempore ad hunc uſque diem ſempiterna vivit) clariſſimum monimentum haberent.

62. Quibus verò praemiis ornati ſint, non abs re erit exponere. Viri quidam id circiter tempus erant fortiſſimi, qui diuturnis graviſſimiſque periculis defuncti, Medos apud Strymonem fluvium praelio fuderunt; ii igitur domum reverſi, praemium à populo flagitabant: quocirca decrevit populus, ut tres Hermae lapidei in Hermarum porticu iis ponerentur, quod quidem iis temporibus permagnum habebatur praemium: interdixit verò ne eorum nomina *ſtatuis* inciderentur, ut populi, non imperatorum videretur inſcriptio. Me autem vera dixiſſe, ex ipſis verſiculis pernoſcetis. Inſcriptum enim eſt in primo Hermâ,

Illis vis animi fuit et praeſentia; qui, cùm
Olim Strymoniae littora propter aquae,
Inferrent diramque famem et bella horrida Medis,
Hoſtiles primi comminuêre manus.

In ſecundo autem *inſcriptum eſt*,

Haec pro animo forti meritiſque inſignibus olim
Principibus plebes Attica dona dedit;
Ut, cùm progenies luſtrent haec ſera nepotum,
Laeti pro patriâ ferre pericla velint.

In tertio denique inſcriptum eſt,

Grajugenas Mneſtheus Geminoſque ſecutus Atridas,
Agminis, ad Trojae moenia, ductor erat.
Pugnaces inter Danaos quem dixit Homerus
Praeſtantem duro Marte fuiſſe virum
Sic neque Cecropidis pudor eſt aut dedecus, acres
Virtutis dici militiaeque duces.

Videtis igitur non imperatorum, ſed populi nomen eſſe inſcriptum. Jam verò adeſte mihi quaeſo animis veſtris in porticu, quae vocatur *Poecila*. Omnium enim rerum geſtarum praeclara monimenta in foro conſervantur. Quid igitur eſt, Athenienſes, quod velim? hìc pugna illa Marathonia deſcribitur; ſed quis erat exercitus noſtri praefectus? nemo eſt ex vobis qui de hâc re interrogatus non reſponderit, Miltiades: ibi verò nomen ejus non inſcribitur: ſed unde fit? nonne praemium hoc à populo flagitavit? flagitavit ſanè, ſed populus non conceſſit: loco autem nominis inſcribendi permiſit ei, ut primo in loco depingeretur *quaſi* milites *ad pugnam* cohortans. In *Metrôo* autem juxta Curiam poſito, quodnam iis praemium, qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, dederitis, intueri licet. Qui enim decretum tulit victoriamque comparavit erat Archinus ille Coeleus, eorum unus qui populum reduxerunt: primùm itaque decrevit, ut iis mille drachmae in ſacrificia et dona Deorum templis appendenda

darentur, quae quidem ſumma ad decem drachmas viritim diſtribuendas non redit; tum jubet ut eorum ſinguli coronâ oleaginâ, non tamen aureâ donarentur. Iis enim temporibus corona oleagina magno erat in pretio et honore, nunc etiam aurea parvi penditur. Sed neque hanc etiam *oleaginam* temerè donari ſinit; ſed jubet Senatum diligenter perquirere, quot eorum in Phyle obſidione premerentur, cùm Lacedaemonii et triginta *tyranni* eos qui Phylen occupârant adorirentur; non quot in eo apud Chaeronêam praelio, hoſtibus jam inſtantibus, à ſtatione receſſiſſent. Ut autem me vera dixiſſe ſciatis, recitetur decretum.

DECRETUM de praemio iis, qui à Phyle *populum reduxerunt*, *dato*.

Jam verò ex alterâ parte decretum recita quod ſanxit Cteſiphon de Demoſthene, qui graviſſimorum malorum author vobis extitit.

DECRETUM.

Hoc quidem decreto extinguitur atque obliteratur eorum, qui populum reduxerunt, praemium; ſi enim hoc decretum rectè ſit factum, illud certè perperam: ſin illi pro meritis praemio fuerint ornati, hic indignus eſt, qui coronâ donetur.

63. Dicet autem Demoſthenes (ut quidem ego audio) me parum juſtè feciſſe, qui majorum res geſtas cum ſuis facinoribus contulerim. Neque enim

(ait) Philamon Pugil, quòd Glaucum antiquum illum pugilem ludis Olympiis viciſſet, coronâ donabatur, ſed quòd ſui temporis Athletas superâſſet. Quaſi nos fugeret Athletis quidem inter ſe ipſos eſſe certamen, iis autem, qui coronam flagitant, de ipsâ virtute, cujus ergô coronâ donantur, dimicandum eſſe. Oportet enim praeconem, cùm in theatro coram Graecis coronam praedicet, mendacio vacare. Ne igitur, quòd Rempublicam praeſtantiùs quàm Pataecion adminiſtrâſti, exponas; ſed quam exhibuiſti fortitudinem *palam oſtende*: et hoc demum modo praemium à populo depoſce. Sed ne à propoſito ulteriùs vos divertam, recitabit vobis ſcriba epigramma de iis, qui populum à Phyle reduxerunt, inſcriptum.

EPIGRAMMA.

His igitur magnos populus decrevit honores,
Impoſuitque ſacris florea ſerta comis;
Qui quondam injuſtos arcebant urbe Tyrannos,
Duraque pro patrio multa tulere ſolo.

Quòd verò eos, qui contra leges dominati ſunt, fuderint atque exterminârint, eâ de causâ honoribus ornatos ſcribit Poëta: rumor enim jam tum increbuit omniumque aures perſonabat, quod populi dominatio et libertas, ex quo nonnulli actiones de violatis legibus ſuſtuliſſent, everteretur.

64. Equidem à patre me audivi, qui in omnibus Reipublicae periculis laboribuſque verſatus anno quinto

et nonageſimo diem obiit; ſaepe, inquam, cùm per otium mecum conferret, ab illo accepi, populo jam primùm reducto, ſiqua de legibus violatis actio in judicium venerit, nomen et factum planè fuiſſe ſimilia: quid enim ſceleſtius homine, qui res legibus adverſas et dicit et facit? quocirca alio prorſus modò, quàm nunc, de causâ cognôrunt. In eos enim, qui decreta legibus adverſa tulerant, multò acriùs incendebantur judices, quàm ipſe accuſator: perſaepe enim ſcribam revocabant, leges et decreta iterum recitanda jubebant: causâ denique cadebant ii qui contra leges ſcripſerant, non modò ſi omnes univerſas leges tranſgreſſi fuiſſent, at ſi vel unam earum ſyllabam migrâſſent. Quae tamen res, uti ſe nunc habet, perridicula eſt et abſurda. Scriba enim recitat ſcitum contra leges conſcriptum; Judices, quaſi cantilenam aut ſimile quid à quaeſtione alienum audirent, ad res alias animum advertunt. Jam verò Demoſthenis artificio atque fallaciis ſordidiſſima in judicia veſtra irrepſit conſuetudo: immutantur enim et pervertuntur civitatis jura atque inſtituta. Cauſam quidem dicit accuſator, reus autem accuſat; Judices modò eorum, de quibus debent cognoſcere, prorſus ſunt obliti, modò de iis, quae ſub ipſorum judicia non veniunt, pronuntiare coguntur. Reus autem, ſiquando de re ipsâ fiat mentio, ita excuſari optat non quòd juxta leges ſcripſiſſet, ſed quòd alii aliquando, ejuſmodi decretis factis, è judicio emerſiſſent. Et in hoc quidem Cteſiphontem maximè jam nunc elatum eſſe et confidentem accepi.

65. Impudenter quondam auſus eſt inter vos gloriari Ariſtophon ille Azenienſis, quòd legum violatarum actiones ſeptuaginta quinque effugiſſet. At non ita priſcus ille Cephalus, qui vir omnium maximè popularis videbatur, non ita (inquam) ille, ſed de factis prorſus contrariis gloriandum ſibi duxit, quòd nempe plura quàm quis alius ſcita ſcripſiſſet, nunquam autem de violatis legibus poſtulatus fuiſſet. Praeclara hercle gloriatio! violatarum enim legum alii alios poſtulabant, non ii tantùm quibuſcum in Reipublicae partibus diſſenſio interceſſerat, ſed amici etiam neceſſariis ſuis, ſiquid in civitatem peccâſſent, litem intendebant. Cujus quidem rei magnum vobis argumentum producam. Archinus enim ille Coeleus violatarum legum poſtulabat Thraſybulum Stirienſem, quòd nempe contra leges decreverat, unum ex iis, qui cum ipſo à Phyle remeabant, coronâ donari: et judicio quidem vicit, cùm ejuſdem *Thraſybuli* beneficiorum recens jam eſſet memoria, quae tamen apud judices nullius ponderis habebantur. Putabant enim, quemadmodum ipſos exulantes à Phyle quondam reduxerat Thraſybulus, ita etiam nunc eundem, decreto contra leges facto, in civitate jam conſtitutos ejicere atque exturbare.

66. At nunc contraria valet conſuetudo. Veſtri enim fortiſſimi duces, eorumque nonnulli, quibus quotidianus in *Prytaneo* victus datur, legum violatarum actiones precibus ſuis condonari poſtulant: qui quidem

ingrati meritò à vobis cenſendi ſunt. Siquis enim in liberâ Rep. praemiis ornatus (in noſtrâ praeſertim civitate, quam Dii legeſque conſervant) ſocium ſe et adjutorem iis qui ſcita legibus adverſa conſcribunt praebeat, ipſam Rempublicam, à quâ ita honeſtatus eſt, evertit. Quaenam igitur dicendi ratio juſto atque aequo patrono conſtituta eſt? ego exponam. In tres partes diſtinguitur dies, quâ violatarum legum actio in judicium venit. Prima enim clepſydra accuſatori, legibus, Reiquepublicae permittitur: ſecunda, reo ejuſque patronis; cùm id de quo conſtituta eſt actio primis calculis non diluatur: tertia verò tum litis aeſtimationi, tum veſtrae acerbitati atque iracundiae. Quicunque igitur, cùm de litis aeſtimatione agatur, calculum poſcit, ſeveritatem veſtram deprecatur: qui autem in primâ dicendi partitione calculum poſtulat, ſacramentum poſtulat, legem poſtulat, populi libertatem poſtulat: quae neque à quopiam flagitari debent, neque cùm flagitentur concedi. Mandate igitur ut poſtquam vobis primum calculum juxta leges ferre permiſerint, litis aeſtimationi tandem occurrant.

67. Mihi autem parum abeſt, quin dicam legem tantùm de violatarum legum actionibus ferri debere, ne liceat aut accuſatori, aut reo patronos atque advocatos adſciſcere. Jus enim non indeterminatum eſt, ſed legibus veſtris diſertè definitum. Ut enim in arte fabrili cùm ſcire volumus rectumne aliquid ſit necne, normam, quâ dijudicetur, adhibemus: ita etiam in

violatarum legum actionibus juris norma apponitur haec tabella, *quae, quantum ab aequitate* legum ſcriptarum *aberret* decretum hoc *Cteſiphontis, planè oſtendit.* Si enim, *Cteſiphon,* haec inter ſe conſentire poſſis evincere, impunè per me licet deſcendas. Quid enim Demoſthenem accerſis? nempe verò ut, juſtâ illâ defenſione neglectâ et omiſsâ, atque homine veteratore verborumque artifice advocato, judicibus imponas, civitati damnum, populari imperio perniciem importes.

68. Sed quibus modis deprecationes iſtae avertendae ſint exponam. Cùm Cteſiphon, in concionem aſcendens, exordium *à Demoſthene* conſtructum inſtituat, et in eo diu immoretur, nullam verò juſtam defenſionem adhibeat, commonete eum, ut citra motum omnem et perturbationem tabellam ſumat, ex alterâ parte decretum ſuum, ex alterâ leges recitet. Sin autem ad haec ſurdum ſe ſimulet, neque vos ei aures praebete: non enim ut hominum tergiverſantium dolos improbos et fallacias, ſed ut legitimas, ut rectas defenſiones audiretis, forum intrâſtis. Sin autem, juſtâ defenſione neglectâ et omiſsâ, Demoſthenem accerſat, id ſummopere caveatis ne vobis gratus ſit homo veterator, qui ſubdolis verborum aucupiis leges labefactare confidit. Neque hoc quiſpiam ſibi in laudis loco deputet qui, interrogante Cteſiphonte utrùm liceat accerſere Demoſthenem, primus exclamabit, accerſe, accerſe: contra teipſum accerſis, contra leges accerſis, contra populi libertatem accerſis.

69. Sin autem libeat vobis Demoſthenem audire, poſtulate ab eo ut ad eundem ordinem, quem ego in accuſando ſecutus ſum, defenſionem ſuam aſtringat. Quem quidem ego, ut memoriam veſtram refricem, ſic inſtitui; neque Demoſthenis vitam ſub initio explicavi, neque de publicis ullis criminibus, mentionem feci, cùm ingens mihi adeſſet eorum copia (aut eſſem certè unus omnium in dicendo infirmiſſimus atque pauperrimus) ſed primò quidem oſtendi interdictum eſſe à legibus, ne rationibus reddendis obnoxii coronâ donentur: deinde oratorem redargui, quòd Demoſthenem, nullis ab ipſo rationibus relatis coronâ donari juſſerit, neque ullo interveniente integumento, neque eâ excuſatione aſcriptâ [*Priuſquam rationes retulerit*] ſed authoritate legum et veſtrâ apertè contemptâ: poſtremò excuſationes quas allaturi ſunt expoſui, quarum ut memores ſitis efflagito. Secundò leges illas ad coronae praeconium ſpectantes percurri, in quibus diſertè interdictum eſt, nequis à populo coronâ donatus extra concionem promulgetur: Orator verò qui eſt reus, non leges tantùm violavit ſed tempus locumque praeconii commutavit; ſiquidem juſſerit de eo non in concione ſed in theatro, non Athenienſibus in concionem congregatis, ſed tragoedis fabulas jam acturis, praedicari. His explicatis, pauca quidem de privatis criminibus dixi, multò autem diutiùs in publicis immoratus ſum.

70. Ita igitur et à Demoſthene poſtulate ut primò

contra legem illam de iis qui rationibus reddendis ſunt obnoxii conſtitutam, deinde contra illam etiam de praeconiis latam, contra id denique in quo intenſiùs moror, quòd ſcilicet non dignus ſit coronâ: *contra haec, inquam, omnia praeſtituto ordine* ſe defendat. Sin autem à vobis petat, ut ſibi de dicendi ordine remittatis, promiſſo interpoſito ſe ſub fine defenſionis ſuae crimen diſſoluturum, nequaquam concedite; nec vos lateat eum nullâ aliâ de causâ hoc flagitare, niſi ut judicium eluctetur et eludat. Nunquam enim poſtea defenſionem ſuam ad crimen referet; ſed cùm nihil habeat quod juſtè poſſit dicere, rerum quae à causâ remotae ſunt interjectione, oblivionem criminis vobis inducere conabitur. Quemadmodum igitur in ludis gymnicis pugiles de veſtigio et ſtatu inter ſe certare intuemini; ita etiam et nunc pro civitate, pro ordine, quem in dicendo perſequatur, totum diem dimicate. Ne ſinite eum in dicendo extra crimen vagari et ambages ducere; ſed attentè ei inſtantes et quaſi inſidiantes, ſiquid extra rem aberraverit, eum ad verba de quaeſtione facienda redigite, et à diverticulis anfractibuſque, quibus ſe circumaget, diligenter cavete.

71. Quae verò vobis, ſi hoc modo Demoſthenem audiatis, accident, aequum eſt ut praedicam. Induet enim hominem veteratorem, qui praeſtigiis crumenas incantat pecuniamque intervertit, qui Rempublicam laceret minutatimque concídit. Hic quidem promptiùs multò in fletum; quam alii in riſum, erumpit: eximiâ

quâdam proclivitate ad pejerandum excitatur, ut nemo alius. Sed neque mirarer ſanè, ſi ſubitâ mutatione factâ *et fletu in opprobria converſo*, apud eos qui extra circumſtant virus acerbitatis ſuae evomat; dicatque paucorum potentiae ſtudioſos qui revera ita aeſtimantur ad accuſatoris ſuggeſtum, populares autem ad reum defendendum coiiſſe. Cùm igitur haec effutiet, id illius tumultuoſis ac ſeditioſis ſermonibus opponite, quòd ſi tui, ô Demoſthenes, ſimiles fuiſſent qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, populare imperium nunquam fuiſſet firmatum. Nunc autem ii à graviſſimis periculis rerumque aſperitatibus civitatem liberabant, et plebiſcitum hoc ab optimarum artium ſtudiis et diſciplinis profectum interpoſuerunt, [*Ut injuriarum memoria deleretur.*] Tu vero obductas jam Reipublicae cicatrices refricas, et quotidianae orationes tibi impenſiùs ſunt curae quàm ſalus publica.

72. Cùm autem, iſte, Auditores, ut eſt perjurus, ad fidem ſacramento firmandam confugerit, commonete eum quòd ille qui ita crebrò pejerat et apud eoſdem homines jurejurando interpoſito fidem poſtulat, horum alterutrum habere debeat (quorum neutrum conſecutus eſt Demoſthenes) vel Deos novos, vel non eoſdem auditores. Jam verò quod lachrymas et vocis contentionem attinet, cùm ita apud vos vociferabitur, [*Quo confugiam viri Athenienſes? an ex urbe me exterminabitis, cui nullus, quò advolem, locus relinquitur?*] objicite ita ejulanti, Populus vero Atheni-

enſis quò confugiet, ô Demoſthenes? ad quem Sociorum apparatum, ad quae ſubſidia ſeſe convertet? Quibus verò praeſidiis, quibus propugnaculis populum munivit adminiſtratio tua? quae enim pro tuis commodis feceris, videmus omnes. Ab urbe enim migrans, non habitas (ut creditur) in Piraeo, ſed portum eum delegiſti, ut ſiquid fortè ingruerit periculi, deductâ navi ex civitate effugias. Quae vero ad viaticum timiditati tuae ſuppetant, pecuniam nefario quaeſtu cepiſti atque aurum regale corrogâſti.

73. Sed quorſum illa lachrymarum vis? quorſum illa lugubris ejulatio? quorſum tanta illa vocis contentio? Nonne cauſam dicit Cteſiphon, nonne litis mulcta legibus aeſtimata eſt, Tu verò neque de fortunis, neque de vitâ, neque exiſtimatione tuâ decertas? Quorſum verò hoc omne ſtudium, atque ingens conatus? de aureâ ſcilicet periculum eſt coronâ in theatro contra leges promulgatâ: at ſi populus aut furore aliquo impulſus aut praeſentis rerum ſtatûs immemor, in tam perverſo atque alieno tempore coronam tibi donâſſet, Te tamen in ſuggeſtum aſcendentem dixiſſe oportebat, Coronam quidem, viri Athenienſes, libenter accipio, tempus autem, in quo ſit praeconium, non probo: non enim me ob ea coronâ donari decet, propter quae, barbâ capilliſque detonſis, in luctu et ſqualore jacet civitas. Haec opinor eſſet oratio hominis ſancti atque honeſti: quae autem tu dices, etiam ſceleratiſſimus nebulo, qui virtutis vel umbram conſectaretur, effutiret.

74. Non enim mehercule timendum eſt, ne ille magno ſpiritu elatus et virtute bellicâ praecellens Demoſthenes, domum reverſus, manum ſibi injiciat, ſpoliatus hoc ſuae fortitudinis praemio: *non, inquam, timendum eſt ne mortem ſibi conſciſcat*, qui ita vehementer veſtrum honoris ſtudium et gloriae contentionem irridet, ut perditum et impurum illud caput, rationibus reddendis obnoxium, cui contra omnes univerſas leges coronam juſſit imponi Cteſiphon, decies millies ipſe contuderit: quâ quidem in re maximos quaeſtus fecit, quia de vulnere, quod ipſe ſibi conſultò inflixit, actiones intenderit. Ita demum colaphis eum mactabat et comminuebat Midias, ut adhuc in capite ejus emineant pugnorum veſtigia. Non enim tam caput habet, quàm vectigal.

75. De Cteſiphonte autem, qui ſcitum hoc conſcripſit, pauca mihi reſtant dicenda. Multa tamen omittam, ut veſtri faciam periculum, an homines ſcelere et improbitate praecellentes ipſi per vos, indicante nemine, diſcernere poſſitis. Id igitur ſolum quod cum utriſque eſt commune, quòdque de iis meritò dici poteſt, narrabo. In foro enim volitant et circumcurſant alter de altero rite ſentientes, nec mendacium ullum dictitantes. Cteſiphon enim negat ſe ſibi quicquam timere (ſperat enim ſe rudem viſum fore et ignarum) ſed Demoſthenis timiditatem et conſternationem inauditam, quaeſtuſque, quos in gerendâ Republicâ fecit, vehementer reformidat: Demoſthenes autem in ſe re-

cipiens, animoſum ſe dicit eſſe et fidentem, nequitiam verò Cteſiphontis et famoſa lenocinia graviter perhorreſcere. Quos igitur ſua mutua ſententia improbitatis arguit et incuſat, vos communes utriuſque arbitri criminibus ne abſolvite.

76. De iis verò, quae in me evomit. convitiis pauca jam praefabor. Dictu-us enim eſt (ut mihi quidem indicatur) Demoſthenes, à ſe quidem multa commoda, à me autem multa detrimenta civitati eſſe importata: et ſimul calamitatum earum crimen, quas nobis intulerunt Alexander et Philippus in me rejiciet. Tam vehemens enim atque acutus (ut apparet) verborum eſt artifex, ut non ſatis ei ſit meam in Republ. adminiſtrationem aut conciones, quas habui, incuſare; ſed ipſum vitae meae otium atque taciturnitatem invidioſe inſectatur, et ſilentii me inſimulat (nequid ſcilicet ei relinquatur, quod calumnioſè deferre et vexare nequeat) conſuetudinem porrò et colloquia, quae in Gymnaſiis cum adoleſcentulis quibuſdam habui, criminatur. In hoc ipſo denique judicio ſub principio orationis ſuae acerbiſſimè me accuſat, quòd litem hanc intendi non quo civitati ſtuderem, ſed quò Alexandro, ob ſimultates ei cum Demoſthene ſuſceptas, *voluntatis* meae indicium darem. Equidem per Deos immortales (ut audio) à me percunctaturus eſt, quamobrem univerſas ſuas in Republicâ gerendâ actiones jam quaſi in ſummâ criminer, ſingulas verò neque interpellârim neque in judicium adduxerim: ſed longo interjecto

tempore, et cùm ad Reipublicae adminiſtrationem non crebrò accederem, nomen detulerim.

77. Sed neque Demoſthenis colloquia atque conſuetudinem mihi unquam aemulanda putavi, neque meorum me pudet: neque quae coram vobis à me dicta ſunt indicta eſſe velim, neque ſi quales iſte habuit conciones habuiſſem, mihi diutiùs vivendum putarem. Meum verò ſilentium, Demoſthenes, vitae meae frugalitas ac temperantia comparavit. Pauca enim mihi ſufficiunt, nec plura turpiter cupio. Quocirca et ſilentio et voce meâ utor conſultò et deliberatè, ad neutrum propter profuſum ingenii mei ſumptum impulſus. Tu verò accepto *munere* tacebas, conſumpto autem, vociferabaris: dicis autem non ea quae ipſe velis, neque cùm tibi libuerit, ſed cùm ii, qui vocem tuam mercantur, imperârint. Neque enim Te pudet ea arroganter atque gloriosè decantare, quae paulò pòſt à te conficta eſſe arguentur.

78. In judicium enim adducta eſt haec de ſcito Cteſiphontis actio, quam tu me intendiſſe dictitas, non quò civitati ſtuderem, ſed quo Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, cùm Philippus jam tum ſuperſtes eſſet, priuſquam Alexander regno ſuccederet; cùm Tu illud de Pauſaniâ ſomnium nondum videras, nondum cum Minervâ et Junone noctu contuleras, Quomodo igitur ante tempus Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, niſi idem ac Demoſthenes, ſomnium vidiſſem.

79, Me autem in eo criminaris, quòd interjecto tempore, non continenter ad Rempublicam accedam: et inſtitutum hoc, quod à me poſtulas, non ex populari imperio ſed alio quodam Reipublicae genere à te eſſe traductum, id nos latere arbitraris. Ubi enim obtinet paucorum dominatus, non ille qui vult, ſed qui imperio potitur, accuſat; in liberis autem civitatibus ille, cuicunque placitum fuerit, aut quandocunque ipſi libuerit. Et quidem qui ſpatio interjecto ad dicendum accedit, viri ſancti, quique Reipublicae temporibus atque utilitati conſulit, magnum praebet indicium: ne unum verò diem interponere, ſordidi eſt et mercenarii.

80. Cùm verò ad iſtam defenſionem confugies, te nempe nullo à me convictum eſſe judicio, neque ſcelera ſupplicio luiſſe, aut auditores obliviosos eſſe arbitraris, aut captionibus tuis tibi ipſi imponis. Quae enim Amphiſſanorum causâ perpetraveris, quas in rebus Euboicis mercedes acceperis, quandoquidem ea, quibus te aperto in quaeſtu convici, diu jam effluxerunt tempora, ea, inquam, ſperes fortaſſe ex populi memoriâ excidiſſe: illa verò, quae ex triremibus triremiumque praefectis rapuiſti ſpolia, quae unquam vetuſtas obruet, quae unquam delebit oblivio? cùm tu, lege de trecentis navibus rogatâ, et civitate à te perſuasâ, ut te rei nauticae praefectum crearent, â me coràm convictus es ſexaginta quinque navibus actuariis praefectos triremium ſpoliâſſe; quâ quidem rapinâ majo-

rem nobis claſſem ſuſtuliſti, quàm *quae tum ſuppeteret*, cùm navali apud Naxum proelio Lacedaemonios Pollinque ducem devicimus.

81. Ita verò criminationibus ſupplicium à te propulſaſti, ut non tibi qui injuſta feceris, ſed iis, qui in judicium te vocant, ſit periculum: nam dum Philippum atque Alexandrum per calumniam crebrò perſtringis, dum certos homines Reipubl. opportunitates intercipere et praecidere criminaris, res quidem praeſentes evertis et labefactas, de futuris autem mirificè pollicearis. Denique paulò antè quàm à me in judicium adductus eſſes, Anaxinum Oritam, qui merces Olympiade emebat, comprendiſti, morte damnâſti, tuâ demum manu cruciâſti, et diſtraxiſti; *Anaxinum, inquam*, apud quem in Oreo diverſabare, quocum ad eandem menſam accubuiſti, ediſti, bibiſti, libáſti, cui fidem dextramque porrexiſti, quem hoſpitio amicitiâque tibi junxiſti, eum interemiſti: et cùm à me coram univerſis civibus convictus eſſes, et hoſpitis occiſor appellatus, crimen quidem non negâſti, ſed ea reſpondiſti ad quae populis omnis, omnes qui concionem circumſtabant hoſpites vociferationem ediderunt: dixiſti enim, Te menſae hoſpitali praetuliſſe civitatis ſalem.

82. Falſas autem praetermitto epiſtolas, nihil dico de emiſſariis comprenſis, aut cruciatibus ob crimina temerè et de nihilo delata inflictis, quaſi ego, cum aliis quibuſdam civibus ſociatus, novis rebus ſtuderem. Deinde (ut mihi quidem indicatur) me rogabit, qualis

ille exiſtimandus ſit medicus, qui, dum morbo laborat aegrotus, nihil dat conſilii; poſtquam verò obierit, ad inferias accedens cum amicis et neceſſariis ea communicat, quae ſi fuiſſent priùs adhibita, priſtinam valetudinem reſtituiſſent. Teipſum verò nunquam percunctariis, Demoſthenes, qualis ille exiſtimandus ſit Reipublicae adminiſtrator, qui populum quidem aſſentationibus queat lactare, opportunitates autem, quibus civitas ſervari poterat, abalienat et prodit; et probos et prudentes cives, ne conſilium exponant, criminando prohibet et interpellat: qui cùm periculis timidè ſe ſubtraxerit et civitatem malis aſperrimis et deſperatiſſimis aerumnis implicârit, qui cùm nihil boni unquam fecerit, omnium verò calamitatum author unus extiterit, auream coronam virtutis ergô poſtulat. Quaerat autem ab iis qui tum, cùm ſervari poterat civitas, calumnioſè ab ipſo vexati ſunt et à Republicâ exacti, cur nequitiae ejus non obſtiterint; illi etiam nunc denique ſic reſpondebunt, [*Commiſſâ jam pugnâ, non vacabat nobis de tuo ſupplicio conſulere, ſed de ſalute civitatis unicè ſolliciti in legationibus huc illuc mittendis occupabamur.*] Sed cùm tibi non ſatis eſſet ſupplicium non luiſſe, niſi etiam et praemia flagitares: atque in eo civitatem noſtram Graecis omnibus deridendam objiceres, tum denique *impudentiae* tuae me interpoſui, litemque intendi.

83. Verùm per Deos immortales hoc quod (uti audio) dicturus eſt Demoſthenes, maximè acerbiſſi-

mèque indignor. Meam ſcilicet eloquentiam Sirenum cantilenis comparat, quibus non tam mulcentur (inquit) auditores, quàm necantur et perduntur; quocirca malè audit earum harmonia: ita meum ingenium, meam in dicendo peritiam iis qui audiunt exitioſam ſemper et fatalem eſſe aſſeverat. Quam quidem de me ſimilitudinem à nemine fieri decere exiſtimarem (turpe enim criminatori eſt, ſi calumnias ſuas re nequeat comprobare) ſin autem oportuit fieri, non eam Demoſthenis orationem ſed viri cujuſdam militaris arbitrarer, optimè de Republicâ meriti, in dicendo autem rudis atque imperiti; qui ideo adverſarii ingenio atque eloquentiae graviſſimè aemulatur, cùm ſibi maximè conſcius ſit ſe nihil rerum à ſe geſtarum dicendo poſſe ornare, accuſatorem verò etiam et ea quae nunquam fecerit, enarrare poſſe, et quaſi revera eſſent geſta, auditoribus exponere. Cùm verò ex vocabulis, iiſque amaris admodum et inaniter operoſis, homo compoſitus et conflatus ad dicendi ſimplicitatem atque res geſtas confugerit, quis unquam ſuſtinebit? cui ſi orationem eripias, perinde ac ſi tibiis lingulas abſtulerit, nihil reliquum erit in eo *boni*.

84. Ego autem, Athenienſes, valde miror, et ſcire velim quid vobis in hâc actione excludendâ atque repudiandâ propoſituri ſitis. An quòd legitimum eſt decretum? ſed nulla unquam ſententia legibus antiquis magis adverſa rogabatur. An quòd iſte, qui decretum tulit, non dignus eſt ſupplicio? atqui nulla vobis vitae

et magiſtratûs geſti rationes repoſcendi, ſi hunc impunem dimiſeritis, relinquitur poteſtas. Illud verò nonne ingemiſcendum, ſiquidem olim aureis coronis, quae populo à Graecis donabantur, referta eſſet orcheſtra, eò quòd dies hic hoſpitalibus coronis tribueretur: nunc autem ſuis in Republicâ adminiſtrandâ conſiliis perficiat Demoſthenes, ut vos coronis praeconiiſque ſpoliemini, ipſe autem donetur? Siquis ex trajicis Poëtis, qui theatrum aliquando introibunt, in fabulâ Therſitem à Graecis coronatum induxerit, nemo veſtrum aequè pateretur, quòd eum Homerus imbellem et calumniatorem appellârit: vos autem, cùm iſtiuſmodi hominem coronâ donatis, nonne vos arbitramini Graecorum omnium judiciis fore deriſos ſibiliſque exploſos? Majores enim veſtri praemia inſigniora et honorificentiora populo tribuebant, viliora autem atque infima in leves ſordidoſque oratores congeſſerunt. Cteſiphon autem arbitratur dedecus, Demoſtheni ademptum, ad populum transferri oportere. Atqui dicitis vos eſſe felices, uti et eſtis, et dicere debetis: decernetis tamen vos quidem à fortunâ in periculis fuiſſe derelictos, à Demoſthene autem meritis beneficiiſque affectos.

85. Quod verò alienum maximè atque abſurdum eſt, in iiſdem judiciis, eos qui repetundarum ſunt damnati, omni dedecore oneratis; hunc autem quem vos ipſi quaeſtus in Republicâ tractandâ feciſſe probè intelligitis, corona donabitis? Ludorum etiam Diony-

ſiacorum judices, niſi de choris cyclicis juſtè decernant, mulctatis: iidem autem vos non chororum cyclicorum judices conſtituti, ſed legum virtutiſque civilis, praemia non juxta leges, non paucis, non dignis viris, ſed illi, qui gratiâ et ambitione ea aſſequi contendit, largiemini? Et verò ex judiciis egreſſus eſt hujuſcemodi judex, qui Oratorem quidem potentem, ſe autem debilem atque infirmum reddiderit. Vir enim privatis in civitate liberâ et populi potentiae ſubditâ, lege et calculo dominatur: cùm verò alteri hoc jus ſuum conceſſerit, ſuum etiam principatum ipſe diſſipavit. Deinde ſacramenti, quo obligatus judicat, ingrata recordatio intimis ſenſibus ſemper obverſatur, animumque divexat; eò enim, *quòd ſacramentum neglectum fuerit*, crimen arbitror committi: gratia verò ei, cui beneficium facere ſtudebat, non innoteſcit: clam enim atque arcanè fertur calculus.

86. Videmur autem, Athenienſes, eadem imprudentiâ atque temeritate et negotiorum ſuſceptorum compotes fuiſſe, et Rempublicam periculis objeciſſe. Quòd enim his noſtris temporibus populus, civitatis pars maxima, publicae libertatis praeſidia paucis tradat et ſubjiciat, non laudo: quòd autem petulantium atque improborum oratorum non ingens adeò foetus increbreſcat, beatos nos eſſe arbitror. Ea enim olim ingenia produxit civitas quae hoc modo populum facillimè diſſipabant; adulationibus enim et blanditiis gaudebat: adeo illum non ii à quibus timebat, ſed ii

quorum ſidei ſeſe commendârat profligabant. Quorum quidem nonnulli etiam in triginta tyrannorum numero fuerunt, et pluſquam mille et quingentos cives indictâ causâ morte mulctabant priuſquam crimina propter quae morituri erant, audiſſent: neque neceſſariis et cognatis ad mortuorum tumulos, ad cadaver efferendum conveniendi copiam fecerunt. Vos igitur nonne eos, qui Rempublicam gerunt, veſtrae potentiae ſubditos tenebitis? nonne eos, qui elati ſunt imperio atque inſolentes, proteretis atque in exilium ablegabitis? Nonne meminiſtis, neminem unquam ad populare imperium diſſipandum ſe accinxiſſe, niſi qui priùs judiciorum vim atque authoritatem ſuperârit.

87. Libenter equidem, Athenienſes, ad *Cteſiphontem*, qui ſcitum tulit, orationem meam referem, coramque vobis perpenderem, quaenam propter merita atque beneſicia Demoſthenem coronâ donandum decernat. Si enim dicis, *Cteſiphon* (unde ſciti tui exordium ſumpſiſti) *eum coronâ donandum eſſe*, quòd foſſas muroſque amplè refecerit, Te quidem valdè demiror: graviorem enim culpam ſuſtinet quòd cur foſſis egeremus author extiterit, quàm quae earundem refectione eluatur aut compenſetur. Non enim eum, qui Rempublicam rectè gerit, oportet praemia flagitare, quòd muros obvallârit, quòd foſſas extruxerit, quòd tumulos publicos exaedificârit, ſed quòd bonum aliquod civitati comparârit. Sin autem ad ſecundam decreti partem acceſſeris, in quâ auſus es ſcribere, quod vir

bonus ſit, quòdque tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtat, omiſsâ faſtuoſâ illâ orationis jactantiâ, omiſſo grandi verborum tumore, ad facta ejus redi, oſtende nobis quid ſit quod dicis. Quaeſtus enim eos atque mercedes, quas in rebus Amphiſſanis atque Euboicis fecit, praetermitto: cùm verò Demoſtheni Thebanae ſocietatis pactionem aſcribas, ignaros quidem decipis atque illudis, iis verò, qui ſciunt atque ſentiunt, contumeliam imponis. Diſſimulatâ enim ratione temporum, detractâque horum dignitate atque exiſtimatione, quae *Thebanos* ad ſocietatem firmandam impulit, nobis occultum eſſe arbitraris, te gloriam civitatis et claritatem Demoſtheni affinxiſſe.

88. Quanta verò haec ſit arrogantia atque inſolentia, magno vos argumento docere conabor. Perſarum enim rex, non multò antè quam in Aſiam tranſiret Alexander, miſit ad populum literas minaces, acerbas et contumeliarum pleniſſimas; in quibus tum multa alia ferociter atque inhumanè dicebat, tum hoc etiam ſub fine ſcripſit, [*Ego verò* (inquit) *vobis aurum non dabo; ne igitur id me poſtulate, nunquam enim accipietis.*] Idem tamen ille periculis, quae nunc etiam ei impendent, deprehenſus atque oppreſſus, populo non poſtulanti trecenta talenta ipſe ultrò miſit, quae tamen populus, quâ erat modeſtiâ, non accepit. Temporis igitur ratio, *Regis* timor, ſociorum neceſſitas aurum vobis comparabant: quae etiam eadem Theba-

nos ad foedus faciendum impulerunt. Tu autem nihil niſi Thebanorum nomen effutis, et infeliciſſimae illius ſocietatis memoriâ enecas nos et fatigas: ſeptuaginta autem ex auro illo regali talenta, quae tu compiláſti atque intercepiſti, cautè retices. Nonne in pecuniae difficultate, cùm quinque talenta iis eſſent oblata, arcem Thebanis tradere noluerunt milites externi? nonne propter novem argenti talenta, cùm Arcades univerſi in expeditionem egrederentur eorumque duces ad auxiliandum, parati eſſent, res erat infecta? Tu autem diteſcis, et voluptatibus tuis ſumptum ſuggeris: uno demum verbo, ad illum defertur aurum regale, vobis verò obtingunt pericula.

89. Operae verò erit pretium ad inſcitiam eorum atque vecordiam attendere. Si enim auſus fuerit Cteſiphon Demoſthenem ad dicendum accerſere, et ille in ſuggeſtum prodiens laudes ſuas pleno ore decantârit, multò gravior vobis ea erit narratio quàm ipſa, quae ab eo paſſi eſtis, incommoda. Cùm enim viros virtute praecellentes, quorum clariſſimas res geſtas probè intelleximus, in ſuis ipſorum praeconiis verſari non ſuſtinemus: hominem, qui civitati opprobrio eſt et dedecori, laudes ſuas celebrantem quae unquam audire perferet patientia? Ab hoc igitur impudentiſſimo inſtituto, ſiquid tibi ineſt prudentiae, deſiſtes: tuam autem cauſam, Cteſiphon, ipſe defendes. Nunquam enim refugies atque tergiverſabere, tanquam dicendi rudis eſſes et imperitus: abſurdum enim eſſet, ſi cùm olim

Te legatum ad Cleopatram Philippi filiam paſſus es decerni, ut ei ob Alexandri Moloſſorum Regis interitum condoleres, nunc te ad dicendum non inſtructum eſſe affirmes. Peregrinam enim mulierem moeſtam ac dolentem conſolando erigere potuiſti; ſcito autem à Te mercedis ergô conſcripto cauſam tuam non ipſe defendes?

90. An verò talis ille eſt, quem coronâ donandum decreviſti, ut ab iis de quibus bene meritus eſt ignoretur, niſi quis tecum pro eo perorârit? Percunctare judices, norintne Chabriam, Iphicratem et Timotheum: et quaere ab iis, quâ de causâ praemia iis tribuerint imagineſque collocârint? Omnes uno ore tibi hoc reſponſum dabunt, Chabriae imaginem fuiſſe poſitam, propter eam in Naxo pugnam navalem; Iphicrati, quòd Lacedaemoniorum *Moram* interfecerat; Timotheo, quòd ad Corcyram *liberandam* claſſem provexerat; aliis denique permultis, quòd plurimas praeclariſſimaſque res in bello geſſerant. Siquis autem ſciſcitetur, quâ de causâ Demoſtheni praemium negatis, *reſpondeatis*, quia turpiſſimo quaeſtui ſe addicit, quia timidus eſt et imbellis, quia à ſtatione receſſit. Utrum igitur hunc honore afficietis, an vos ipſos et illuſtres illos Heroas, qui in bello pro vobis ceciderunt, infamiâ notabitis? quos omnes cogitatióne veſtrâ intuemini, quiritantes et indignantiſſimè ſtomachantes, ſi homo iſte coronâ donabitur. Enimverò acerbum eſſet atque indignum, ſi ligna, lapides, et ferrum, res mutas ſen-

ſuque carentes, ſi quo caſu aliquem inflixerint occîderintque, amandamus; ſi quando quis mortem ſibi conſciverit, manum eam, quae plagam intulit, ſeorſim à corpore ſepelimus: Demoſthenem tamen, qui ultimam hanc expeditionem decrevit, qui milites prodidit, praemio ornabitis. Contumeliâ igitur afficiuntur mortui; vivi autem ad maximam deſperationem redacti animo cadunt, cùm virtutem quidem ſuam morte compenſatam, memoriam autem brevem et caducam intuentur.

91. Jam verò (quod eſt omnium maximum) ſi à vobis quaerant adoleſcentuli, quodnam ad éxemplum vitam ſuam dirigere debeant, quid reſpondebitis? Probè enim noſtris quòd neque Palaeſtra, neque literarum ludi neque muſica tantùm, ſed multò magis publica praeconia ad pueros erudiendos conducunt. Praedicaturne aliquis in theatro, quòd coronâ donatur virtutis ac fortitudinis ergô benevolentiaeque, homo moribus ſuis impurus maximè et ſceleratus? his verbis auditis, corrumpitur adoleſcentulus et depravatur. Poenaſne dedit aliquis homo nefarius et lenocinio addictus, uti Cteſiphon? caeteri omnes docentur et informantur. Scitumne aliquis bonis moribus legibuſque adverſum conſcribit, domumque reverſus filium ad probitatem erudit? at hunc nihil quicquam movet cohortatio. Monere enim atque hortari, hîc nihil aliud quàm enecare atque obtundere meritò dicatur. Quocirca non ſolùm quia judices ſedetis, ſed quia omnium oculi in

vos ſunt converſi, ita ſententiam pronuntiate, ut iis, qui quidem ab hodiernâ cauſa abſunt, ſed de judicio veſtro percunctaturi ſunt, rationem reddere poſſitis. Probè enim noſtis, Athenienſes, talem omnibus viſum iri civitatem, qualis eſt ille de quo ſit praeconium. Opprobrium autem erit vobis, quòd non majorum rebus geſtis, ſed Demoſthenis timiditati atque ignaviae aſſimiles eſtis.

92. Nullo igitur modo infamiam hanc et turpitudinem evitabitis, niſi ab iis, qui quidem humaniſſima et maximè popularia nomina ſibi vendicant, moribus autem ſunt infidi, omni prudentiâ caveatis. Benevolentia enim et popularis dominatio in medio ponuntur; illi verò ſaepius eas ſibi verbo aſſumunt, qui ab iis re quàm longiſſimè abhorrent. Cùm igitur aliquis inter vos orator coronas hoſpitales atque praeconia coram Graecis facienda efflagitat, jubete eum orationem ſuam ad vitam laudabilem, ad mores ſanctos et pudicos (uti quidem praeconiorum confirmationes fieri jubet lex) exigere atque referre. Sin autem haec morum integritas non probata fuerit et teſtata, ne ei praeconium confirmate: populariſque imperii, jam penè è manibus veſtris elapſi, curam ſuſcipite. Nonne vobis grave atque acerbum videtur, ſenatûs populique authoritatem negligi et contemni, literas autem et legationes non à viris infimis et vulgaribus, ſed ſummis totius Aſiae Europaeque optimatibus in domos privatas pervenire? Et ea, quae ex legum praeſcripto

morte ſunt luenda, non modò non haeſitant perpetrare nonnulli, ſed in propatulo etiam audent fateri, literaſque inter ſe recitantes ex adverſo conferunt: vos porrò hortantur alii, ut in ſe tanquam publicae libertatis propugnatores intueamini; alii autem praemia, tanquam ſalutis publicae procuratores, depoſcunt. Populus autem animo fractus, iiſque, quae paſſus eſt, debilitatus et oppreſſus, tanquam ſenio aut amentiâ quâdam delirans, nomen tantummodò libertatis retinet, eam autem ipſam aliis remiſit. Tum ex concionibus migratis, non ut qui conſultâritis, ſed quaſi ex coenâ collatitiâ, fragmentis inter voſmet tributis, diſceſſeritis. Ac ne vobis delirus videar, id quod dicturus ſum attendite.

93. Erat hic quidem (vehementer ſanè angor, quòd aerumnas publicas toties refricare mihi ſit neceſſe) ſed fuit vir quidam privatus, qui quòd ad Samon tantùm navigare aggreſſus fuerit, eo ipſo die ab Areopagitarum conceſſu proditionis nomine morti damnatus eſt. Erat item alter homo privatus, qui Rhodum navi profectus, eò quod periculis publicis timidè ſe ſubtraxerat, in judicium vocatus eſt, et paribus ſuffragiis evaſit; quòd ſi unus tantùm *ex albis calculis* intercidiſſet, aut ad exilium aut mortem fuerat damnatus. Cum iis itaque ea, quae nunc fiunt, comparemus. Orator, malorum omnium civitati author, à ſtatione receſſit, ex urbe ſe ſubtraxit; idem hic coronam petit, et praeconium de ſe fieri poſtulat: nonne hominem

hunc, ut communem totius Graeciae peſtem, in exilium exigetis? aut eum, quaſi rerum praedonem, verborum autem ope per Rempublicam navigantem, gravi ſupplicio mactabitis? Tempus etiam, in quo ſententiam pronunciatis, vobis in mentem veniat: paucos jam intra dies agentur Pythya, et commune totius Graeciae concilium cogetur. Noſtra civitas, propter Demoſthenis in republicâ conſilia et adminiſtrationem, graviſſimis calumniis oneratur. Si igitur hunc coronâ donatis, cum iis qui communem pacem violant, conjuráſſe videbimini; ſin coronam negatis, populum ab hoc crimine abſolvetis.

94. Ne igitur quaſi de peregrinâ aliquâ civitate, ſed ut de veſtrâ propriâ conſulite: neque gloriam et munificentiam aliis diſtribuite, ſed de aliorum liberalitate judicate, et praemia veſtra in viros praeſtantiores et omni laude praecellentiores conferte. Et non modò auribus veſtris, ſed etiam oculis in ipſos invicem converſis, diſpicite quinam à Demoſthenis parte ſunt ſtaturi: utrùm ii qui in venatu, an ii qui in ludis gymnicis, dum eſſet adoleſcens, ſocii fuerunt. Sed per Deos immortales non in apris ſylveſtribus perſequendis, non in corporis ſui valetudine curandâ verſatus eſt, ſed iis artibus ſe ſemper addixit, quibus divites fortunis ſuis ſpoliaret.

95. Cum verò ad arrogantiam hominis atque inſolentiam reſpexeritis, ubi ſcilicet jactabit ſe legatione (*quam ad Byzantios obibat*) Byzantium è Philippi

manibus extorſiſſe, Acarnanas verò ad deficiendum concitâſſe, Thebanos item orationibus ſuis percuſiſſe; (arbitratur enim vos eò jam ſtupiditatis atque vecordiae proceſſiſſe, ut etiam hoc vobis perſuaſum faciat, quaſi Suadam non calumniatorem in urbe nutriretis) ubi porrò ſub orationis fine eos, quos in quaeſtu et ſordibus ſocios habuit, accerſet, cogitate, intueri vos hoc ipſo in ſuggeſto, quo ego nunc inſiſtens loquor, viros de civitate bene meritos, ordine diſpoſitos et contra iſtorum libidinem atque impudentiam inſtructos. Solonem nempe, qui legibus praeclariſſimis Rempublicam ornavit, virum in Philoſophiae ſtudio non mediocriter verſatum, et in legibus ponendis peritiſſimum, ſanctè et pudenter (ut eum dicebat) vos obteſtantem, ne ullo modo Demoſthenis conciones plus apud vos quàm leges et ſacramenta valere patiamini: Ariſtidem, qui tributa Graecis pro ratâ uniuſcujuſque portione injunxit, (cujus defuncti filias in matrimonium collocabat populus) quiritantem atque dedecus atque ludibrium juſtitiae acerbiſſimè ſtomachantem: percunctantem, an non pudeat vos, cùm Patres veſtri Arthmium Zelitam, virum in civitate diverſantem, cum populo Athenienſi hoſpitio conjunctum, eò quod aurum à medis in Graeciam detuliſſet, tantùm non interfecerint, ex urbe autem et terris omnibus populo Athenienſi ſubjectis publicè exterminarint; Demoſthenem, qui non à Medis aurum detulit ſed quaeſtu et ſordibus corrogavit, quod et adhuc domo ſuâ recondi-

tum habet, aureâ coronâ donare? Themiſtoclem porrò et Heroas illos, qui apud Marathonem et Plataeas ceciderunt, ipſos denique majorum tumulos nonne arbitramini ex imis viſceribus ingemiſcere, et ſuſpirare, ſi ille, qui cum barbaris adverſus Graecos ſe conſpiraſſe profitetur, coronam conſequetur?

96. Ego igitur, ô Terra, Sol, Virtus, Prudentia, Doctrina, quà honeſta ab honeſtis internoſcimus diſcernimuſque, *Civitati Reique publicae* auxilium tuli et peroravi. Quòd ſi pulchram et hoc crimine, de quo actio inſtituta eſt, dignam accuſationem feci, dixi ut volui: ſin autem inopem atque jejunam, ut potui. Vos autem ex iis, quae et jam dicta ſunt et quae dicenda erant, inſtructi, ſententiam juſtitiae congruentem reique publicae vehementer utilem pronuntiate.

F I N I S.

TUFTS UNIVERSITY LIBRARIES
3 9090 000 901 328